

En frugtstang – hvilke signaler sender den?

En kvalitativ undersøgelse af forbrugerens afkodning af Castus Frugtstængers emballage holdt op imod det reelle produktindhold.

Kandidatafhandling af:

Katja Dehn

Copenhagen Business School

Cand.ling.merc. - engelsk & kommunikation

August 2013

Vejleder:

Henrik Selsøe Sørensen

Department of International Business Communication

Antal normalsider à 2.275 t.e. pr. side:

64,5 (146.755 t.e.)

Abstract

Castus fruit bars – what messages do they emit? A qualitative study of the consumer's decoding process of Castus fruit bars' packaging compared to the actual contents.

Castus is a Danish producer of processed dried fruit bars. Castus intends these fruit bars to be consumed as a between-meals snack or as a healthy addition to a child's packed lunch. However, despite Castus' portrayal of seven different healthy varieties of fruit bars, the primary ingredient of each variety is date, which has among the highest sugar contents of all dried fruits, and some fruit bars contain a low amount of the fruit advertised on the packaging and used as a diversifying characteristic.

This thesis focuses on the contradictions in promoting a product as a healthy between-meals snack when in fact the level of sugar is higher than in some chocolate snack bars, and also in associating a product with a quality of which it contains very small amounts.

The problem statement consists of one main research question and three supporting questions with the intention of identifying the target groups' decoding and interpretation processes. The thesis takes into consideration the opinions of children as the target consumers, and parents as the purchasers, as well as how each group decodes the messages transmitted through the product's packaging and positioning.

To answer the problem statement, three focus groups and two research interviews were conducted. Two focus groups consisted of ten parents in total, all with children aged six to ten, and the last focus group consisted of children aged six to ten. The groups were asked to share their opinions about Castus' fruit bars, discussing their understanding of a healthy snack and a between-meals snack, and were additionally asked to compare the fruit bars to substitute products such as chocolate and muesli bars.

Furthermore, two research interviews with a dietician provide a professional outlook on the fruit bars, their packaging and their contents, in relation to the substitutes.

The findings show that seven out of the ten parents questioned did not interpret Castus' fruit bars as a healthy between-meals snack for their children. Rather, they considered it a quick after school snack or to keep energy levels high. Two parents felt misled by the packaging, and one of whom felt misled as her understanding of a fruit-based product, with packaging signalling a healthy choice, conflicted with one which contained a high level of sugar and very little of the advertised fruit.

The children were able to recognise Castus' fruit bars from a range of similar products by decoding signals such as colours and pictures on the packaging with their former experience with fruit bars and like products. They agreed that the fruit bars constitute a healthy snack, however, they were not their first choice of an addition to their packed lunch.

Due to the high sugar content and low nutritional value of a single bar, the dietician recommended that the fruit bars be given as a snack once in a while and not as a regular between-meals snack. However, the fruit bars contain no artificial additives, so the product is clean, and parents need not be afraid of giving their children a fruit bar once in a while.

The aim of this thesis was not to determine whether or not Castus is guilty of misleading its customers. Had the focus group participants and dietician been able to interpret and decode the packaging in the same way, there would be no question about the positioning of the product and the decoding of its packaging. However, the convoluted messages derived from Castus' positioning and packaging allude to a problem in the processes involved in decoding the products' packaging and Castus' product positioning.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	6
1.1 Indledning	6
1.2 Problemformulering	7
1.3 Disposition	8
1.4 Afgrænsning	8
1.5 Om firmaet Castus A/S	9
1.5.1 Castus' målgrupper	10
2. Den udvalgte teori	11
2.1 Semiotik	11
2.2 Begreber og udtryk	13
2.3 Hermeneutik	16
2.4 Sådan hænger semiotik, begrebsforståelse og hermeneutik sammen	19
3. Metode	19
3.1 Interview som metode	20
3.1.2 Interviewmetode – fokusgruppeinterview og moderators rolle	21
3.1.5 Interview - med eller uden interviewguide?	24
3.2 Kvaliteten af interview	24
3.3 Reliabilitet og validitet	25
3.4 Standardisering og strukturering	26
3.5 Transskription	27
3.6 Mine interviewevner	27
3.7 Meningsfortolkning i analysen	28
4. Forberedelsen til fokusgrupperne	29
4.1 Castus Frugstængers emballage	29
4.1.1 Forsiden - gennemgang af designelementer	30
4.1.2 Bagsiden – gennemgang af designelementer	32
4.1.3 Produktserie	33
4.1.4 Storytelling	33
4.2 Definitioner på mellemmåltider, snack og slik	34
4.2.1 Hvad er et mellemmåltid?	35
4.2.2 Hvad er en snack?	36
4.2.3 Hvad er slik?	36
4.2.4 Hvad er forskellen på mellemmåltid, slik og snack?	37
4.3 Fokusgruppernes struktur	38

4.3.1 Produktudvalg til fokusgruppen	38
4.3.2 Spørgeskemaet	39
4.4 Pilotfokusgruppen	40
4.5 Pilotinterview med børn	41
5. Fremgangsmetode for den indsamlede empiri	42
5.1 Fokusgruppe 1 (voksne)	43
5.2 Fokusgruppe 2 (voksne)	43
5.3 Fokusgruppe 3 (børn)	43
5.4 Fremgangsmetode for fokusgruppe 1 og 2 (de voksne)	43
5.5 Fremgangsmetode for fokusgruppe 3 (børnene)	44
5.6 Fremgangsmetode for enkeltmandsinterview	45
5.7 Begrænsninger	45
6. Analyse	46
6.1 Hvad er et mellemmåltid?	47
6.2 Hvad er en snack?	49
6.3 Hvad er slik?	51
6.4 Hvordan forstår forældrene produktet Castus Frugtstænger?	53
6.4.1 Hvordan forstår forældrene frugtstængernes emballage?	55
6.4.2 Hvilket produkt ville forældrene give deres børn?	57
6.5 Hvordan forstår børnene Castus Frugtstænger?	58
6.6 Er frugtstængerne sunde?	60
6.7 "Jeg føler mig snydt"	62
6.8 Konkluderende bemærkning	64
7. Diskussion	65
7.1 Metode - Den kvalitative versus den kvantitative metode	65
7.2 Mine intervieweener	66
7.2.1 Enkeltmandsinterviewet	66
7.2.2 Fokusgrupperne med forældrene	67
7.2.3 Fokusgruppen med børnene	68
7.2.5 Konkluderende bemærkning	69
7.3 Resultaterne: Hvad viser undersøgelserne?	70
7.3.1 Er frugtstængerne et mellemmåltid eller en snack?	70
7.3.2 Hvilken rolle spiller det høje sukkerindhold?	72
7.3.3 Hvad siger emballagen?	73
7.2.3 Konkluderende bemærkning	74

8. Konklusion	75
9. Perspektivering	78
10. Litteraturliste	80
Bilag 1 - Castus Frugtstænger med blåbær	83
Bilag 2 - Castus Frugtstænger med abrikos	84
Bilag 3 - Castus Frugtstænger med banan	85
Bilag 4 - Castus Frugtstænger med jordbær	86
Bilag 5 - Castus Frugtstænger med pære	87
Bilag 6 - Castus Frugtstænger med figen	88
Bilag 7 - Castus Frugtstænger nøddemix	89
Bilag 8 - Castus Frugtstænger med fuldkorn	90
Bilag 9 – Dansk Supermarked fruit biscuits	91
Bilag 10 - Weetabix Oaty Bars	92
Bilag 11- Toms Nellie Dellies Salty Liquorice	93
Bilag 12 - Frugtstænger fra Aldi	94
Bilag 13 – Haribo Guldbamser	95
Bilag 14 - Muesli+ Hasselnødder	96
Bilag 15 - Kinder Mælkesnitter	97
Bilag 16 – Interviewguide, forældre	98
Bilag 17 – Interviewguide, børn	99
Bilag 18 – Interviewguide, enkeltmandsinterview	100
Bilag 19 – Næringsindhold, produktudvalg	101
Bilag 20 – Spørgeskema	102
Bilag 21 – Transskription, pilotfokusgruppe	103
Bilag 22 – Transskription, pilotinterview, børn	110
Bilag 23 – Transskription, enkeltmandsinterview nr. et	112
Bilag 24 - Transskription, fokusgruppe nr. et	114
Bilag 25 – Transskription, fokusgruppe nr. to	124
Bilag 26 – Transskription, fokusgruppe med børn	142
Bilag 27 – Transskription, enkeltmandsinterview nr. to	154

1. Introduktion

1.1 Indledning

Du går rundt i supermarkedet. Du har foretaget alle rutineindkøbene, men scanner lige hylderne igennem, inden du går op til kassen. Du ser te, syltetøj og kaffe på din vej – det er egentlig ikke noget, du mangler, men du kaster alligevel et blik rundt. Pludselig bliver du tiltrukket af nogle farver, som fastholder dig. Du bliver nysgerrig. Du nærmer dig farverne og ser, at det er et produkt, der har mere at byde på end bare flotte farver. Du tager produktet ned fra hylden. Du lægger produktet ned i kurven.

Sådan blev jeg fanget af Castus Frugtstænger en efterårsdag i 2011, da jeg var en tur i Føtex. Jeg husker dem som figenstænger fra dengang, jeg var barn. Jeg havde dem ofte med i madpakken som et supplement til mine rugbrødsmadder – og jeg var vilde med dem. Men i dag hedder de ikke længere figenstænger – nu hedder de frugtstænger. Jeg har ikke købt eller spist en frugtstang, siden min mor sørgede for min madpakke i de små klasser i folkeskolen, og jeg blev derfor grebet af en form for nostalgi, da jeg tog en af pakkerne ned fra hylden. Jeg kunne næsten smage den tørrede figensmag. Men midt i min rejse tilbage til barndommen undrede jeg mig over navneændringen – for hvad er forskellen mellem de stænger, jeg fik dengang og de stænger, der bliver solgt i dag?

Da jeg tog pakken ned fra hylden, blev jeg fanget af alle de budskaber, som de forskellige designelementer sendte. Jo mere jeg så på pakken, desto flere budskaber kom til syne. Jeg undrede mig især, da jeg læste foran på pakken og dernæst vendte den om. For ét er, hvad de lover på forsiden af emballagen, noget andet er, hvad produktet egentlig indeholder.

Oftest ser vi forbrugere kun på forsiden af et produkts emballage, når vi handler ind. Det vil sige, at forsiden designelementer har en stor indflydelse på, om vi køber produktet eller lader det blive på hylden. Når vi kigger på et produkt, gennemgår vi en afkodningsproces – en proces, som vi i virkeligheden gennemgår hele tiden og ikke kun i supermarkedet. Vi afkoder alle de signaler, der er

omkring os – og derfor er de signaler, der er på forsiden af en produktemballage, essentielle i vores valg. Castus Frugtstængers emballage er fyldt med signaler, og når vi har afkodet dem, forventer vi også noget bestemt af produktet. Men det er ikke det eneste, der afgør, om vi køber et produkt eller ej.

Grunden til at vi sjældent kigger bag på en produktemballage – eller egentlig slet ikke kigger ret længe på en emballage – er, at vi ofte foretager rutinekøb. Indkøb bliver til rutine, når vi allerede har afkodet produktets signaler, inden vi går ned i butikken, og når vi fra erfaring ved, at vi godt kan lide produktet. Vi træffer vores til- og fravalg i supermarkedet på baggrund af tidligere erfaringer, som vi hele tiden bygger videre på. Vi tager nye signaler ind, tolker og gemmer de informationer, vi har brug for.

Men det er ikke altid, vi får, hvad vi forventer – og nogle gange kan vi endda føle os snydt.

1.2 Problemformulering

Den problemstilling, som specialet søger at besvare, er skabt på basis af min forståelse for, hvad en frugtstang er samt forventningerne dertil: Mine egne forventninger til en frugtstang dannes på baggrund af ordet ”frugt”, da jeg forbinder frugt med noget sundt og nærende, som er godt for kroppen. Derfor er mine forventninger til Castus Frugtstænger, at de er sunde, og at jeg kan spise dem som en sund snack i løbet af dagen. Dog hænger indholdet af Castus Frugtstænger ikke sammen med den forståelse, jeg har af en frugtstang – og af frugt – hvilket fører til følgende problemformulering:

Svarer forbrugerens afkodning af Castus Frugtstængers emballage til produktets faktiske indhold, og er der forskel på børns og voksnes tolkning af emballagen?

Problemstillingen vil blive understøttet af følgende tre arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvordan forstår forbrugerne Castus Frugtstængers emballage? (Herunder: Skiller den sig ud fra mængden? Er der nogen designelementer, der skinner mere igennem end andre?)

- 2) Castus Frugtstænger appellerer til både børn og voksne, men opfatter de to målgrupper produktet ens, eller har de tillagt det forskellige værdier?
- 3) Castus Frugtstænger hører til i en bestemt fødevarekategori, hvilket emballagen må forventes at skulle afbillede. Men fortæller emballagen forbrugeren, hvad produktet egentlig er, eller vil forbrugeren placere frugtstængerne i en anden kategori?

Jeg vil holde mine resultater fra undersøgelserne op imod en faglig vurdering af Castus Frugtstængers indhold og emballage, og jeg vil se, om der er en sammenhæng mellem forbrugers opfattelse og en diætists vurdering, eller om der er forskel i fortolkningen af produktet.

1.3 Disposition

De første afsnit indeholder indledning, problemformulering, afgrænsning og en introduktion til firmaet Castus A/S. Dernæst vil jeg præsentere de teorier, jeg har valgt at arbejde med, og derefter vil jeg gennemgå mine metodiske valg. Herefter vil jeg præsentere de forberedelsesprocesser, jeg har været igennem for at kunne udføre mine undersøgelser. Dernæst vil jeg præsentere resultaterne fra mine undersøgelser for efterfølgende at binde problemstilling, metodevalg, resultater og analyse sammen i et diskussionsafsnit. Endelig følger en konklusion og en perspektivering. Bagest findes alle de bilag, der vil blive henvist til i løbet af opgaven.

1.4 Afgrænsning

Specialet vil blive udført med fokus på forbrugeren og dennes fortolkning af Castus Frugtstænger. Jeg har derfor valgt ikke at tage kontakt til eller indgå et samarbejde med Castus A/S, som er firmaet bag frugtstængerne, da jeg vurderede, at det ville give opgaven en struktur af en rapport i stedet for en forbrugerundersøgelse. Samtidig vurderede jeg, at jeg ikke ville kunne gå i dybden med mine interesser for de udvalgte elementer inden for fødevarekommunikation, hvis firmaets interesser samtidigt skulle varetages.

Dette speciale vil indeholde elementer af en sundhedsdiskussion, men da jeg ikke har en sundhedsfaglig baggrund, har jeg været nødt til at indgå et samarbejde med en sundhedsfaglig

person. Det har ikke været en decideret begrænsning for arbejdsprocessen, men det har udfordret min egen viden inden for sundhed og ernæring samt udfordret mine metodiske valg.

Denne kandidatafhandling har ikke til formål at kritisere Castus A/S og deres produkter, men blot at stille spørgsmålstejn ved de afkodnings- og fortolkningsprocesser som vi forbrugere gennemgår i supermarkedet med Castus Frugtstænger som udgangspunktet.

1.5 Om firmaet Castus A/S

Castus A/S (Castus) er et dansk firma, som blev etableret i 1952. I 2003 blev firmaet opkøbt af The Whole Company A/S – et dansk holdingselskab, som har en række andre mærker i deres portefølje såsom te-varianterne Fredsted The, naturlægemidler og kosttilskud fra Jemo-pharm samt en række snack-varianter fra Trope (Castus, 2013a).

Castus på latin betyder ”renhed”, som ifølge deres egen beskrivelse er det ord, der går igennem hele virksomheden: ”Castus vil tage hensyn til produktsikkerhed, produktkvalitet og produktsundhed i hele produktionsprocessen” (Castus, 2013b), og det samme gør sig gældende i deres beskrivelse af deres produkter: ”Når du køber Castus, kan du altid være sikker på et produkt, der er uden tilsat sukker, rig på fibre, uden konserveringsmidler og smagstestet af eksperterne (børnene)” (Castus, 2013c).

Castus producerer sunde mellemmåltider til børn og kalder deres produkter for ”[...] et sundt og ernæringsrigtigt valg til f.eks. madpakken og de hyggelige stunder mellem måltiderne” (Castus, 2013d). Deres mission er at give børnene ”[...] frugtbaserede produkter, som henter deres energi fra solmodent [sic] frugt og nødder” (Castus, 2013e). Det gør de via deres produktserie, som indeholder frugtstænger, frugtpålæg, frugtruller og Castus Økologi, som også består af frugtstænger, frugtpålæg og frugtruller i økologiske udgaver.

I dette speciale vil der bliver fokuseret på et enkelt af Castus’ produkter i serien – Castus Frugtstænger. Der er syv forskellige frugtstænger i det faste sortiment – der er nøddemix, jordbær,

blåbær og pære samt figen, banan og abrikos¹ (Castus, 2013f). Jeg har valgt at bruge frugtstængerne, fordi jeg personligt blev fanget af alle de signaler, som emballagerne sender. Jeg kunne ikke gå forbi dem uden at tage dem ned fra hylden. Jeg nåede at få en masse forventninger til et sundt alternativt til de müslibarer, jeg ellers har købt som en sund snack. Men da jeg læste bag på frugtstængernes pakke, faldt mine forventninger til jorden, og da jeg læste om dem på deres hjemmeside, fandt jeg ud af, at en frugtstang slet ikke er en snack – men et mellemmåltid.

1.5.1 Castus' målgrupper

”En Castus frugtstang indeholder præcis lige så meget sund energi som et frisk stykke frugt og kan derfor uden problemer anvendes som et godt og ernæringsrigtigt mellemmåltid. [...] Sidst men ikke mindst tæller det naturligvis også med, at Castus Frugtstænger af de fleste børn bliver opfattet som forkælelse og luksus på linje med andre snacks.” (Castus, 2013g), skriver Castus på deres hjemmeside. Her understreger de, at deres produkter – deres frugtstænger – er sunde for skolebørn, og at de fungerer som et mellemmåltid. De tiltrækker børnenes opmærksomhed ved at bruge elementer såsom farver, fantasibilleder og leg (fantasi-frugtstangen på forsiden af emballagen smiler, mens den dyrker en form for sport) (se bilag 1-7 for alle Castus Frugtstængers emballager).

Dog er det ikke børnene, der skal købe dem, men derimod forældrene. I nogle supermarkeder er frugtstængerne placeret højt oppe på hylderne, så forældrene bliver nødt til at tage dem ned for at kigge nærmere på dem. I andre supermarkeder er de placeret i børnenes højde – men det er stadig forældrenes valg at købe dem. Samtidig bruger pakken påstande, som skal tiltrække forældrenes opmærksomhed og sikre dem, at de med Castus Frugtstænger får et produkt, som de trygt kan give til deres børn². Castus benytter sig også af påstande på hjemmesiden i beskrivelsen af deres produkter: ”Samtidig anvender vi udelukkende råvarer af høj kvalitet, og de naturlige frugtekstrakter bidrager til produkternes smagsvariationer. Produkterne er uden konserveringsmidler, farvestoffer, tilsat sukker og er rige på fibre [...]” (Castus, 2013e).

¹ August 2013: Der findes syv varianter af Castus Frugtstænger. Det er muligt, at Castus får tilføjet en eller flere, inden dette speciale bliver læst, men her vil kun blive taget højde for de syv varianter.

² Dette uddybes i afsnit 4.1, hvor emballagens signaler vil blive gennemgået.

Målgruppen er herved delt i to³, og emballagen skal kunne tiltrække begge grupper. Hvordan de to målgrupper opfatter emballagen, vil tre fokusgrupper komme nærmere ind på.

2. Den udvalgte teori

Følgende afsnit vil gennemgå den udvalgte teori. Jeg har valgt at lægge fokus på semiotik, begrebsforståelse og hermeneutik – tre teoretiske felter som, jeg vurderer, vil behandle de elementer af Castus Frugtstængers emballage, som jeg vil undersøge – nemlig selve emballagens design, produktets indhold og forbrugerens forventninger til frugtstængerne. Hvordan de tre teoretiske felter hænger sammen, bliver der redegjort for i afsnit 2.4.

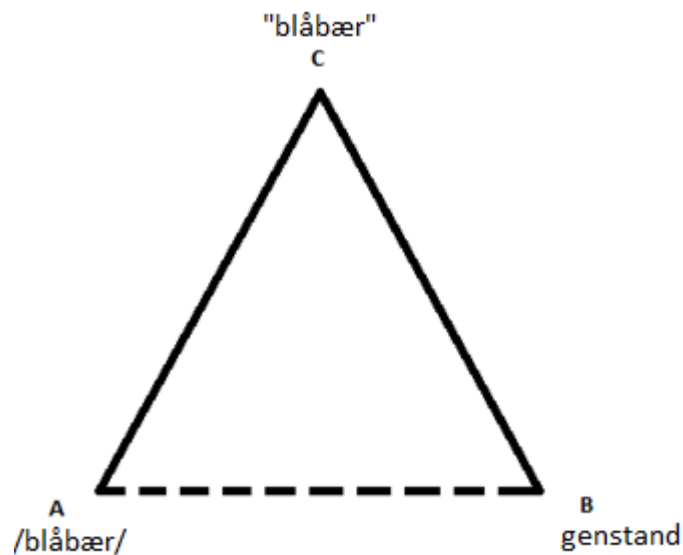
2.1 Semiotik

Semiotikken handler om læren om tegn (Herslund & Jensen, 2003:86). Når vi som forbrugere går ned i supermarkedet, skal vi forholde os til en masse signaler – eller tegn – som produkterne på hylderne udsender (Smith et al., 2009:13). For at kunne forstå forbrugerens afkodningsproces af disse tegn er det nødvendigt at se nærmere på semiotikken.

Tegn omhandler blandt andet design, tekst og materiale på en produktemballage (Smith et al., 2009:25). Den amerikanske filosof Charles S. Pierce har inddelt tegn i tre typer; indeks, ikon og symbol (Herslund & Jensen, 2003:86). Tegntyperne bygger på den semiotiske trekant, som understøtter teorien om, at et tegn kun kan eksistere, hvis det er noget ud over sig selv, og hvis nogen erkender, at det er et tegn (Herslund & Jensen, 2003:85).

I modellen på næste side ses den semiotiske trekant med eksemplet for tegnet "blåbær":

³ Begge målgrupper vil til dette formål blive refereret til som "forbrugere".

(Modellen er baseret på Herslund & Jensen, 2003:85)

Før individet kan forstå, at det er et blåbær, skal denne acceptere de fælles træk, der karakteriserer et blåbær (Herslund & Jensen, 2003:86-87). Det vil sige, at punktet A, som Pierce kalder indeks, repræsenterer tegnets lyd eller fonem. Det i sig selv giver ingen mening, hvis man ikke har andet at forholde sig til. Derfor er der brug for punktet B, Pierces ikon, som repræsenterer den genstand, som punkt A udtrykker. Det vil sige, at hvis man hører /blåbær/, forbinder man det med en genstand – nemlig blåbærret. Grunden til at man ved, hvordan et blåbær ser ud, når man hører ordet /blåbær/, er, at vi har skabt nogle fællesaccepterede træk ved et blåbær. Når vi hører ordet, får vi en mental forestilling af genstanden, og forbindelsen mellem punkt A og B er derfor indirekte, hvilket er vist med en stiplet linje. Det sidste punkt er C, som Pierce kalder symbol. C er bundet sammen af A og B. Det er altså det, vi får ved at forbinde de to foregående tegn sammen – det er det mentale billede af det konkrete objekt, som vi tænker på (Herslund & Jensen, 2003:85-87).

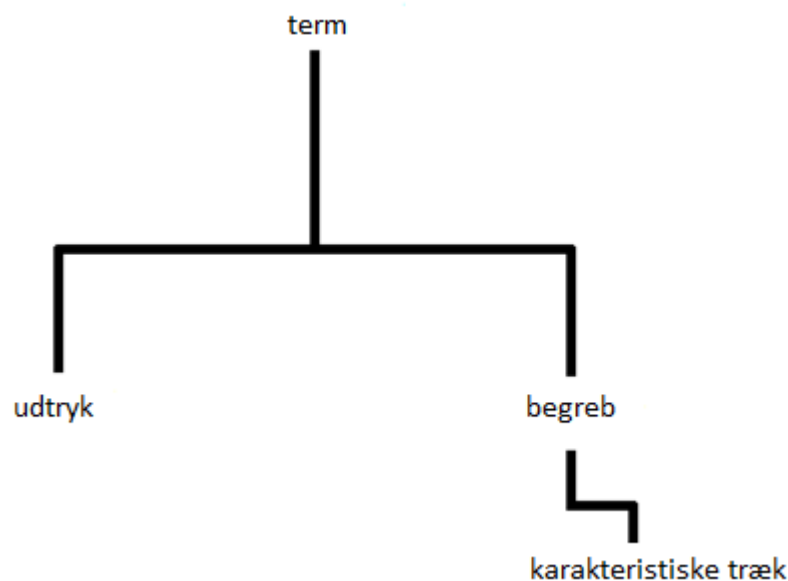
Sådan vil en afkodning af et blåbær se ud. Men afkodningsprocessen af tegnene kan kun blive opfyldt, hvis de, der afkoder, har en fælles forståelse og en fælles accept af tegnene. Vi skal derfor alle have accepteret, at et blåbær er et blåbær, fordi det lever op til de forventninger, vi har til det tegn. Det er sådan vi ved, at et jordbær ikke er et blåbær – vi har forventningen om, at et jordbær er rødt og ikke blå, så det kan derfor ikke være et blåbær. Ligeledes er formen af et jordbær anderledes fra formen af et blåbær, hvilket også forklarer, hvorfor et jordbær ikke kan være et blåbær.

Samme metode vil senere blive brugt for at se nærmere på, hvordan tegnene på Castus Frugtstængers emballage bliver fortolket og forstået af en udvalgt gruppe forbrugere.

2.2 Begreber og udtryk

Det er ikke kun afkodningen af tegn, som bestemmer, hvordan vi forstår, det vi ser på. Indenfor terminologiens felt arbejder man med termer, begreber og udtryk, og hvordan disse skabes. Når vi fortolker en produktemballage, bliver vi ikke kun udfordret i at afkode tegn, men vores forståelse af begreber bliver også sat på prøve (Madsen, 1999:16). En "frugtstang" er et begreb, som der vil blive gentaget mange gange i løbet af denne opgave, og det samme vil begreberne "mellemmåltid", "snack" og "slik". Relevansen for de tre begreber kommer jeg nærmere ind på i afsnit 4.2.

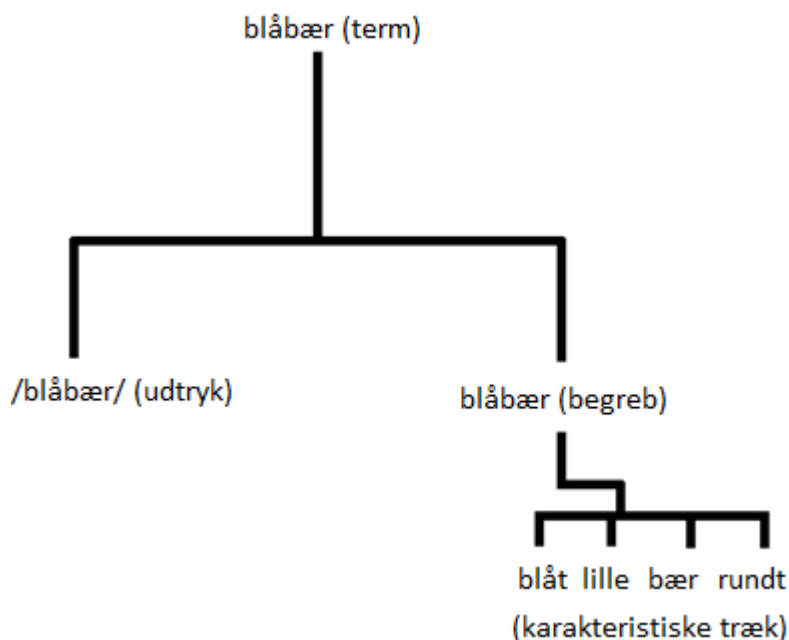
Nedenfor ses relationen mellem term, udtryk og begreb – en relation vi må se på for at forstå, hvordan vi forstår et begreb:

(Madsen, 1999:16)

Her ser vi, at termen er den, der styrer, hvilket begreb vi snakker om, og vi ser ligeledes, at der skal tre grundsten til at udgøre en term. Bodil Nistrup Madsen (1999) definerer en term som "[...] et sprogligt tegn, som har en specifik betydning i et fagsprog" (Madsen, 1999:16). I eksemplet med blåbærret vil termen "blåbær" have et udtryk (/blåbær/) og et indhold (det mentale billede vi får

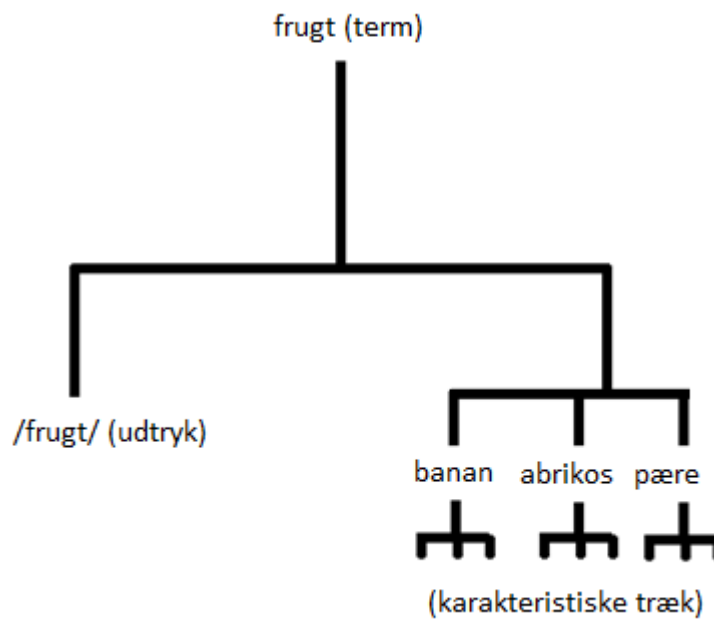
af et blåbær). Indholdet forestiller det begreb, vi forstår. Men for at vi kan forstå begrebet – og dets indhold – har vi brug for nogle karakteristiske træk til at adskille det ene begreb fra det andet (Madsen, 1999:16-17). De karakteristiske træk kan blandt andet beskrive funktionen, materialet eller formen (Madsen, 1999:53). Modellen for ”blåbær” vil eksempelvis se således ud:

(Modellen er baseret på Madsen, 1999:16)

Hvad der yderligere er værd at bemærke er, at Madsen pointerer, at én term kun har ét begrebsindhold, hvorimod et udtryk godt kan have flere begreber (Madsen, 1999:17). Vi kan prøve at finde frem til, om ordet ”frugt”⁴ er en term eller et udtryk:

⁴ Jeg fandt det relevant at bruge ordet ”frugt” i eksemplet, idet det er præfikset til ordet ”frugtstang”, som er omdrejningspunktet i specialet. ”Frugt” er derfor valgt for at skabe en sammenhæng mellem de forskellige dele af specialet.

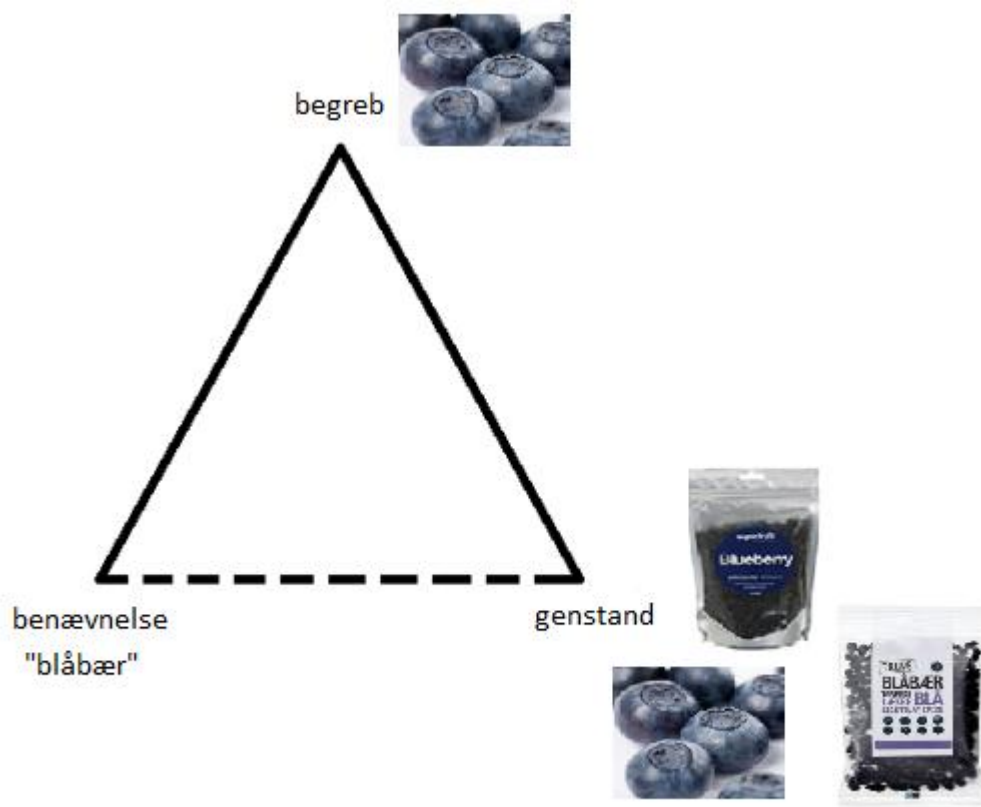

(Modellen er baseret på Madsen, 1999:16)

Til forskel fra modellen med blåbærret er der ikke skrevet ét begreb under termen, men fem – og listen kunne være meget længere. Samtidig ses det, at hvert begreb har en række karakteristiske træk under sig. Modellen er et billede af min egen forståelse af "frugt", og det kan være, at andre opfatter "frugt" anderledes, men det understreger Madsens definition fra før: Her kan vi se, at "frugt" ikke har ét begrebsindhold, og det kan derfor ikke være en term. Til gengæld kan det være et udtryk, idet et udtryk kan have flere begreber tilknyttet (Madsen, 1999:17).

En term er derved mere snævert defineret end et udtryk, idet vi kun har ét begrebsindhold, når vi snakker om en term, som man ser i eksemplet med blåbær. Om det kan have en betydning for forståelsen af Castus Frugtstængers emballage og/eller indhold, kommer jeg ind på i afsnit 6.

Vi kan, ligesom med den semiotiske trekant, også afbillede forståelsen af et begreb ved hjælp af en trekant – nemlig begrebstrekanten. Eksemplet med blåbær vil blive genbrugt:

(Modellen er baseret på Halkjær-Jensens model af den semiotiske trekant og begreber, 2010:13)⁵

Her ser man, at Pierces indeks, ikon og symbol er byttet ud med benævnelse, genstand og begreb. Benævnelse står for en sproglig betegnelse – det samme som /blåbær/ i den semiotiske trekant betegner. Fra benævnelsen er der en indirekte forbindelse til punkt B, som er den eller de genstande, som vi forestiller os, når vi hører den sproglige betegnelse i punkt A. Begrebet står øverst i punkt C og forbinder benævnelsen og genstanden sammen og skaber en forestilling om begrebets indhold og lige præcis det objekt, vi tænker på (Halkjær-Jensen, 2010:13).

2.3 Hermeneutik

Vi tænker ikke over det, men vi fortolker hele tiden. Sådan lyder budskabet inden for hermeneutikken (Ebdrup, 2012). Hermeneutikken var oprindeligt en teologisk og filosofisk disciplin, som man brugte til at tolke blandt andet Biblen, men det var først i det 19. århundrede, at tankegangen blev til en egentlig videnskab. Den klassiske hermeneutik handler om, hvordan man fortolker tekster – det vil sige det skrevne sprog – og det handler om, at man bliver nødt til at forstå delene af en tekst for at forstå helheden.

⁵ Billederne er fundet på www.smsbutler.dk, www.helsehus.dk og www.trope.dk

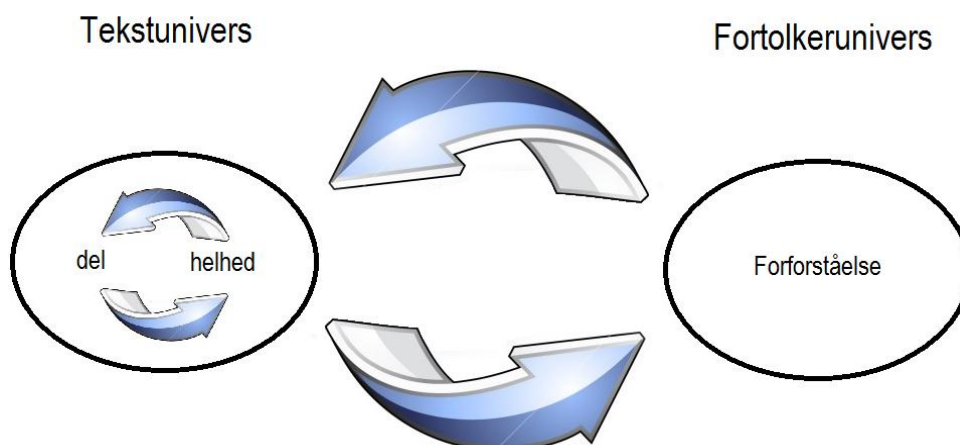
Friedrich Schleiermacher (1768-1834) arbejdede videre på idéen om tekstforståelse – han tog psykologien ind over for at finde ud af ”jeg’et” bag teksten og derved forstå mere om forfatteren (Christensen, 1994:26).

Senere, i det 20. århundrede, bidrog Martin Heidegger (1889-1976) med sine idéer. Han mener, at vores forståelse er dannet på baggrund af vores individuelle livssyn - han inddrager herved individet i fortolkningsprocessen (Christensen, 1994:27). Ifølge Heidegger skaber vi såkaldte ”udkast” - det vil sige en forestilling om, hvad det er, vi fortolker. Vi skaber nogle forventninger til det, vi ser på og det, vi skal fortolke og ved hele tiden at bygge oven på disse forventninger og udkast, kommer vi frem til en forståelse (Gulddal et al., 1999:128). Men det er også i denne proces, at vi er sårbare over for vildledning og misfortolkning:

Den, som søger at forstå, er udsat for vildfarelse i kraft af formeninger, der ikke kan stå deres prøve over for sagen selv. Det er forståelsens vedvarende opgave at udarbejde rigtige udkast, som stemmer overens med sagen, og som i egenskab af udkast er foregribelser, der først skal bekræftes af ”sagen selv”. Her gives der ingen anden ”objektivitet” end den bekræftelse, en formening finder gennem sin udarbejdelse. (Gulddal et al., 1999:129)

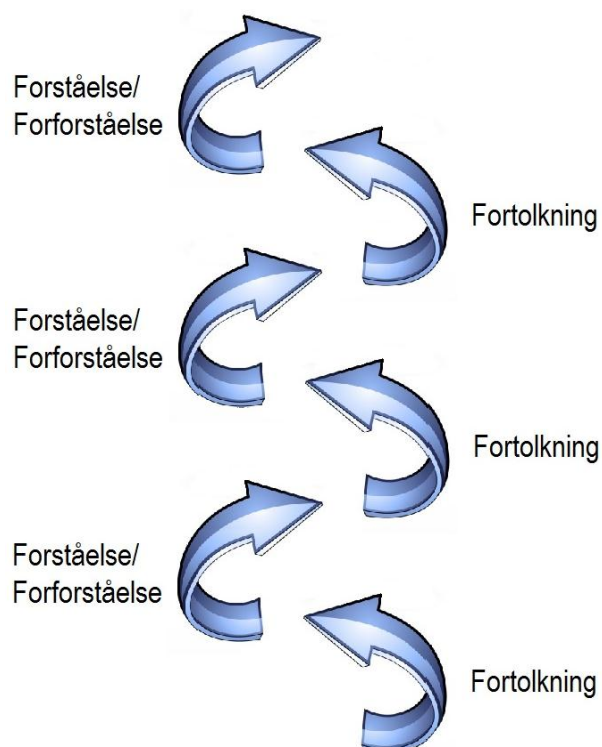
En af de mest indflydelsesrige personer inden for hermeneutikken i nyere tid er Heideggers elev, Hans-Georg Gadamer (1900-2002), hvis hovedværk ”Sandhed og Metode” (1960, på dansk 2004 (Gadamer, 2004)) har bidraget til en ny måde at se hermeneutikken på. Gadamer påstår nemlig, at vi alle har fordomme, og at der derfor ikke findes nogen korrekt eller ukorrekt forståelse af eksempelvis en tekst (Hilding, 1999). Med Heidegger og Gadamer bevæger hermeneutikken sig væk fra kun at handle om tekster og det skriftlige sprog til en universel videnskab om fortolkning og forståelse, som også inkluderer det talte sprog.

Hermeneutikken arbejder ud fra det synspunkt, at alt, hvad vi gør eller siger, er en fortolkning af verden omkring os, hvilket sker gennem to processer; forforståelse (Gadamers fordomme) og tolkning (Ebdrup, 2012). Vores forforståelse er dannet ud fra vores tidligere erfaringer, og når vi taler om hermeneutik, refererer vi ofte til den hermeneutiske cirkel (Ebdrup, 2012):

(Modellen er baseret på Heidegger og Gadammers syn på hermeneutik, Edbrops beskrivelse af den hermeneutiske cirkel samt model af Berg-Hansen, 2013)

Det skriftlige og talte sprog er repræsenteret i venstre side af modellen – nemlig ved tekstuniverset. Tekstuniverset består af små dele, som tilsammen danner en helhed. Ringen til venstre viser, hvordan samspillet mellem delene og helheden konstant er i gang. Til højre i modellen ser vi individet – fortolkerens univers – hvis fortolkning er dannet ud fra dennes egen forforståelse. Modellen viser den konstante proces mellem forforståelse og fortolkning, mellem fortolkeren og det, der skal fortolkes, og mellem dele og helheder. Cirkelstrukturen illustrerer, at det er en proces, der aldrig holder op. Der kan dog også refereres til den hermeneutiske spiral som illustreret her til højre (Ebdrup, 2012).

(Modellen er baseret på artiklen "Hvad er Hermeneutik" af Ebdrup, 2012)

Den hermeneutiske spiral viser, at vi hele tiden bygger videre på vores forforståelse og fortolkninger af, hvad der sker omkring os – det er altså en proces, som fortsætter, hvorimod man ved den hermeneutiske cirkel ser en proces, der går i ring og ikke nødvendigvis udvikler sig.

Om det er mere hensigtsmæssigt at bruge den hermeneutiske spiral i stedet for den hermeneutiske cirkel, vil jeg se nærmere på i afsnit 6.7 hvor jeg, på baggrund af dataindsamlingen, vil redegøre for, hvilken model, der bedst illustrerer resultaterne af undersøgelserne.

2.4 Sådan hænger semiotik, begrebsforståelse og hermeneutik sammen

Når vi som forbrugere går i supermarkedet, har vi nogenlunde besluttet os for, hvad vi vil købe.

Disse beslutninger har vi eksempelvis taget på baggrund af det, vi mangler derhjemme. Men når vi kommer ned i supermarkedet, bliver vi bombarderet med signaler fra hylderne – og alle signalerne fører faktisk til, at 70 % af vores beslutningsprocesser foregår nede i selve butikken (Smith et al., 2009:15).

Det er samspillet mellem vores forforståelse – vores tidligere erfaringer – og vores fortolkning, der bestemmer vores til- og fravalg, men det er også i den proces, at vi er sårbare over for misforståelser, som Heidegger forklarer det i citatet i afsnit 2.3. Sådan er det fra et teoretisk, hermeneutisk synspunkt, men hvordan det forholder sig i praksis, skal fokusgrupperne være med til at vurdere.

Semiotikken, begrebsforståelsen og hermeneutikken er tæt forbundet, idet vi befinder os i en konstant fortolkningsproces. Det, vi tolker på, er de signaler, vi ser samt de begreber, vi støder på. Enten kender vi signalerne og begreberne på forhånd, eller også starter vi forfra med processen og danner ny viden.

3. Metode

Der findes to overordnede metoder, man kan bruge til at finde frem til en løsning på en problemstilling – den kvantitative og den kvalitative metode. Metoden skal passe til formålet med

ens projekt (Trost & Jeremiassen, 2010:25), det vil sige, at ønsker man at undersøge data fra en repræsentativ gruppe og finde ud af "hvor mange" eller "hvordan", kan man med fordel bruge en kvantitativ metode. Den giver et statistisk udsnit af befolkningen og er velegnet til blandt andet statistik og en udbredt metode er spørgeskemaundersøgelser. Vil man derimod undersøge meninger og følelser omkring et emne, kan man bruge den kvalitative metodetilgang (Trost & Jeremiassen, 2010:33). Den kvalitative metode kan ses som eksplorativ, hvor man undersøger en vinkel, som man ikke kender så meget til i forvejen, eller som en dybdegående undersøgelse, hvor man gerne vil vide mere om følelser og holdninger til et emne (Rasmussen et al., 2006:93). Det kan foregå ved hjælp af blandt andet observation eller interview. Den mest udbredte kvalitative metode er interview, som kan give et indblik i verden set fra den enkeltes synspunkt. Det vil sige, at interview ikke kan bruges til at generalisere, som den kvantitative metode derimod kan (Rasmussen et al., 2006:94).

3.1 Interview som metode

Steinar Kvale og Svend Brinkmann (2009) arbejder med forskningsinterview ud fra det synspunkt, at et interview er en samtale (Kvale & Brinkmann, 2009:17). Samtaler sker hver dag, overalt (Kvale & Brinkmann, 2009:17), hvilket vil sige, at man kan trække på erfaringer fra hverdagen, når man skal forberede et interview. Dog understreger Kvale og Brinkmann, at et interview kan være lige så uforudsigeligt og forskelligt, som en almindelig samtale mellem to mennesker kan være (Kvale & Brinkmann, 2009:17). Det betyder, at mange af de metodiske beslutninger må tages i selve interviewsituationen.

For at jeg kan gå i dybden med dette speciales problemstilling, har jeg valgt at bruge den kvalitative metodetilgang, eftersom formålet ikke er at måle ud fra en generalisering, men at gå i dybden med forbrugernes holdninger til Castus Frugtstænger samt at identificere de individuelle afkodnings- og forståelsesoplevelser ved forskellige produkter. Til det formål vil jeg bruge enkeltmandsinterview og fokusgrupper. Samtidig passer interviewmetoden med det hermeneutiske perspektiv, da interviewerens kan spørge ind til den interviewedes svar og derved få en forståelse for den interviewedes forståelses- og fortolkningsproces af emnet.

Jeg vil udføre to enkeltmandsinterview med den samme interviewperson, men interviewene vil

have to forskellige formål. Derudover vil jeg udføre tre fokusgruppeinterview. Det ene enkeltmandsinterview vil finde sted inden fokusgrupperne og det andet efter. Formålet med den struktur vil jeg redegøre for i afsnit 5.6.

3.1.2 Interviewmetode – fokusgruppeinterview og moderators rolle

Fokusgruppeinterview bruges ofte til undersøgelser af forbrugermotiver og varepræferencer, og da dette speciale har fokus på forbrugernes holdninger, har jeg valgt denne metode (Kvale & Brinkmann, 2009:170).

En fokusgruppe er en form for interview (Kvale & Brinkmann, 2009:170), men forskellen fra andre interviewformer er, at man med en fokusgruppe får gruppedynamikken med, og ifølge David L. Morgan (1997) er denne dynamik essentiel i udarbejdelsen af nye vinkler om et givent emne (Morgan, 1997:2).

Fokusgruppedeltagernes opgave er at danne ny viden i samspil med hinanden, for det er gennem deres interaktion, at deres subjektive oplevelser danner nye vinkler (Rasmussen et al., 2006:106). Det er her, det eksplorative element kommer til udtryk – og gavn (Kvale og Brinkmann, 2009:170).

Men der følger også udfordringer med i udførelsen af fokusgrupper. Gruppen består af flere deltagere, som alle er forskellige, og der skal gives plads til alle. Det kan ske, at én tager kontrollen (Krueger, 1998:58), men der kan også ske det modsatte – at deltagerne er generte og ikke føler sig trygge ved at sige noget (Krueger, 1998:61). Blandt andet på grund af forskelligheden i grupperne kræves der en moderator, hvis opgave er at stå uden for diskussionen og blot observere, stille spørgsmål og styre diskussionen. Dennes udfordring er ikke at stille ledende spørgsmål, ikke at blande sig i diskussionen og ikke at afsløre for meget af fremgangsmetoden (Krueger, 1998:5). Se interviewguidene i bilag 16-17 for at få flere oplysninger om planlægning for moderatoren.

Jeg vil i alt gøre brug af fire fokusgrupper – en pilotfokusgruppe, bestående af tre forældre samt to endelige fokusgrupper med forældre og en gruppe med børn. Alle grupper vil blive styret af samme moderator, hvis rolle dog ændrer sig alt afhængig af gruppens sammensætning – og alt afhængig af, om det er gruppen med voksne eller med børn (Krueger, 1998:45). Der er nemlig stor

forskel på, hvordan man interviewer de to målgrupper, og det vil blive uddybet i afsnit 3.1.2.2 og 3.1.2.3.

Jeg selv vil fungere som moderator ved alle fokusgruppeinterview. Jeg har valgt at interviewe forældre med børn i alderen seks til ti år, idet de udgør den ene halvdel af Castus Frugtstængers målgruppe. Det er forældrene, som skal sørge for madpakken til børnene i skolen, og det er netop der, hvor Castus Frugtstænger brander sig selv – som et sundt mellemmåltid i løbet af skoledagen. Samtidig har jeg valgt at interviewe en gruppe børn, da de udgør den anden halvdel af Castus Frugtstængers målgruppe, idet de skal spise frugtstængerne (se afsnit 1.5.1 for definitioner på målgrupperne).

3.1.2.1 David L. Morgan om fokusgrupper

Morgan fokuserer på Merton et al.s (1990) fire kriterier for fokusgrupper, som angiver, at der (1) i gruppen skal behandles så mange relevante emner som muligt, og at (2) gruppen bør komme med så specifikke data som muligt. Derudover skal (3) interaktionen mellem deltagerne frembringe følelser og holdninger, og (4) moderator bør være opmærksom på de sociale relationer, der bliver skabt mellem deltagerne. De fire kriterier kaldes "range", "specificity", "depth" og "personal context" (Morgan, 1997:45-46). Første til tredje kriterium hænger sammen med den førnævnte fordel ved gruppedynamik og det eksplorative element ved kvalitative undersøgelser, og det sidste kriterium understreger behovet for en moderator, som sørger for, at alle bliver hørt. Disse fire kriterier vil danne basis for strukturen af fokusgrupperne samt forberedelse for moderator.

3.1.2.2 Udvælgelse af fokusgrupperne med voksne

Morgan kommer ind på spørgsmålet om, hvorvidt det er essentielt for fokusgruppen, at deltagerne kender hinanden og/eller moderator, eller om de er fremmede for hinanden (Morgan, 1997:37).

Fordelene ved at have deltagere, som ikke kender hinanden, er, at der ikke er nogen forudbestemte antagelser, som kan gøre, at deltagerne ikke tager fat på bestemte vinkler af emnet, fordi de ved, at det overskrider hinandens grænser, eller at de ikke uddyber deres udsagn, idet de regner med, at de andre forstår dem. Morgan påpeger dog, at der ofte udføres fokusgrupper blandt en virksomheds ansatte, hvor alle kender hinanden, og her produceres stadig brugbare resultater (Morgan, 1997:38). Han understreger, at det er vigtigt at være opmærksom på de

forskellige sammensætninger af grupper og være opmærksom på deltagernes interne påvirkninger af hinanden samt påvirkning fra moderator i forbindelse med analysen af resultaterne (Morgan, 1997:14, 35, 60).

I afsnit 5 om fremgangsmetoden for den indsamlede empiri beskrives sammensætningen af forældrenes fokusgrupper.

3.1.2.3 Udvælgelse af fokusgruppen med børn

Jennifer E. Gibson (2012) har skrevet en artikel om, hvordan man designer en fokusgruppe for børn i alderen seks til 12 år, og den artikel vil blive brugt som udgangspunkt for udformningen af fokusgruppen til dette formål. En fokusgruppe med børn kan ikke udføres på samme måde som en fokusgruppe med voksne (Gibson, 2012:150). Det er vigtigt for moderatoren at forstå og tilpasse sig børnenes kognitive, sproglige, sociale og psykiske kompetencer, som er i konstant udvikling (developing cognitive, linguistic, social, and psychological competencies) (Gibson, 2012:148).

Gibson har udformet en strategi for fokusgrupper med børn, som består af fire punkter. Disse fire punkter består i, (1) at man som moderator bør opbygge et tillidsforhold til børnene, (2) man bør forsøge at opnå en enighed mellem moderator og børnene, (3) man bør opfordre til detaljerede svar, (4) og samtidig bør man forsøge at gøre hele processen til en sjov og kreativ oplevelse ("building trust", "facilitating, understanding, and obtaining informed consent", "encouraging thoughtful and detailed responses", and "promoting enjoyment and creative expression") (Gibson, 2012:149). De fire ovenstående punkter vil blive brugt i planlægningen af fokusgruppen for børn.

Dog kan min manglende erfaring med fokusgrupper med børn påvirke kvaliteten af fokusgruppen. Gibson (2012) fortæller om sine egne erfaringer – blandt andet at hun forventede, at hun blot kunne lave en semistruktureret interviewguide og skrive svarene fra børnene ned. Men som tidligere påpeget tænker og arbejder børn helt anderledes end voksne.

Ifølge Gibson kan børn have svært ved at formulere sig helt præcist sammenlignet med voksne. Samtidig kan de føle sig utrygge i omgivelser, de ikke kender og med folk, de ikke kender (Gibson, 2012:152). Det kan også påvirke deres svar og meninger.

Gibson skriver, at hun har øvet sig i at arbejde med børn igennem en lang årrække (Gibson, 2012:155). Det er første gang, jeg interviewer børn, hvilket vil sige, at jeg ikke har samlet de værktøjer, som Gibson har. For at få mere præcise resultater fra børnene ville det have været oplagt, at jeg havde haft flere fokusgrupper eller en pilotfokusgruppe med børn.

Sammensætningen af børnenes fokusgruppe vil blive redegjort for i afsnit 5.

3.1.5 Interview - med eller uden interviewguide?

Ifølge Morgan er det en god idé at lave en spørgeguide, som moderator kan læne sig op af (Morgan, 1997:47). For at leve op til Merton et al.s fire kriterier (afsnit 3.1.2.1), skal deltagerne spores ind på problemstillingen, og derfor er det en fordel for moderator at have spørgsmål, som denne kan holde sig til. Dog skal moderator ikke holde sig udelukkende til guiden – der skal være plads til tilpasning, ellers bliver diskussionen moderatorstyret, og gruppedynamikken, som skal skabe ny data, vil blive minimeret. Det er det, Merton et al. (1990) kalder for ”risikoen for at antage noget forkert ved at holde sig til fastlagte spørgsmål” (”fallacy of adhering to fixed questions”) (Morgan, 1997:48).

Kvale og Brinkmann pointerer ligeledes, at fokusgrupper er kendetegnet ved en ikke-styrende interviewstil, hvor det ikke er vigtigst at komme til enighed, men derimod at få så mange synspunkter frem som muligt (Kvale & Brinkmann, 2009:170). Af samme årsag bør moderator præsentere de temaer, som deltagerne skal komme ind på, men undlade at udtrykke egne holdninger eller deltage i selve debatten.

Spørgeguiden til de tre fokusgrupper og enkeltmandsinterviewet kan ses i bilag 16-18. De er bygget på Morgans (1997), Merton et al.s (1990), Kvale & Brinkmanns (2009) og Gibsons (2012) teorier om spørgeguide, spørgsmål og interviewstil.

3.2 Kvaliteten af interview

Det virker så nemt at udføre et interview, men det er langt fra ligetil (Kvale & Brinkmann, 2009:17), og blot fordi man udfører et interview, er det ikke ensbetydende med, at det er af høj kvalitet. Ifølge Kvale og Brinkmann hænger kvalitet sammen med interviewerens evne til at vide, hvad der skal spørges om på det rette tidspunkt med den rette formulering (Kvale & Brinkmann, 2009:184).

En god interviewer har kendskab til emnet, er god til at holde en samtale kørende og er i stand til at træffe de korrekte beslutninger på stedet – for eksempel hvilke svar der skal følges op på, fortolkes og kommenteres, og hvilke der ikke skal undersøges nærmere (Kvale & Brinkmann, 2009:188). Men for at blive en god interviewer kræver det mange års erfaring, og mangel på erfaring kan derfor mindske kvaliteten af interviewet.

Dog afhænger kvaliteten ikke kun af interviewerens – den afhænger lige så meget af den interviewede. Den gode interviewperson kommer med lange, beskrivende og relevante svar, er samarbejdsvillig og modsiger ikke på noget tidspunkt sig selv. Men den perfekte interviewperson findes ikke, fordi ikke alle passer til alle former for interview, og derudover kommer alle fra forskellige baggrunde og reagerer forskelligt i interviewsituationen (Kvale & Brinkmann, 2009:187).

Det betyder imidlertid ikke, at det er umuligt at producere et interview af høj kvalitet. Hvis man er opmærksom på de faktorer, som kan spille ind på kvaliteten i sin analyse og fortolkning, og hvis man holder sig til de generelle anbefalinger for et godt interview (Kvale & Brinkmann, 2009), kan man stadig få brugbare resultater ud af sine undersøgelser.

3.3 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om den troværdighed, man får ud af sine undersøgelser (Kvale & Brinkmann, 2009:271). Hvorvidt interviewmaterialet er troværdigt, afhænger af interviewerens evner til at udføre interviewet blandt andet ved ikke at benytte sig af ledende spørgsmål – spørgsmål, som leder den interviewede til at svare noget bestemt (Kvale & Brinkmann, 2009:194). Det afhænger også af transskriptionen af interviewet (se afsnit 3.5) og af svarene, som den interviewede kommer med.

Trost og Jeremiassen (2010) skriver dog imidlertid, at det kun giver mening at tale om reliabilitet, når man udfører kvantitative undersøgelser – og ikke kvalitative. Det skyldes, at begrebet reliabilitet bygger på, at man kan måle på resultaterne, som er opnået ved statistiske forhold, hvilket vil sige, at svarene ikke ændrer sig ved flere gennemgange af resultaterne (Trost & Jeremiassen, 2010:137). Men ved kvalitative undersøgelser er der ikke sådanne statistiske forhold, og det er netop forskellene og nuancerne i svarene og interaktionen, man gerne vil undersøge. En misforståelse

eller fortalelse kan være genstand for nye vinkler eller ny data til analysen på grund af de uforudsigelige forhold (Trost & Jeremiassen, 2010:138).

Det betyder dog ikke, at en kvalitativ undersøgelse ikke kan være troværdig. Ens undersøgelser bliver troværdige, hvis man sørger for at stille spørgsmål til sine metodiske valg og dokumentere forløbet (Trost & Jeremiassen, 2010:140).

3.4 Standardisering og strukturering

Ifølge Trost og Jeremiassen handler standardisering om, hvorvidt alt er ens i de udførte interview. En høj grad af standardisering betyder, at alle spørgsmålene er ens, og måden hvorpå de bliver spurgt er den samme. Man ser eksempelvis i et spørgeskema en høj grad af standardisering eftersom alle spørgsmål stilles ens for alle de adspurgte. En lav grad af standardisering betyder det modsatte – at der er plads til variation, man stiller de spørgsmål, der er passende, og man tilpasser sit sprog efter din interviewede (Trost & Jeremiassen, 2010:41-42). En lav grad af standardisering fungerer optimalt i forbindelse interview og fokusgrupper, idet det er muligt at spørge ind til den enkeltes spørgsmål, og ved fokusgrupperne tillader man gruppedynamikken at vokse.

Strukturering derimod har to forskellige meninger: 1) Strukturering kan enten henvise til spørgsmålene (om de er åbne eller lukkede) eller 2) til hele dataindsamlingsprocessen (Trost & Jeremiassen, 2010:42-43).

Har man åbne spørgsmål, har man et ustruktureret interview i den forstand, at man ikke ved, hvordan den interviewede svarer. Har man derimod lukkede spørgsmål (eventuelt med ja/nej-svarmuligheder), kan man indsnævre den interviewedes svarmuligheder. Strukturering kan dog også referere til selve måden at indsamle data på. En ustruktureret tilgang passer ofte sammen med den kvalitative metode, idet man "kun" kan forberede temaer og eventuelle spørgsmål, men man kan ikke forudse, hvad der kommer til at ske på grund af interaktionen mellem mennesker. Den strukturerede tilgang hører derimod til den kvantitative metodetilgang, idet man kan holde spørgsmålene til ét emne (Trost & Jeremiassen, 2010:42-43).

Dette speciale vil have en lav grad af standardisering, idet fokus vil være på

fokusgruppedeltagernes holdninger og fortolkningsprocesser, som de skal have mulighed for at dele med de andre, og som der skal være mulighed for at spørge ind til.

Dernæst bliver struktureringen betragtet i forhold til dataindsamlingen. Der er blevet udarbejdet interviewguide til de forskellige interview (afsnit 3.1.5), så temaerne bliver de samme for de tre grupper. Interviewguiden skal mere fungere som en rettesnor for mig som interviewer end som en endegyldig form på diskussionen. Derfor anser jeg fokusgrupperne som semistrukturerede i den forstand, at der er sat nogle retningslinjer, og at alle deltagere har mulighed for at svare på de samme spørgsmål, hvis interaktionen tillader det.

3.5 Transskription

”Interviewet er en samtale, der udvikler sig mellem to mennesker ansigt til ansigt; i en transskription bliver samtalen mellem to mennesker, der er fysisk til stede, abstraheret og fikseret i en skriftlig form” (Kvale & Brinkmann, 2009:199-200). Ifølge Kvale & Brinkmann er det ligeså vigtigt at være bevidst om, hvordan man transskriberer, som at være bevidst om, hvordan man udfører selve interviewet (Kvale & Brinkmann, 2009:199). En transskription er en oversættelse fra en sproglig form til en anden – fra det mundtlige til det skriftlige – og det betyder, at der går en masse tabt. I en transskription mister man kropssprog, ironi, intonationer og åndedræt (Kvale & Brinkmann, 2009:200), men selvom mange elementer går tabt, betyder det ikke, at den skriftlige gengivelse af interviewet ikke kan være valid og brugbar.

Der findes ingen korrekte svar på, om man skal udelade pauser, om man skal se bort fra ”øh”, eller om kropssprog skal gengives, blot man vælger en konsekvent løsning – og en løsning, der passer til ens analyse (Kvale & Brinkmann, 2009:203).

3.6 Mine interviewevner

Mine interviewerfaringer begrænser sig til studierelaterede opgaver, og derfor har jeg brugt tid på at forberede mig til alle interview foretaget i forbindelse med dette speciale ved hjælp af to interviewværktøjer – interviewguide og pilotundersøgelser.

Jeg er opmærksom på, at manglende kompetencer inden for interviewdisciplinen kan mindske

kvaliteten og troværdigheden af undersøgelsernes resultater, og derfor er en interviewguide blevet udformet til de forskellige grupper. Jeg studerede grupperne og deres forskelligheder og ligheder i sammensætningen for derefter at forberede spørgsmål og temaer i interviewguiden. Derudover vurderede jeg, at pilotundersøgelser ville være en fordel for mig, idet jeg kunne afprøve interviewenes strukturer samt arbejde på mine evner som interviewer og som moderator. Jeg udførte derfor en pilotfokusgruppe og et pilotinterview, hvilke jeg vil redegøre for i afsnit 4.4 og 4.5.

3.7 Meningsfortolkning i analysen

Som det fremgår af den hermeneutiske proces (se afsnit 2.3 for modeller af den hermeneutiske cirkel og den hermeneutiske spiral), tolker vi alle på baggrund af vores tidligere oplevelser og erfaringer. Af samme årsag fortolker vi også resultaterne af vores undersøgelser forskelligt. Når vi skal analysere vores resultater fra eksempelvis et interview, koder vi, vi kondenserer det, der blev sagt, og vi fortolker (Kvale & Brinkmann, 2009:223). Selvom vi kan forsøge at forholde os objektivt til vores data ved at følge forskrifterne, vil fortolkningen foregå subjektivt, og derfor kan resultaterne blive forstået på forskellig vis alt efter, hvem der læser dem. Når vi fortolker, sætter vi os ud over det, der er blevet sagt, idet vi sætter det ind i et større perspektiv ved at relatere til teorien og den relevante problemstilling (Kvale & Brinkmann, 2009:230).

Kvale og Brinkmann skriver om tre fortolkningskontekster, som vi bevæger os inden for: selvforståelse, kritisk commonsense-forståelse og teoretisk forståelse (Kvale & Brinkmann, 2009:237).

Når vi starter med at analysere vores resultater, trækker vi den interviewedes udsagn sammen til en kortere og sammenfattet formulering og reducerer vores mængde af data. Det kaldes meningskondensering (Kvale & Brinkmann, 2009:227). Det foregår inden for den interviewedes *selvforståelse*, det vil sige, at der ikke bliver lavet om på det, den interviewede har sagt. Man holder sig altså til den interviewedes eget udsagn.

Derefter sætter vi udsagnene ind i en større forståelsesramme ved at forholde os kritisk til det, der er blevet sagt. Vi holder vores almene viden op mod indholdet af udsagnet, og vi forholder os

kritiske til, hvad udsagnet siger om den interviewede. Det er det, Kvale og Brinkmann (2009) kalder *commonsense-forståelse*. Her går analysen og fortolkningen ud over den interviewedes selvforståelse.

Til sidst bliver resultaterne sat ind i en *teoretisk forståelsesramme*, som ofte er helt uden for den interviewedes selvforståelse, hvilket vil sige, at vi tager den interviewedes udsagn og sætter dem ind i en teoretisk kontekst, som vi, som interviewer, har, men som den interviewede ikke nødvendigvis har.

De tre processer betyder, at vi fortolker resultaterne fra vores eget synspunkt, også selvom vi holder det op imod en teori. Vi vælger selv teorien, og vi vælger derfor selv, hvordan vi vil sætte resultaterne op mod hinanden.

4. Forberedelsen til fokusgrupperne

Som nævnt i afsnit 3.6 kan min manglende erfaring med interview påvirke kvaliteten af de undersøgelser, der ligger til grund for dette speciale. For at højne kvaliteten mest muligt har jeg analyseret Castus Frugtstængers emballage, og jeg har arbejdet med definitioner på de fødevarekategorier, som Castus samt sammenlignende produkter hører til. De to processer danner basis for min forberedelse til fokusgrupperne og vil være med til at forme interviewstrukturen – en struktur, som vil blive testet i en pilotfokusgruppe og et pilotinterview.

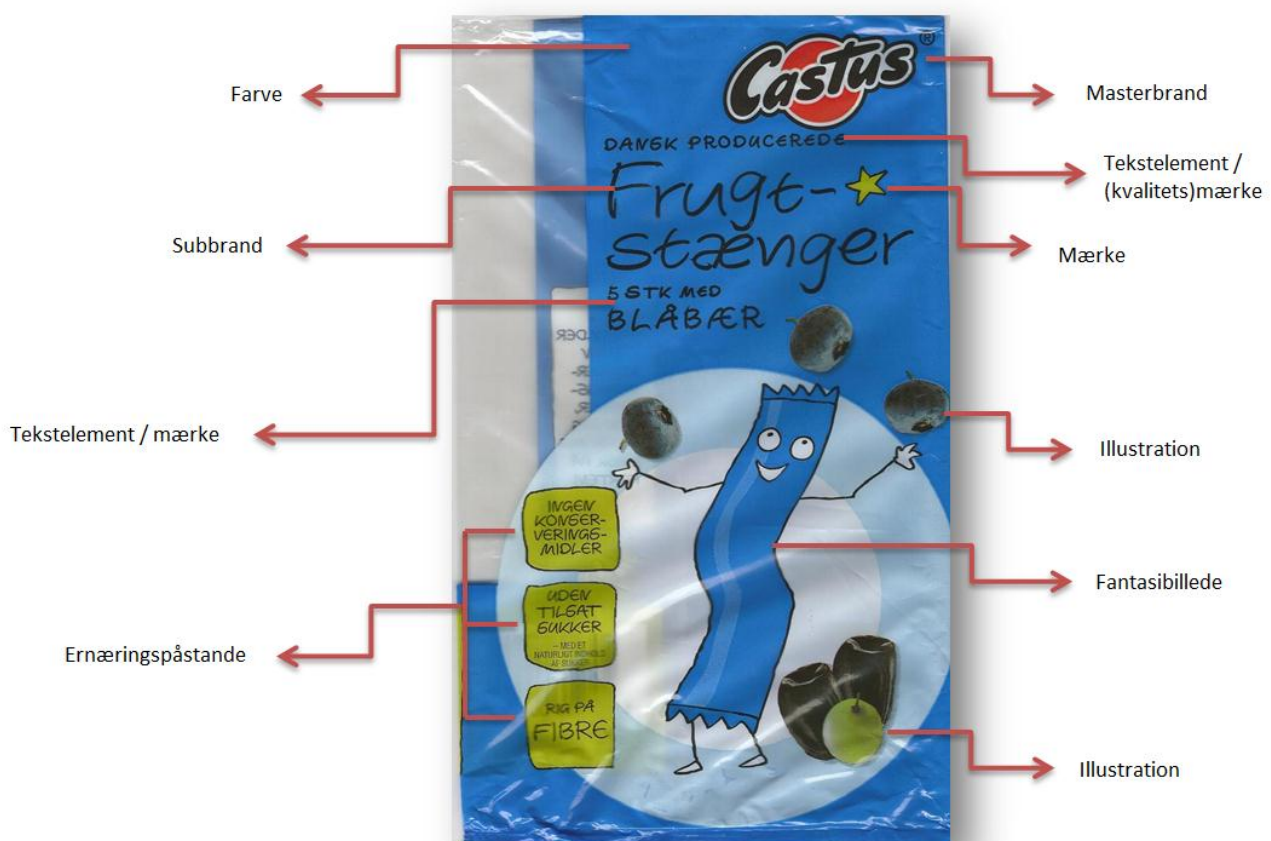
4.1 Castus Frugtstængers emballage

Alle produktemballager skal skille sig ud fra mængden, og det gør de ved hjælp af blandt andet tekst, farver og billeder (Smith et al., 2009:15). "Den semiotiske cocktail" er en samlet betegnelse for de designelementer – og tegn – man kan finde på emballagen (Smith et al., 2009:50). Alle disse tegn påvirker hinanden og indgår i den individuelle afkodningsproces, når der bliver set på en vare (Smith et al., 2009:49).

For at få et godt udgangspunkt i forståelsen af forbrugernes fortolkningsproces vil følgende afsnit gennemgå elementerne på Castus Frugtstænger med blåbærs emballage.

4.1.1 Forsiden - gennemgang af designelementer

90 % af alle indkøb foretages ved, at forbrugeren udelukkende kigger på forsiden af et produkt, når denne skal træffe sin købsbeslutning. Det vil sige, at forbrugeren oftest kun fortolker signalerne på produktets forside (Smith et al., 2009:15). Nedenfor ses emballagen for Castus Frugtstænger med blåbær:

Øverst på Castus Frugtstængers emballage ses masterbrandet (Smith et al., 2009: 165), som består af firmaets navn skrevet med sort, fed skrift på hvid baggrund med en rød ring i baggrunden. Castus skriver selv, at navnet betyder renhed, og at den røde cirkel forestiller en sol, som skal symbolisere solmodne frugter (Castus, 2013a). Masterbrandelementet går igen på alle frugtstængernes pakker og er til for at skabe genkendelighed og forventninger hos forbrugeren (Smith et al., 2009:53).

Dernæst ses subbrandet, der er til for at forstærke masterbrandet og gøre det lettere for forbrugeren at sætte de forskellige produkter sammen i en større sammenhæng (Smith et al., 2009:171). Her er subbrandet "Frugtstænger", der specificerer masterbrandet. Det sætter forventningerne op hos forbrugeren, da det besvarer, hvilket produkt man får, og hvad man kan forvente at få, når man køber et Castus-produkt.

Der findes mange forskellige former for påstande, som man kan sætte på sine produkter, og et af dem, som Castus Frugtstænger benytter sig af, er ernæringspåstande (Smith et al., 2009:169). De er placeret foran på emballagen, så forbrugeren ser dem, så snart denne hiver produktet ned fra hylden. Der er tre af dem, som er placeret oven over hinanden. De lyder: "Ingen konserveringsmidler", "Uden tilsat sukker – med et naturligt indhold af sukker" og "Rig på fibre". Andre tekstelementer, som fungerer som påstande, er "Dansk producerede" og "5 stk [*sic*] med blåbær". Alle påstande er skrevet i samme skrifttype for at skabe sammenhæng og genkendelighed, og de tre ernæringspåstande er sat i bokse med en gullig/grønlig farve. Den gullige/grønlig farve fungerer som en kontrast til den blå farve (i tilfældet med blåbær-pakken) og fungerer nærmest som et såkaldt splash, som bruges til at fremhæve et vigtigt element og trække forbrugers opmærksomhed hen på netop dét sted på pakken (Smith et al., 2009:170).

Der skelnes mellem illustrationer og fantasibilleder, og Castus Frugtstænger gør brug af begge. Et fantasibillede er et billede, som forvrænger virkeligheden, men gør fantasi til virkelighed. En illustration derimod er en naturalistisk gengivelse af en genstand, og kan enten være et foto eller en tegning (Smith et al., 2009:157). Frugtstængerne på forsiden af pakkerne er fantasibilleder af en levende frugtstang, der udfører en form for sport, hvori et foto af frugterne i selve produktet er integreret. Som det ses i eksemplet med Castus Frugtstænger med blåbær på forrige side, jonglerer den fiktive fantasi-frugtstang med illustrationer af tre blåbær. Samtidig ses to dadler og en vindruer nederst i højre hjørne.

Ud for subbrandet "Frugtstænger" er der placeret en stjerne i en gullig/grønlig farve, som går igen på alle produkterne i frugtstang-serien. Den kan have flere funktioner; den kan fungere som et mærke (Smith et al., 2009:165), der signalerer, at produktet er "i orden" (samme effekt som Svanemærket eller Nøglehullet har), eller den kan være en del af den storytelling, som Castus gør

brug af på pakkerne. Jeg vil gå i dybden med elementet storytelling i afsnit 4.1.4.

Farver kan tale til underbevidstheden og kan trække på nogle associationer. Blåbærpakken er blå, fordi blåbær er blå. Farven er her med til at skabe nogle forventninger til produktets indhold. Havde pakken været rød, havde den skabt forventninger til en anden smag – eksempelvis frugter eller bær, der er røde. Samtidig gør Castus brug af en gullig/grønlig farve, som bruges på alle de syv varianter pakker. Farven er her med til at skabe en sammenhæng mellem de syv forskellige frugtstænger.

4.1.2 Bagsiden – gennemgang af designelementer

Hvis man vender pakken om, kan man læse indholdet af produktet og se næringsindholdet (se bilag 1-7 for alle Castus Frugtstængernes næringsindhold). Samtidig ses en lille udgave af fantasifrugtstangen, som taler direkte til forbrugeren ved hjælp af en taleboble. Udtalelserne skifter fra produkt til produkt - eksempelvis siger frugtstangen med blåbær: "Jeg indeholder ingen konserveringsmidler, men jeg holder mig frisk på farten!" (se bilag 1-7 for alle udtalelser på

bagsiden af pakken).

Den lille frugtstang er i samme gullige/grønne farve som ernæringspåstandene og stjernen på forsiden. Farven her får frugtstangen til at skille sig ud på bagsiden af emballagen, men den skaber også en sammenhæng mellem forside og bagside.

Nederst på bagsiden af pakken står der: "Castus frugtstænger indeholder en meget stor andel frugter, der kun er tørrede. Tørrede frugter er naturprodukter og derfor kan farve, smag og konsistens på Castus produkter variere for hver produktion" (se side 32).

Derudover bliver masterbrandet gentaget, og stregkoden bliver ligeledes fremhævet i hvid og gullig/grønlig farve.

4.1.3 Produktserie

Castus Frugtstænger med blåbær er ikke den eneste frugtstang fra Castus. Som tidligere nævnt findes der syv forskellige frugtstænger i Castus' produktserie. En produktserie består af flere produkter fra samme producent, hvis produkter deler egenskaber, hvad end det er verbale, non-verbale eller en kombination af begge (Smith et al., 2009:168).

Masterbrandet går igen på alle produkterne i produktserien, hvilket vil sige, at selvom de har forskellige produktegenskaber, har de samme værdier, og hvis forbrugeren er glad for et produkt, er denne mere tilbøjelig til at prøve de andre (Smith et al., 2009:54). Subbrandet "Frugtstænger" går igen på alle produkterne i frugtstang-serien for at skabe en relation for forbrugeren mellem de syv forskellige varianter.

4.1.4 Storytelling

Castus Frugtstænger bruger storytelling som et element på deres emballager. Storytelling er en påstand, som i ord og/eller billeder fortæller en historie omkring produktet (Smith et al., 2009:171).

På forsiden af pakken kan man se, at fantasibilledet gør frugtstangen levende, og på alle pakkerne

udfører den en sport. Sportsgrenen varierer fra pakke til pakke - en spiller baseball, en jonglerer, en danser m.m. (se bilag 1-7 for alle pakkerne). På bagsiden af pakken ser man, at frugtstangen kommer med en udtalelse i en taleboble. Indholdet i taleboblen varierer fra pakke til pakke – ligesom sportsgrenen på forsiden.

I deres udtalelser understreger frugtstængerne, at de indeholder en masse energi og fibre, og at børnene holder af frugtstængerne. Det gør frugtstængerne mere troværdige, da de taler direkte til forbrugeren. De trækker opmærksomheden mod en fantasiverden, hvor fantasien bliver til virkelighed. De siger alle noget forskelligt, og man bliver derfor nysgerrig efter at vide, hvad de andre siger.

4.2 Definitioner på mellemmåltider, snack og slik

Som nævnt i afsnit 1.5 producerer Castus mellemmåltider til børn og unge (Castus, 2013d). Da jeg selv stod med produktet i hånden og havde tolket signalerne på emballagen, var jeg kommet frem til den forståelse, at frugtstængerne kunne fungere som en snack – ligesom en müslibar. Men efter at have læst om firmaet – og først derefter læst bag på indpakningen – opdagede jeg, at min forståelse for frugtstængerne ikke er den samme som Castus'. De producerer frugtstænger som værende mellemmåltider – og set fra det hermeneutisk perspektiv (afsnit 2.3), er det deres forforståelse for og fortolkning af, hvad et mellemmåltid er. Det er dog modstridende med den fortolkningsproces jeg selv gennemgik af først frugtstængerne og derefter begrebet "mellemmåltid".

Jeg stillede derfor følgende spørgsmål: Hvad er et mellemmåltid? Hvad er forskellen på en snack og et mellemmåltid? Og hvorfor er Castus' produkt, som indeholder forholdsvis meget sukker (se bilag 1-7 for næringsindholdet i Castus Frugtstænger), ikke kategoriseret som slik? – for slik indeholder jo meget sukker (en hypotese, som er baseret på min egen forforståelse af slik).

For at komme nærmere nogle svar på spørgsmålene, indgik jeg et samarbejde med Mai Brøndal, der er uddannet klinisk diætist, og som kunne bistå med en faglig vurdering af Castus Frugtstænger.

Mai Brøndal har arbejdet med individuel kostvejledning samt planlægning af kostplaner for

virksomheder. Jeg valgte at spørge Mai, om hun ville deltage i et interview til dette formål, fordi vi kender hinanden på forhånd. Af samme grund vidste hun forud for interviewet, hvad dette speciale ville omhandle. Der kan være en risiko for ubevidst påvirkning af resultaterne af interviewene på grund af vores indbyrdes forhold, dog vurderede jeg, at Mais mange års erfaring inden for kostvejledning ville have givet hende en så tilstrækkelig ekspertise, at vores indbyrdes forhold ikke ville påvirke hendes faglige vurdering.

Udover at bidrage med en sundhedsfaglig vurdering af Castus Frugtstænger, vil Mai supplere med en viden om indholdet af frugtstængerne samt sætte dem ind i et sundhedsrelevant perspektiv. Det vil blive uddybet i de næste afsnit.

4.2.1 Hvad er et mellemmåltid?

Lad os se på, hvordan Castus selv redegør for deres frugtstænger og definerer et mellemmåltid:

1. "Castus [*sic*] produkter er smækfyldt med GOD ENERGI, masser af FIBRE og SUND FRUGT" (Castus, 2013g).
2. "Vores mission hos Castus er at sikre det gode mellemmåltid. Hvad enten det drejer sig om 10-frikvarteret, ulvetimen, sport [*sic*] eller når du er på farten, så er Castus det oplagte valg" (Castus, 2013c).
3. "Børn og unge skal dagen igennem spise sig til masser af god energi. Det gælder både ved de tre hovedmåltider, men også de vigtige mellemmåltider, som skal sikre, at kroppen får nok næringsstoffer blandt andet vitaminer og mineraler. Både Castus Frugtstænger, Castus Frugtpålæg og Castus Frugtruller er et sundt og ernæringsrigtigt valg til f.eks. madpakken og de hyggelige stunder mellem måltiderne" (Castus, 2013d).

På baggrund af ovenstående udtalelser er et godt mellemmåltid nemt at spise, det skal indeholde vitaminer og mineraler, og det skal være noget, som kan give børnene ekstra energi mellem de store måltider.

Mai Brøndal er enig i de udsagn – et mellemmåltid skal give god næring til kroppen for derved at

stabilisere blodsukkeret i løbet af dagen, og så skal et mellemmåltid mætte. Det optimale mellemmåltid skal indeholde både fedt, proteiner, kulhydrater og fibre (bilag 23, linje 13-14). En god pegefingerregel er, at et mellemmåltid skal indeholde cirka 100 kalorier, hvilket kan være svært at ramme, men kan være en god indikation for, hvad man har brug for (bilag 23, linje 14).

4.2.2 Hvad er en snack?

Ifølge Mai Brøndal skal en snack stille den lille sult og giver ikke nok næring til at dække et helt måltid (bilag 23, linje 21). En sund snack kan ifølge hende være en blanding med mandler og rosiner (bilag 23, linje 48).

Fødevarestyrelsen har en anden definition på en snack. I 2008 udgav de en folder med gode alternativer til snack. I folderen står der: "Slik, kager, chips, saft og sodavand har førstepladsen over populære valg til mellemmåltider" (Fødevarestyrelsen, 2008) – her sidestilles snack og mellemmåltider. I en anden kampagne fra Fødevarestyrelsen i samarbejde med Tandlægeforeningen og De Offentlige Tandlæger fra 2011 kan en snack være alt fra frugt, nødder og smoothies til kiks, is og slik (Fødevarestyrelsen, 2011).

Desuden kommer Fødevarestyrelsen og Alt om Kost i kampagnen fra 2011 med nogle anbefalinger til en god snack – og et alternativ til slik:

Tørret frugt og nødder er et godt og sundere alternativ til slik og andre søde sager, men skal spises med måde på grund af et højt energiindhold og et højt indhold af frugtsukker i tørret frugt. Derfor er anbefalingen, at man maks. spiser 30 gram tørret frugt og maks. 30 gram nødder om dagen. (Fødevarestyrelsen, 2011)

Fødevarestyrelsen og Alt om Kost foreslår, at tørret frugt kan udgøre en (sund) snack, men at man ikke skal få for meget, idet det indeholder en del sukker.

4.2.3 Hvad er slik?

Mai Brøndal mener ikke, at man kan komme med en konkret definition på slik, idet det handler meget om folks opfattelse, og fordi slikvariationerne er brede. Hun vil i stedet fokusere på nogle

karakteristika: Slik indeholder tomme kalorier, et højt sukkerindhold, og så er slik ofte forarbejdede produkter, hvis indhold ikke bidrager med god energi til kroppen (bilag 23, linje 26-29).

Slik hører til i den usunde skala på sundhedskurven, og det bør indtages som et nydelsesprodukt – eksempelvis kan man indføre en tradition med fredagsslik. For meget slik giver kroppen for meget sukker, og det er ikke noget, som kroppen har godt af i store mængder (bilag 23, linje 26-29, bilag 27, linje 8-9, bilag 26, linje 40).

4.2.4 Hvad er forskellen på mellemmåltid, slik og snack?

Forskellen på de tre kategorier må være, at et mellemmåltid skal give god energi til kroppen i løbet af dagen baseret på sunde ingredienser, som blandt andet kommer fra frugt. En snack er til for at stille den lille sult, og slik er et nydelsesprodukt, som ikke er godt for kroppen.

Casus Frugtstænger placerer sig selv i kategorien for mellemmåltider. Frugtstængerne er baseret på (tørret) frugt, som kan være en vigtig del af et mellemmåltid. Dog er produktets hovedingrediens dadler, som er den tørrede frugt, som indeholder allermest sukker (bilag 27, linje 324). Frugtsukkeret fra de tørrede frugter gør, at frugtstængerne har et højt sukkerindhold – eksempelvis indeholder en frugtsang med blåbær 17 gram kulhydrater, hvor 15 af de 17 gram er sukkerarter. Til sammenligning indeholder en Kinder Mælkesnitte 9,7 gram kulhydrater, hvoraf de 8,2 gram er sukkerarter (bilag 19). Et af de ovennævnte karakteristiske træk ved slik er det høje sukkerindhold – så hvis man kigger på Castus Frugtstængers sukkerindhold, bør produktet så ikke høre til i kategorien slik?

Samtidig pointerer Fødevarestyrelsen og Alt om Kost, at tørret frugt fungerer godt som en snack, og at man ikke bør indtage mere end 30 gram tørret frugt om dagen. En enkel frugtstang er på 25 gram og består af tørret frugt, så den kunne godt falde ind under kategorien snack.

Ovenstående definitioner er baseret på fakta fra Castus, Fødevarestyrelsen og Mai Brøndal, men det er stadig ikke klart, hvilken kategori Castus Frugtstænger rent faktisk hører ind under, selvom de markedsfører sig på at være et mellemmåltid. Fokusgrupperne skal hjælpe med at komme nærmere et svar på arbejdsspørgsmål nummer tre (side 8).

4.3 Fokusgruppernes struktur

Efter at have gennemgået Castus Frugtstængers emballage og fået definitioner på de fødevarekategorier, som frugtstænger kan høre ind under, er det muligt at gå videre med udformningen af de fokusgrupper, som skal bruges til at komme nærmere en løsning på problemstillingen. Følgende afsnit vil gennemgå det materiale, som skal udgøre forløbet i fokusgrupperne.

4.3.1 Produktudvalg til fokusgruppen

Castus frugtstænger brander sig på at være et mellemmåltid, men frugtstængerne har samme størrelse som en müslibar, og de indeholder lige så meget sukker som nogle slikvarianter (bilag 19).

Afsnit 4.2 præsenterer en faglig vurdering af mellemmåltider, snack og slik, men for at finde ud af forskellen på de tre kategorier set fra et forbrugersynspunkt, bliver fokusgrupperne sat over for et udvalg af produkter, som vil repræsentere alle tre kategorier.

Der er i alt udvalgt ni produkter til formålet; tre slags frugtstænger, to slikposer, en pakke frugtkiks, en pakke müslibarer, en pakke med Kinder Mælkesnitter og en pakke med chokolade-müslibarer. Produkterne er udvalgt på baggrund af min subjektive fortolkning af de karakteristika, der er blevet præsenteret i afsnit 4.2.1-4.2.4. Produktudvalget er som følger:

1. Castus Frugtstænger (Blåbær)
2. Castus Frugtstænger Fuldkorn (Æble/gulerod)⁶
3. Dansk Supermarked fruit biscuits
4. Weetabix Oaty Bars (Milk Chocolate Smasher)
5. Toms Nellie Dellies (Salty Liquorice)
6. Frugtstænger fra Aldi (Æble/blåbær)
7. Haribo Guldbamser
8. Muesli+ Hasselnødder
9. Kinder Milk-Slice⁷

⁶ Disse bliver her ikke anset som værende en del den produktserie, der hedder "Castus Frugtstænger", da de brander sig på at være lavet af fuldkorn. Der findes en variant med æble/gulerod/fuldkorn og en med jordbær/fuldkorn.

Castus Frugtstænger har været udgangspunktet for udvalget af produkterne. De to andre slags frugtstænger er valgt, så forbrugerne kan foretage en direkte sammenligning. Derudover er frugtkiksene, müslibarerne, Weetabix Oaty-barerne og Kinder Mælkesnitterne valgt ud fra det sammenlignende synspunkt, at de alle indeholder fem barer i hver pakke – ligesom Castus Frugtstænger (afsnit 4.1.1). Dernæst valgte jeg to former for slik – vingummier og lakridser. Toms Nellie Dellies er valgt på baggrund af indholdet – de indeholder færre kalorier end vingummierne og dobbelt så mange proteiner som Castus Frugtstænger med blåbær (bilag 19). Haribo Guldbamser er valgt ud fra min egen forforståelse af slik – nemlig at det har et højt indhold af kalorier og kulhydrater (bilag 13).

Fokusgruppedeltagerne vil blive bedt om at inddele ovenstående produkter i de tre kategorier ”mellemmåltid”, ”snack” og ”slik” – resultaterne vil blive præsenteret i afsnit 6.

Se bilag 19 for en oversigt over indholdet i produkterne samt bilag 1-15 for at læse mere om de individuelle produkter.

4.3.2 Spørgeskemaet

For at minimere min egen indblanding i fokusgruppeinterviewene og for at sætte diskussionen i gang, valgte jeg at lave et spørgeskema, som alle deltagerne skulle udfylde, inden diskussionen skulle starte. Det var vigtigt, at de her svarede individuelt og ikke havde nogen verbal kontakt med de andre deltagere. Jeg søgte deres personlige holdninger, og jeg gik efter at minimere al unødigt påvirkning.

Ved hjælp af spørgeskemaet kunne deltagerne inddele de forskellige produkter (præsenteret i afsnit 4.3.1) i de tre kategorier – mellemmåltid, snack og slik (afsnit 4.2). Derudover skulle spørgeskemaet give mig et statistisk overblik efter fokusgruppen, idet deltagerne blev bedt om at skrive deres børns alder, samt hvad de plejer at give deres børn med i madpakken som noget ekstra (med henblik på de tre kategorier). Spørgeskemaet kan ses i bilag 20.

⁷ Dette produkt vil blive kaldt ”Kinder Mælkesnitte” igennem hele opgaven, da det var det, fokusgruppedeltagerne kaldte det.

4.4 Pilotfokusgruppen

For at teste strukturen for fokusgruppeinterviewene blev der arrangeret to pilotundersøgelser. Den første var en pilotfokusgruppe, som bestod af tre forældre med børn i alderen et til ti år.

Resultaterne fra gruppen gav en indikation af, hvor diskussionen kan føres hen – og det var desuden en undersøgelse af, hvor stor en rolle moderatoren spiller, og hvad der forventes af en moderator.

Før pilotfokusgruppen var jeg ikke sikker på, om jeg skulle inddrage spørgeskemaet, men det viste sig, at forældrene kunne styre diskussionen selv netop på grund af skemaet. De havde noget at vende tilbage til, når de gik i stå, og det gav dem et overblik over udvalget af produkter (afsnit 4.3.1), og derfor valgte jeg at beholde skemaet til de endelige fokusgrupper.

Jeg observerede, at kun en af de tre deltagere tog pakkerne op for at læse, hvad produkterne indeholdt. Senere kom det frem, at grunden til deltagerne ikke tog produkterne op var, at de ikke var vant til at gøre det i supermarkedet, så de dannede deres holdninger til produkterne på baggrund af deres tidligere erfaringer med dem eller ved at sammenligne produkterne med hinanden og derved kategorisere dem (bilag 21, linje 169-180).

Det viste sig også, at deltagerne ikke kategoriserede sukker som kulhydrater⁸, og at de ikke var helt sikre på, hvad indholdslisten på pakkerne betød, og at det også var en af grundene til, at de ikke tog pakkerne op og læste bagpå. Det gav en indikation om, at det faglige og tekniske sprog bag på pakkerne ikke er noget, som der bør lægges vægt på i de endelige fokusgrupper, og det kan være en grund til, at vi som forbrugere under langt størstedelen af vores indkøbsture kun kigger på forsiden af produkternes emballage (afsnit 4.1.1) (bilag 21, linje 139, 154, 156, 186).

Derudover kom de med nyttige nøgleord i diskussionen om, hvad der er sundt, og hvad der ikke er sundt – og også hvad forskellen er på et mellemmåltid, en snack og slik. De nøgleord kan bidrage til definitionerne på de tre kategorier, som jeg vil basere på resultaterne fra undersøgelserne i afsnit 6 og 7.

⁸ Ser man på næringsindholdet på eksempelvis en Castus Frugtstænger-pakke (bilag 1-7) ser man, at antal kulhydrater står angivet og derunder sukkerarter. Det viser, at sukker er kulhydrater.

Se bilag 21 for hele transskriptionen af pilotfokusgruppen med de tre forældre.

4.5 Pilotinterview med børn

Som Gibson skriver, er der forskel på at udføre et interview med børn og med voksne, og den eneste måde, hvorpå man lærer at arbejde med børn i en interviewsituation, er at afprøve sine evner (Gibson, 2012:155). Derfor besluttede jeg at foretage et pilotinterview med en fireårig pige, som vil blive kaldt A, for at få et indblik i børns forståelses – og udvælgelsesproces. A går i børnehave og er derfor yngre end min målgruppe, men hun kendte mig på forhånd, hvilket jeg vurderede ville være en fordel, fordi hun derved kunne føle sig tryk ved situationen og komme med sine idéer til interviewdesignet for børnenes fokusgruppe.

A fik valget mellem seks produkter, som hun kunne få med i madpakken. Produkterne var ikke de samme som ved pilotfokusgruppen med forældre, da jeg vurderede det ville være nemmere for A at overskue udvalget, hvis der ikke var lige så mange produkter at vælge imellem. Produkterne var Castus Frugtstænger med blåbær, Castus Frugtstænger med fuldkorn, frugtstængerne fra Aldi, Kinder Mælkesnitte, Weetabix Oaty Bars og fruit biscuits (bilag 22).

Hun blev spurgt, hvilket produkt hun helst ville have med i madpakken, og hun valgte et produkt, hun kendte på forhånd. Produktet indeholdt chokolade, og hun kan godt lide chokolade (bilag 22) – hun vidste, at hun ville få opfyldt sine behov ved at vælge netop det produkt. Genkendelseeffekten var her den vigtigste faktor i hendes udvælgelsesproces (Smith et al., 2009:46).

Da hun skulle vælge imellem de tre frugtstænger, valgte hun Aldis frugtstænger – et produkt hun ikke kendte på forhånd. Men på grund af hendes tidligere erfaringer med Castus Frugtstænger, ville hun hellere have et andet produkt. Derudover syntes hun, at dadlerne på emballagen lignede chokolade – som hun ved, hun kan lide (bilag 22, linje 7).

A kan ikke læse, og hun kunne derfor ikke selv vide, at Aldis frugtstænger var frugtstænger. Hun tog derfor frugtstængerne ud af pakkerne og sammenlignede dem med hinanden.

Samtidig blev hun nødt til at aflæse koderne på pakkerne og selv skabe forståelse for dem. Her fandt hun de signaler, hun kendte i forvejen (chokolade, som hun godt kan lide, og æbler, som hun også godt kan lide), og derefter valgte hun det produkt, hun helst ville have med i madpakken (bilag 22, linje 1).

Det viste sig også, at A havde en opfattelse af, hvad der er sundt og hvad, der er usundt. Hun kunne sige, at slik er usundt, og frugtstænger er sunde – fordi der var æbler på pakken, og æbler er sunde (bilag 22, linje 20-27).

Resultaterne kan jeg bruge til at få en idé om, hvilke parametre børn vælger ud fra, og det gav mig et indblik i, hvad en fireårig forstår, og hvordan hun tolker. I dette tilfælde var det genkendelseeffekten og personlige præferencer, der dominerede valget af det, hun gerne ville have med i madpakken. Den viden kan bidrage til planlægningen af fokusgruppen for børnene og i fortolkningen af deres svar.

Se bilag 22 for hele transskriptionen af pilotinterviewet.

5. Fremgangsmetode for den indsamlede empiri

Den indsamlede empiri vil blive præsenteret i dette afsnit. Først vil grupperne blive præsenteret, og dernæst vil fremgangsmetoderne blive gennemgået. Alle deltagerne er anonyme, men vil blive refereret til ved hjælp af deres fornavns forbogstaver.

Sammensætningen af grupperne er ikke baseret på, om deltagerne er oplyste forbrugere, som har en bred viden inden for produkt- og næringsindhold, eller om de er mindre oplyste forbrugere, som aldrig læser bag på emballagerne. Det har været et bevidst valg ikke på forhånd at gå i dybden med forbrugernes viden inden for fødevarerområdet, idet der har været fokus på målgruppen (forældre med børn i alderen seks til ti år) og på gruppedynamikken og ikke på, om deres svar er rigtige eller forkerte⁹.

⁹ Der er lavet andre studier, hvorved man undersøger forbrugernes viden inde for dette område, men det er ikke

5.1 Fokusgruppe 1 (voksne)

Den første fokusgruppe, der blev interviewet, bestod af fire forældre, som vil blive kaldt A, S, J og R. Gruppen bestod af tre mødre og en far alle med et eller flere børn i aldersgruppen seks til ti år. To af deltagerne kendte hinanden i forvejen, og to af dem kendte mig på forhånd, men ingen kendte emnet eller fremgangsmetoden for fokusgruppen.

Den ene forælder oplyste under interviewet, at hun tidligere har deltaget i fokusgrupper for Castus. Det kan have været påvirket hendes mening om Castus og deres produkter. Om det har haft en påvirkning på hendes svar, vil jeg komme ind på i afsnit 7.3.1 (diskussionsafsnittet).

5.2 Fokusgruppe 2 (voksne)

Denne gruppe bestod af seks mødre til børn i alderen tre til ti år, og de vil blive kaldt S, L, M, D, B og LO. Fem ud af de seks mødre havde mindst et barn i den forudbestemte aldersgruppe (seks til ti år) – grunden til at jeg valgte at tage den sidste mor med, som kun har et barn på fire år, var, at jeg vægtede antallet af deltagere i den gruppe højere end at ramme målgruppen helt præcist. Det gjorde jeg blandt andet, fordi jeg ønskede en god gruppedynamik og et større grundlag for flere synspunkter. Derudover var alle mødrene veninder, hvilket gav muligheden for, at deres interne relationer kunne afføde en dybere diskussion end ved den første fokusgruppe.

5.3 Fokusgruppe 3 (børn)

Gruppen bestod af fire børn alle i alderen seks til ti år, og de vil blive kaldt L, N, M og B. Børnene kendte hinanden i forvejen – to af dem er søskende, og de havde hver en legekammerat med. Jeg valgte at lede efter børn, der kendte hinanden i forvejen for at få dem til at føle sig trygge og stole mere på mig som fremmed. Interviewet foregik hjemme hos søskendeparret, og deres far var til stede under hele interviewet. Farens tilstedeværelse vurderede jeg også som en tryghedsfaktor, idet jeg ikke selv kendte børnene (Gibsons første punkt, afsnit 3.1.2.3).

5.4 Fremgangsmetode for fokusgruppe 1 og 2 (de voksne)

Størstedelen af deltagerne vidste på forhånd ikke, hvad fokusgruppen ville gå ud på. De kunne

noget, der vil blive gået i dybden med i dette speciale (Smith et al., 2009:89-94).

derfor ikke skabe meninger på forhånd. Deltagerne blev sat til at udfylde spørgeskemaet fra afsnit 4.3.2, som skulle starte en fælles diskussion. Efter de havde brugt få minutter på at udfylde spørgeskemaet, bad moderator dem om at fortælle, i hvilke kategorier de havde placeret de forskellige produkter (afsnit 4.2.1-4.2.3). Herefter fulgte moderator interviewguiden for temaer (bilag16), som deltagerne skulle komme ind på, og ellers styrede de selv diskussionen hen mod det, de gerne ville pointere.

Deltagerne fra pilotfokusgruppen tog fat på spørgsmålet om, hvorvidt frugtstængerne er sunde eller ej. Sundhed er et nøgleord, som der bør tages højde for i undersøgelsen af forbrugernes fortolkning af emballagen. Et af spørgsmålene til de endelige fokusgrupper lød derfor "Hvad er sundhed for jer?" (bilag 16). Spørgsmålet om, hvad der er sundt, og hvad der er usundt, er et fortolkningsspørgsmål, som skal knyttes til Castus Frugtstænger, og det bliver også analyseret og diskuteret i 6 og 7.

I den første gruppe tog ingen af deltagerne produkterne op for at læse på dem, før jeg spurgte ind til det efter cirka 20 minutter (bilag24, linje 222). Nogle af deltagerne i den anden gruppe derimod tog produkterne op og kiggede på dem, imens de udfyldte spørgeskemaet. Det kan have noget at gøre med, at en af deltagerne kom med følgende udtalelse: "De snyder garanteret alle sammen, alle de her produkter" (bilag 25), inden interviewet startede, men efter de havde fået udleveret spørgeskemaet, og efter jeg havde lagt produkterne frem på bordet. Om det kan have påvirket de andre deltagere, vil jeg se nærmere på i afsnit 6.7.

5.5 Fremgangsmetode for fokusgruppe 3 (børnene)

Børnene vidste ikke på forhånd, hvad fokusgruppeinterviewet ville gå ud på. Børnene og moderator sad rundt om et bord og startede med at hilse pænt på hinanden. Moderator tog sig tid til at skabe en god kontakt og tillid til børnene, så de kunne føle sig godt tilpas med situationen. Derefter fik de lov til at se på alle produkterne, og de skulle vælge, hvilke produkter de bedst kunne lide. De blev bedt om at sammenligne produkterne ved at snakke om, hvilke emballager de bedst kunne lide, men også hvilke produkter, de mente, var sunde og usunde. De kunne også fortælle, om de produkter, som de kendte på forhånd, og hvilke de helst ville have med i madpakken.

Formålet med børnenes fokusgruppe var at få et indblik i deres forståelse af Castus Frugtstænger, eftersom de er lavet netop til den målgruppe (skolebørn), og det var ligeledes for at se, om de kunne adskille frugtstængerne fra resten af udvalget af snack og slik.

Børnene gennemgik den samme afkodningsproces, som de voksne, og de baserede deres valg af favoritprodukter samt deres holdninger til hele udvalget på baggrund af tidligere erfaringer – ligesom de voksne. Der var dog et element, som børnene tog fat på i deres fortolkningsproces, som de voksne ikke snakkede om – og det vil blive uddybet i afsnit 6.

5.6 Fremgangsmetode for enkeltmandsinterview

Som nævnt i afsnit 3.1 vil jeg foretage to enkeltmandsinterview med den samme interviewperson, Mai Brøndal. Det første interview fandt sted inden fokusgrupperne blev sammensat, idet jeg havde behov for Mais faglige vurdering til at finde frem til et bredt, men tilpas produktudvalg til brug i fokusgrupperne. Hendes faglige vurderinger kunne sætte frugtstængerne ind i en større sammenhæng, og det var derfor muligt at sammenligne frugtstængerne med andre lignende fødevarekategorier.

Det andet interview blev udført efter fokusgrupperne, og hun blev bedt om at inddele produkterne i de samme kategorier, som forældrene blev bedt om. Det var et bevidst valg at have dette interview efter fokusgrupperne, da det derfor blev muligt at lave en direkte sammenligning mellem forældrenes valg og Mai Brøndals.

Mai vidste på forhånd, hvad de to interview ville omhandle af den årsag, at hun kunne forberede sig på at bidrage med faktuelle svar.

5.7 Begrænsninger

Det viste sig at være sværere at samle forældre i målgruppen end først forventet. Forældre med børn i alderen seks til ti år er meget travle mennesker, som jonglerer arbejde og privatliv – som et af afslagene på deltagelse blandt andet lød: "Når jeg endelig har fri, så bruger jeg min tid derhjemme med min familie."

Jeg besluttede at sammensætte to forholdsvis små grupper af henholdsvis fire og seks deltagere. Jeg vurderede, at ved at have et lavt antal deltagere i hver gruppe ville der være mulighed for at se nærmere på sammensætningen af deltagere og se, hvilken betydning det havde for gruppedynamikken, diskussionen og svarene.

Af samme årsag valgte jeg kun at bruge én gruppe med børn. Det var ikke muligt at få samlet flere grupper (grundet manglende respons i søgningen af deltagere samt travlhed i familierne), og derfor vurderede jeg, at en enkelt gruppe ville bidrage med nok synspunkter til at skabe til en varieret diskussion af problemstillingen.

6. Analyse

I det følgende afsnit vil resultaterne fra fokusgrupperne blive analyseret og sammenlignet med de definitioner på mellemmåltid, snack og slik, som blev beskrevet i afsnit 4.2.1-4.2.3. De tre kategorier vil blive præsenteret en ad gangen, og derefter vil jeg se på, hvordan henholdsvis børnene og forældrene kategoriserer og forstår Castus Frugtstænger. Mai Brøndal blev bedt om at placere produkterne i samme kategorier, som forældrene i fokusgrupperne blev bedt om, og hendes faglige vurdering af produkterne og kategorierne vil blive holdt op imod forældrenes valg.

Hvis man ser på den hermeneutiske proces, som blev præsenteret i afsnit 2.3, blev forældrenes for forståelse af Castus Frugtstænger og deres indkøbsvaner udfordret. Ved at give dem en mængde nøje udvalgte produkter, hvis signaler de blev nødt til at afkode, blev de bedt om at sætte ord på deres fortolkning af signaler og argumentere for deres forståelse og fortolkning. En fælles diskussion ledte dem til at fortolke de andres meninger, og måske ville de selv ændre mening om produkterne undervejs i deres nyfortolkning.

Som beskrevet i afsnit 3.7 tilstræber jeg at analysere resultaterne ud fra en objektiv vurdering, men eftersom jeg – ligesom alle andre – har min egen måde at fortolke og forstå på, kan andre se anderledes på resultaterne af interviewene.

De næste afsnit vil indeholde dele af interviewtransskriptionerne, og interviewdeltagerne vil blive henvist til med deres fornavns forbogstav, og moderator til blive refereret til som "MO".

6.1 Hvad er et mellemmåltid?

De ti forældre er ikke enige om, hvad der definerer et mellemmåltid. To forældre er enige om, at et mellemmåltid består af et stykke rugbrød:

- 1) *"For mig er et mellemmåltid [...] en skive rugbrød med noget på"* (Bilag 24, linje 35-36).
- 2) *"[...]mit mellemmåltid er et stykke rugbrød med noget pålæg"* (Bilag 25, linje 56).

En af forældrene mener, at en frugtstang godt kan være et mellemmåltid, da det er et godt alternativ til et stykke frugt:

- 3) *"[...] jeg synes [...]det er et godt alternativ [...] hvis han skal have noget i stedet for et æble eller en banan. Så kan han lige få sådan en frugtstang"* (bilag 24, linje 29-30).

En fjerde forælder mener, at en frugtstang kun kan fungere som et mellemmåltid, hvis det er sammen med noget andet:

- 4) *"[...] i min verden så er mellemmåltider... så får de sådan en pose med nogle gulerødder og noget peberfrugt, og så er der nogle gange sådan en frugtstang i"* (bilag 25, linje 51-52).

Ud af de ti forældre er der én forælder, som direkte siger, at en frugtstang kan erstatte et stykke frugt, og at en frugtstang godt kan udgøre et mellemmåltid (se tredje citat ovenfor). Men selvom kun én forælder siger det direkte, er der tre ud af de ti, der har placeret frugtstængerne (både Castus' og Aldis) i kategorien mellemmåltid:

	Mellemmåltid	
Weetabix Oaty Bars		
Castus Frugtstænger	X X X	(3)
Castus Frugtstænger Fuldkorn	X X X	(3)
Dansk Supermarked Fruit Biscuits		
Toms Nellie Dellies		
Frugtstænger	X X X	(3)
Haribo Guldbamser		
Muesli+		
Kinder Mælkesnitte		

Til forskel fra de tre forældre mener Mai Brøndal ikke, at nogle af produkterne kan falde i kategorien mellemmåltid. Hun foreslår at et mellemmåltid består af frisk frugt, nogle gulerodstænger kombineret med noget brød eller nogle nødder, fordi den kombination stabiliserer blodsukkeret i løbet af dagen (bilag 27, linje 61-67). Hun mener samtidig ikke, at et stykke frugt og en frugtstang bør udgøre et mellemmåltid, idet det ville give børnene for meget kulhydrat og ikke nok af det andet, der skal til, såsom fedt (bilag 27, linje 69-71) – en kombination som forælderen i citat nummer fire oven for ellers benytter sig af.

Forældrenes forståelse af begrebet ”mellemmåltid” er indbyrdes i grupperne ikke den samme, for ellers havde de alle sat de samme krydser i skemaet. Men der er ligheder mellem deres forbrugervurderinger og den faglige vurdering af et mellemmåltid, idet de er enige om, at et mellemmåltid bør bestå af brød, noget frugt og grøntsager såsom gulerødder. Der er til gengæld ikke overensstemmelse mellem størstedelen af forældrenes og Mai Brøndals forståelse af et mellemmåltid og Castus' definition (se afsnit 4.2.1 for Castus' egne definitioner af et mellemmåltid), idet Castus placerer deres frugtstænger i mellemmåltidskategorien, og kun tre forældre gør det samme. Derudover vurderer Mai Brøndal, at en frugtstang ikke kan dække et helt måltid, selvom Castus skriver, at deres frugtstænger indeholder fibre, god energi og frugt (afsnit 1.5 og 4.2.1).

Om Castus kan kalde deres frugtstænger for et mellemmåltid, når (kun) tre ud af ti forældre kategoriserer dem sådan, og når Mai Brøndal ikke synes, at frugtstængerne hører til i den kategori, vil jeg komme nærmere ind på i afsnit 7.3.1 – først skal vi have defineret de to andre kategorier.

6.2 Hvad er en snack?

Forældrene har placeret følgende produkter i kategorien snack:

	Snack	
Weetabix Oaty Bars	X	(1)
Castus Frugtstænger	X X X X X X X	(7)
Castus Frugtstænger Fuldkorn	X X X X X X X	(7)
Dansk Supermarked Fruit Biscuits	X X X	(3)
Toms Nellie Dellies		
Frugtstænger	X X X X X X X	(7)
Haribo Guldbamser		
Muesli+	X X X X X X X	(7)
Kinder Mælkesnitte		

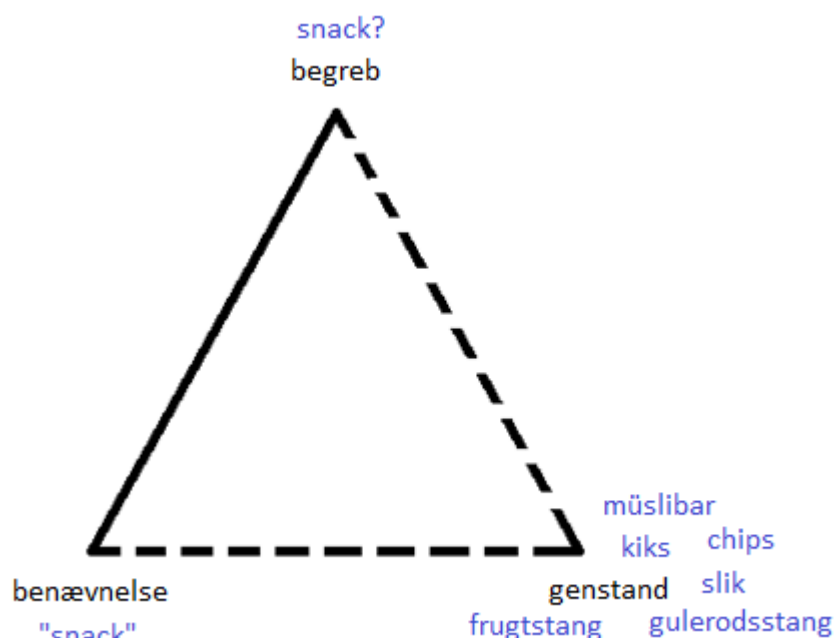
Forældrene fra den første fokusgruppe kommer med følgende udsagn om en snack:

- 5) *"[...] for mig er det en hurtighapser [...] så kan han få en snack, som kan være en frugtstang eller noget andet af det [...] som er her på bordet. Så man kan 'spice' det lidt op"* (bilag 24, linje 35-38).
- 6) *"[...]en snack det er noget, som du lige kan have nede i tasken... Sådan en man har med lige på farten"* (bilag 24, linje 92-93).
- 7) *"[...] man ved jo godt, at i snacks er der også [...] sukker i... Men [...] det er bare rarere at give sine børn en snack end en pose vingummibamser"* (bilag 24, linje 100-102).

I den anden fokusgruppe diskuterede forældrene, hvorvidt en snack er sund eller usund:

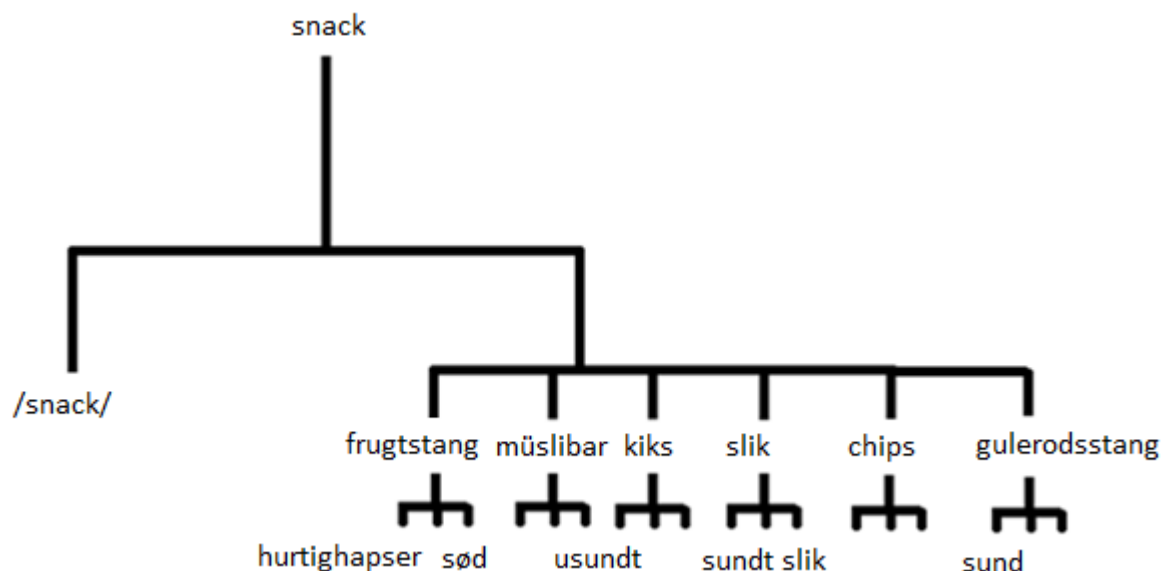
- 8) *"[...]en snack kan være sådan[...]det smager sødt, men det kunne godt være lidt sundt"* (bilag 25, linje 72-73).
- 9) *"Det er sådan lidt en snyde-form for slik. Hvor man tænker 'ej, det er kun en snack, men det er jo faktisk slik' [...] jeg kunne godt narres til at svare en masse gulerødder- og peberfrugt-stave og agurker, så er det jo også en snack"* (bilag 25, linje 67-68).
- 10) *"Det har sådan en lille snert af at være usundt [...] jeg får associationer til chips og kiks og sådan noget"* (bilag 25, linje 89-90).

Forældrene i begge fokusgrupper har svært ved at beskrive "snack", idet de ikke er enige om, hvilke karakteristiske træk, der skal til for at definere begrebet. Begrebstrekanten for snack ser således ud¹⁰:

Fokusgruppedeltagerne er ikke enige om de fælles konventioner for begrebet "snack", og derfor bliver trekanten brudt – ikke kun mellem benævnelse og genstand, men også mellem genstand og begreb. Hvis alle forældrene havde været enige om definitionen på en snack, havde trekanten set ud som i afsnit 2.2 – det vil sige, at forældrene kun ville have ét mentalt billede af en snack og ikke seks (eller flere) forskellige idéer om, hvad der kendetegner en snack. Vi kan ligeledes lave en trækmodel for begrebet "snack" for at tydeliggøre, hvordan de forskellige karakteristiske træk ikke danner et konkret billede af en snack:

¹⁰ Begrebstrekanten indeholder karakteristiske træk hentet fra de to fokusgruppe-interview. Transskriptionerne til begge fokusgrupper ses i bilag 24-25.

Ifølge Madsen kan en term kun have ét begrebsindhold, som består af en række fællesaccepterede karakteristiske træk. Her ses det, at termen "snack" har flere begreber under sig – og derved endnu flere (ikke fællesaccepterede) karakteristiske træk. Det kan være en af forklaringerne på, at forældrene har svært ved at blive enige om, hvad en snack er og derved også, hvorfor det er svært at placere frugtstængerne i en bestemt kategori.

Det er samtidigt værd at lægge mærke til, at syv ud af ti forældre har placeret frugtstængerne i kategorien snack. Mai Brøndal er af samme mening som de syv forældre – hun understreger, at en frugtstang ikke kan udgøre et mellemmåltid, idet den ikke indeholder nok energi, som kroppen kan arbejde med i løbet af dagen (bilag 27, linje 58-59). Hun påpeger, at en Castus Frugtstang med blåbær indeholder 80 kalorier, og for et normalt mellemmåltid tilråder man et indtag af 100 kalorier. Alene af den grund bør frugtstangen blive brugt som en snack – som et supplement til madpakken – og ikke som erstatning for et helt måltid, idet en enkelt frugtstang ikke mætter nok og ikke giver nok energi til kroppen (bilag 27, linje 42-51).

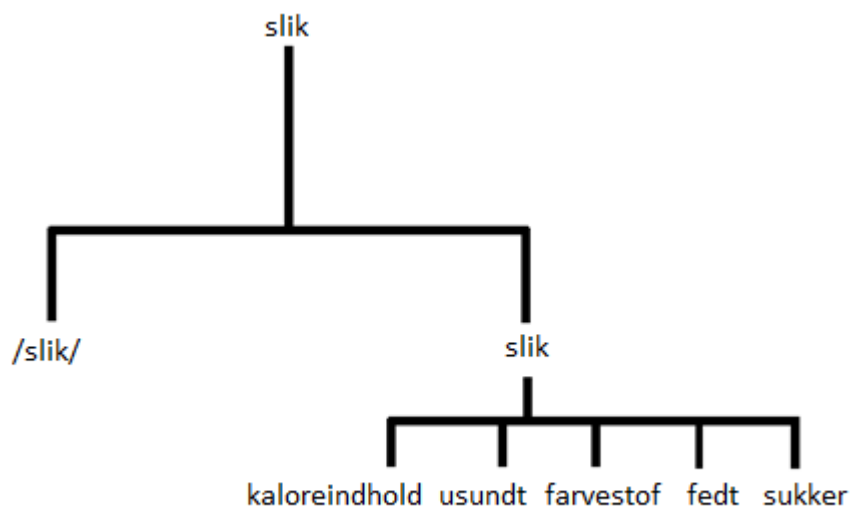
6.3 Hvad er slik?

Forældrene kategoriserede følgende produkter som slik:

	Slik	
Weetabix Oaty Bars	X X X X X X X X X	(9)
Castus Frugtstænger		
Castus Frugtstænger Fuldkorn		
Dansk Supermarked Fruit Biscuits	X X X X X X X	(7)
Toms Nellie Dellies	X X X X X X X X X	(10)
Frugtstænger		
Haribo Guldbamser	X X X X X X X X X	(10)
Muesli+	X X X	(3)
Kinder Mælkesnitte	X X X X X X X X X	(10)

Alle forældrene var enige om, at Toms Nellie Dellies, Haribo Guldbamser og Kinder Mælkesnitte er slik, og ni ud af ti mente, at Weetabix Oaty Bars også hører til i denne kategori. Forældrene var enige om, at slik er noget, børnene får til Disney Sjov om fredagen, eller når de skal hygge derhjemme i weekenden. Slik er til hyggelige stunder, og børn bør ikke få for meget af det.

Her bliver "slik" også beskrevet ved hjælp af forskellige karakteristiske træk:

Som man kan se i skemaet, er de fleste forældre enige om, hvilke produkter, der hører under slikkategorien. Det ses her, at ingen forældre placerer frugtstængerne under den kategori. Trods frugtstængernes høje sukker- og kalorieindhold, synes forældrene ikke, at frugtstængerne er slik. I afsnit 6.4 vil jeg se nærmere på, om det kan skyldes ordet "frugt", som indgår i ordet "frugtstang",

som forældrene tidligere havde defineret som en snack eller en del af et mellemmåltid, eller om det er fordi, de ikke er klare over det høje sukkerindhold (for det opdager man kun, hvis man læser bag på pakken).

6.4 Hvordan forstår forældrene produktet Castus Frugtstænger?

Syv ud af ti forældre har placeret Castus Frugtstænger i kategorien snack – og ikke som et mellemmåltid, som Castus selv brander sig på at være. Derudover beskriver forældrene Castus Frugtstænger som:

- 11) *"[...]sådan nogle frugtstænger er lavet af tørret frugter, så smager de jo lige så sødt som en vingummibamse for eksempel, men det er ikke sådan kunstigt fremstillet"* (bilag 25, linje 73-75).
- 12) *"[...]når det hedder chokolade og sådan, så er vi ovre i slik. Og nu hedder det noget med frugt, jamen så hedder det noget med snacks eller mellemmåltid"* (bilag 25, linje 343-344).
- 13) *"Den kan aldrig udgøre et mellemmåltid. De bliver simpelthen ikke mætte af det"* (bilag 25, linje 445).

Forældrene sætter her ord på deres forståelse af frugtstængerne. I fokusgruppeinterview nummer to siger D, at frugt er et rent produkt, som man ved, hvad indeholder, og som er sundt (bilag 25, linje 104-111). Senere i samme interview siger LO, som det ses i citat nummer 12, at hun har en forventning til et produkt med frugt, når det hedder noget med frugt – som en frugtstang – og det forventer hun ikke hører til i kategorien slik, netop fordi hun har en forforståelse for, at frugt ikke er slik, da frugt er et rent produkt (slik indeholder fremmede stoffer såsom farvestoffer sødestoffer (bilag 25, linje 207, 229)), (bilag 25, linje 323-344). LO ser bort fra det høje sukkerindhold, fordi ordet "frugt" vejer mere i hendes fortolkning af produktet end sukkeret.

Men som man ser i nedenstående samtale mellem deltagerne i den første fokusgruppe, baserer forældrene også deres forståelse på baggrund af deres tidligere erfaringer med produktet:

MO: Hvis I nu skulle vælge et af de her produkter, som er på bordet, som jeres børn skal have med i

madpakken på mandag, hvad skulle det så være?... Som noget ekstra?

J, S: Frugtstængerne.

S: Ja, for det er jo en... en sød ting. Men det er jo en frugtstang... Ja... Men mine børn er meget kræsne, så jeg ville vælge de der [Castus Frugtstænger med blåbær], for dem kender de.

[...]

A: Og så er smagen også god – altså blåbær. Det er sådan... en mild smag.

[...]

J: Men det er også som om, at det [frugtstængerne] er accepteret at få med. På mine børns skole har de en regel om, at de ikke må have slik med, så hvis de kommer med sådan en der [Weetabix Oaty Bars]... Altså, det må de slet ikke. Der er frugtstængerne mere accepterede – det ligner ikke slik.

(Bilag 24, linje 143-164).

Den sidste kommentar fra J viser hans forståelse af, hvad slik er, og hvordan det ser ud. Han placerede Haribo og Nellie Dellies under kategorien slik (bilag 24, linje 19), fordi han tidligere har fortolket de karakteristiske træk for de to produkter. De træk sammenligner han her med frugtstængerne og konkluderer, at de ikke er ens.

Forældrene i den anden fokusgruppe baserer ligeledes deres valg af produkter på baggrund af deres tidligere erfaringer (deres forforståelser). Til spørgsmålet om hvad de giver eller ville give deres børn med i madpakken, var alle forældrene enige om frugtstængerne – enten Castus eller frugtstængerne fra Aldi. Men deres begrundelser for valget bærer præg af et ønske om ikke at give dem nogle af de andre produkter med (som de kategoriserede som snack eller slik):

14) "[...]det er jo ikke bare en figenstang, den skal jo være sammen med en banan eller et andet stykke frugt om eftermiddagen eller måske med en rugbrødsmad. Så den står jo ikke alene" (bilag 25, linje 442-444).

15) "Vi gør det vel for at holde energien, altså, for at de synes, det er mere fedt at åbne den, fordi så tager de måske den der müslibar først, og så ligger der et æble ved siden af, de kan tage [...]" (bilag 25, linje 448-449).

Selvom forældrene ikke synes, at en frugtstang kan udgøre et (sundt) mellemmåltid, så er den stadig det endelige valg til madpakken.

6.4.1 Hvordan forstår forældrene frugtstængernes emballage?

Da forældrene i fokusgruppe et bliver spurgt ind til, hvorfor de i løbet af interviewet ikke har kigget bag på pakkerne, forklarer de det således:

16) *"[...] jeg køber som regel det, jeg kender. Altså de der [fruit biscuits] dem behøver jeg ikke kigge bag på for at se, at de indeholder rigtig meget sukker, for det ved jeg"* (bilag 24, linje 225-226).

17) *"Det er sjovt, for jeg kigger aldrig bag på pakkerne. Primært fordi... Et eller andet sted så siger det mig ikke noget. [...] jeg reagerer kun på det, der står foran på pakken."* (bilag 24, linje 227-240).

Begge forældre i ovenstående citater giver ligeledes udtryk for, at de danner deres valg af produkter på baggrund af deres tidligere fortolkning af produkterne – eller produkter, som ligner dem – og derved deres forforståelse. Forælderen i citat nummer 16 køber "det, hun plejer at købe", og hun føler ikke et behov for at kigge bag på pakken for at finde ud af, hvad produktet indeholder – for det ved hun allerede takket være hendes forforståelse. Forælderen i citat nummer 17 kigger til gengæld ikke bag på pakken, fordi oplysningerne der ikke giver hende ny viden – måske fordi hun allerede ved, hvad produktet indeholder (forforståelsen), det kan også skyldes, at hun stoler på de signaler, hun afkoder på forsiden af produktet (den semiotiske trekant), eller at hun ikke forstår, hvad der står bag på pakken (begrebsforståelse).

Forældrene blev ligeledes bedt om kun at fortolke på selve Castus Frugtstængers emballage. Her er et udsnit af det første interview, hvor hele afkodningsprocessen af tegn kommer til udtryk:

MO: *Hvad er det første, der lige falder jer i øjnene, hvis I nu kigger på for eksempel den der [Castus Frugtstænger med blåbær]?*

A: *Hmm, hvilken smag det er.*

R: *[...] jeg kigger på den der [frugtstangen uden på Castus Frugtstænger med blåbær],*

J: Farven... Ja farven... Fordi farven fortæller mig også, hvad smagen kommer af. [...] Ja, for jordbær er jo for eksempel rød og... blåbær er blå...

A: jeg kan jo godt se, at når den er blå, så er det blåbær. Og den gule er banan for eksempel. Men de der bokse, hvor der står, at der ikke er tilsat sukker og sådan noget, dem kigger jeg aldrig på.

(Bilag 24, linje 205-217).

A siger, at hun kigger på, hvad smag frugtstangen er – og det gør hun ved at kigge på farven. Hun har fortolket at et blåbær er blå, og når frugtstangen har en blå farve, så er det med blåbær. Hun skaber her en forbindelse mellem det hun ser, og det hun ved i forvejen.

A har gennemgået følgende processer:

- Den semiotiske trekant (hvor hun afkoder tegnet).
- Begrebstrekanten (hvor hun sætter et konkret begreb på tegnet).

De er alle i fokusgruppe nummer et enige om, at den blå pakke er med blåbær, fordi de alle har accepteret, at blåbær er blå. Farven er altså et vigtigt tegn for forbrugerne, idet de bliver bekræftet i deres fortolkning af, at produktet indeholder blåbær.

6.4.1.1 Hvilken emballage foretrækker forældrene?

I fokusgruppe nummer et blev forældrene bedt om at vælge den pæneste emballage blandt Weetabix Oaty Bars, Nellie Dellies og Castus Frugtstænger (en emballage fra hver kategori, som de havde udpeget). To af forældrene valgte Nellie Dellies med den begrundelse, at den ser rolig ud. De to sidste forældrene svarede ikke på spørgsmålet.

Forældrene i den anden fokusgruppe blev bedt om at vælge imellem Castus Frugtstænger med blåbær og frugtstængerne fra Aldi. Til forskel fra gruppe nummer et valgte alle seks forældre Castus Frugtstængers emballage med begrundelsen, at den er rolig, og der er blåbær på (som forsikrede dem om et godt produkt). Følgende udveksling mellem forældrene fandt sted:

D: Denne her [frugtstænger fra Aldi] den går helt galt i byen, synes jeg. Jeg ved ikke, hvor den går hen, men den går for meget amok vel.

S: Hvad er der så ved den anden [Castus Frugtstænger med blåbær], som ikke går amok?

D: Der er bær på forsiden.

B: Den er rolig.

D: Vi føler vel, vi har overskud til at udforske.

L: Jeg synes til gengæld, at den der skrigblå farve, den er altså lige fejlcastet.

M: Det er jo blåbærrene.

S: Det er skægt, for hvis jeg skal vælge på det der store stativ med alle farverne, så vælger jeg altid blå... Jeg synes, den smager lidt af chokolade. Men jeg kan godt lide den der blå.

(Bilag 26, linje 520-529).

Her bliver pakkens elementer afkodet og fortolket – og især bliver der lagt mærke til farven. Der associeres især til blåbærrene, som lader til at være en forståelse, som de deler. Børnene har til gengæld en helt anden favorit i modsætning til forældrene – det vil jeg komme nærmere ind på i afsnit 6.5.

6.4.2 Hvilket produkt ville forældrene give deres børn?

Det kan godt være, at forældrene helst vil give deres børn en frugtstang med i madpakken i stedet for de andre produkter i produktudvalget, men faktisk pointerer to af forældrene, at deres børn slet ikke kan lide Castus Frugtstænger:

18) *"[...] frugtstængerne hitter bare ikke så meget længere. Altså, de er ved at være lidt trætte af dem [...] jeg ved, at han med sikkerhed ville spise den der [Muesli+], hvor den der [Castus Frugtstænger med blåbær] nok kunne komme med hjem i tasken igen [...] Jeg ville stadig vælge dem der [Castus Frugtstænger med blåbær]"* (bilag 24, linje 154-160).

19) *"[...] altså, jeg giver dem dem jo ikke, fordi de ikke kan lide dem, så[...]"* (bilag 25, linje 434).

Så selvom det ikke er alle børnene, der kan lide frugtstængerne, ville forældrene stadig vælge at give dem sådan en med i madpakken.

6.5 Hvordan forstår børnene Castus Frugtstænger?

For at forstå børnenes afkodningsproces fik den udvalgte gruppe af børn mulighed for at vælge imellem de samme produkter, som forældrene fik præsenteret. Til forskel fra forældrene valgte børnene Kinder Mælkesnitte eller Weetabix Oaty Bars som det produkt, de helst ville have med i madpakken (bilag 26, linje 293-300). Følgende afkodning af Weetabix Oaty Bars fandt sted:

MO: [...] Hvorfor er den sjovest? [Weetabix Oaty Bars]

L: Fordi at det ser da meget sjovt ud med sådan en øh...

N: Der går...

L: Ja, hehe.

N: Hehe, sådan en müsli-ting, der går.

L: Og der er også nogen, der holder sådan et stort skilt.

[...]

L: Og så fordi, at...

N: Det er chokolade...

L: Ja. Og det er sådan, ligesom sådan PAW. Som om de lige gør sådan der (slår ud i luften).

N: Sådan slår. De slår chokoladen i stykker.

(Bilag 26, linje 220-233).

Et designelement, som ikke er blevet kommenteret af forældrene, er storytelling, men det tager de to børn fat på her. De afkoder historien på emballagen og relaterer til den. Netop storytelling er et element, som Castus benytter sig af (præsenteret i afsnit 4.1.4). En del af storytelling'en er Castus' brug af farver, som fortæller forbrugeren, hvilken smag frugtstangen har. Emballagens farve er den samme som fantasi-frugtstangen på forsiden – farven skaber herved en sammenhæng mellem alle elementerne. Følgende udveksling mellem mig og et af børnene i gruppen viser, hvor vigtig en genkendelsesfaktor farven er i fortolkningen af Castus' frugtstænger:

N: Jeg har kun smagt den røde, og så tror jeg den gule.

MO: Den røde og den gule?

N: Ja.

MO: Hvad var den gule med, kan du huske det?

N: Banan, tror jeg vist.

MO: Og var den røde bedst, eller var den gule bedst?

N: Ja, jeg synes den røde var bedst.

(Bilag 25, linje 81-88).

N har tillagt farven en værdi – en værdi, som gør, at hun kan adskille den fra de andre farver.

Derudover har hun hæftet en frugt på farven – en frugt, som har samme farve, som emballagens farve. Dernæst bliver det tydeligt at se gruppens to pigers fortolkningsproces i følgende citat:

MO: Hvis I nu skulle vælge en af de her tre frugtstænger, som I gerne ville have med i madpakken, hvad for en skulle det så være?

[...]

N: Jeg tror, jeg ville vælge den der (Castus Frugtstænger med blåbær).

L: Det tror jeg også.

MO: Hvorfor vælger I den der?

L: Fordi den ser god ud, og fordi... fordi det er blåbær.

N: Ja, blåbær.. Jeg kan godt lide blåbær.

L: Og så blå er vores yndlingsfarve.

(Bilag 25, linje 145-158).

Deres endelig valg mellem de tre frugtstænger falder på Castus Frugtstænger med blåbær, fordi L og N godt kan lide blåbær, og fordi blå er deres yndlingsfarve. Her fortolker pigerne de enkelte signaler og samler dem til en helhed. De bygger deres valg på deres for forståelse – noget de ved, de godt kan lide – men argumenterer for deres valg ved at sætte fokus på delelementerne.

Børnene blev, ligesom forældrene, bedt om at vælge den pæneste emballage. De kunne vælge mellem hele produktudvalget – og de pegede på alle andre pakker end Castus Frugtstænger med blåbær. Et af børnene valgte frugtstængerne fra Aldi, som den pæneste indpakning, fordi han syntes, at tegningen af æblet lignede et hoved – det kaldte de for ”en æble-smiley”. To af de andre foretrak Weetabix Oaty Bars på grund af baren på forsiden af pakken, som slår ud i luften. Alle tre børn vælger igen ud fra det element, som forældrene ikke kommenterede – storytelling. Dog

skinner Castus Frugtstængers storytelling ikke igennem blandt produktudvalget, selvom det netop er det element, som børnene føler sig tiltrukket af.

6.6 Er frugtstængerne sunde?

Castus brander sig på at være et sundt og ernæringsrigt mellemmåltid og et produkt, som giver børnene en masse god energi til dagen (Castus, 2013g). Sundhed er et nøgleord, som bliver hæftet på frugtstængerne, og det er også noget, som forældrene i begge grupper kom ind på, da de så produktudvalget. Det er værd at bemærke, at selvom en frugtstang skal være et sundt supplement til madpakken, indeholder frugtstangen med blåbær flere kulhydrater og mere sukker end en Kinder Mælkesnitte, en Muesli+-bar og en Weetabix Oaty-bar (bilag 19). Netop disse produkter vurderede alle forældrene som værende enten en snack eller slik, og netop sukkerindholdet satte de som et fællesaccepteret karakteristisk træk ved slik. Derudover var de alle enige om, at slik er usundt, samt at en "snack" skaber associationer til noget usundt.

Til spørgsmålet om, hvad forældrene mener, der er sundt, svarede deltagerne fra fokusgruppe nummer to således:

20) *"Det er de rene råvarer [...] altså et stykke frugt ved man, hvad indeholder, og vi ved jo decideret ikke rigtigt, hvad tingene [produkterne] indeholder her, med mindre vi er virkelig gode til at læse etiketterne bag på. Så, så hvis det er en ren råvare [...] så ved du, at det er sundt[...]"*(bilag 25, linje 104-108).

21) *"For mig er sundt noget, der ikke feder"* (bilag 25, linje 115).

22) *"[...]naturligt frugtsukker... [...] det er det, der redder mig lidt, [...] at det ikke er raffineret og alt muligt sukker"*(bilag 25, linje 359-360).

Ifølge forældrene her er et sundt mellemmåltid – eller en sund snack – lavet af råvarer. Det er et rent produkt uden tilsat ekstra sukker, konserveringsmidler m.m. En forælder pointerer oven for, at frugtstængerne "bliver reddet" på grund af deres frugtsukker – for frugtsukker er bedre (og dermed sundere?) end f.eks. kunstigt sukker (citater nummer 22).

Forældrene i den første fokusgruppe pointerede også forskellen på frugtsukker og andre former for

sukker. De var enige om, at slik er usundt, men hvis det er lavet på frugtsukker, ville det være sundere end slik med en anden form for sukker (bilag 24, linje 115-117, 258). De er ligeledes opmærksomme på ikke at give børnene for meget sukker, fordi det kan gøre dem hyperaktive, og de kan derfor ikke kontrollere indtaget (bilag 24, linje 106, 123-124).

Alle forældrene er enige om, at slik er usundt blandt andet på grund af sukkerindholdet.

Forældrene i den første fokusgruppe udpegede Toms Nellie Dellies til at være et sundt alternativ til slik (bilag 24, linje 258) og Castus Frugtstænger som et sundt supplement til madpakken (bilag 24, linje 29, 127, 145). Men der er ikke noget i produktudvalget, de kan blive enige om, er decideret sundt (bilag 24, linje 257-263).

Fokusgruppen med børnene fik samme spørgsmål, og de havde også en idé om, hvad der er sundt og hvad, der er usundt:

MO: Ja. Så hvad synes I, der er mest sundt? Er det så frugtstængerne?

N: Ja.

B: Ja.

L: Ja, det tror jeg er frugtstængerne.

[...]

MO: Hvad er det, der gør ting usunde?

N: Sukker.

L: Sukker.

MO: Ja. Hvad er så rigtig sundt?

L: Det er noget, som der ikke er sukker i.

(Bilag 25, linje 266-288).

Ifølge Mai Brøndal er ingen af de ni produkter ligefrem sunde. Hun påpeger, at det gode ved frugtstængerne er frugtsukkeret (som forældrene også har nævnt), fordi man via det får vitaminer og mineraler (bilag 27, linje 184). Dog kan sukkeret i frugtstangen gå hen og forstyrre blodsukkeret (bilag 27, linje 48), så en frugtstang kan ikke erstatte frisk frugt og grønt. Hvorvidt vi er nået

nærmere en konkret konklusion på, under hvilken kategori Castus Frugtstænger bør placeres, vil blive diskuteret i afsnit 7.

6.7 "Jeg føler mig snydt"

Inden interviewet med fokusgruppe nummer to udtalte en af forældrene: "De snyder garanteret alle sammen, alle de her produkter" (se afsnit 5.4). Denne kommentar kunne have lagret sig i de andres underbevidsthed – og det kan være derfor, til forskel fra den første gruppe, at nogle af forældrene tog produkterne op, allerede mens de udfyldte spørgeskemaet. Vagte det en skepsis eller en nysgerrighed hos dem?

Kommentaren viser sig dog ikke at have påvirket deltagerne, idet det først er mod slutningen af interview nummer to, at skepsissen begynder vise sig – og der var faktisk kun én forælder i hver gruppe, der følte sig snydt af Castus Frugtstænger.

I den første fokusgruppe kommer denne udtalelse hen imod slutningen af interviewet:

R: Men et eller andet sted så tror jeg også, at de der frugtstænger snyder ad helvedes til, altså...

øhm... Men det er bare sådan en forestilling, man har.

MO: Hvorfor tror du, de snyder?

R: Hvorfor jeg tror, de snyder?

MO: Ja.

R: Jamen, det' vel øh... en generel skepsis i forhold til... altså, godt nok læser jeg ikke, hvad der står bag på pakken, men det er jo også sådan lidt... Altså, jeg ved godt, altså, at de skal sælge deres produkter, og derfor sætter de sådan nogle ting på, så det ser virkelig sundt ud.

(Bilag 24, linje 264-271).

Samme reaktion kommer fra en forælder i fokusgruppe nummer to, men her er forløbet en smule anderledes. S har valgt, at frugtstængerne (både Castus og dem fra Aldi) er det sundeste valg ud af de produkter, der ligger på bordet, men efter at deltagerne har kigget bag på pakkerne, læst indholdet i en Castus Frugtstang med blåbær, i en Weetabix Oaty-bar og en fruit biscuit (som hun har placeret i kategorien slik), kommer denne udtalelse:

MO: Nu sagde du, at det næsten var snyd. Føler du dig lidt snydt?

S: Ja, lige nu.

MO: Hvorfor?

S: Jamen, det er fordi, jeg synes, den er så fy-agtig (Weetabix Oaty Bars), og som vi snakkede om før, den er grøn (frugstængerne fra Aldi), og den er amerikansk (Weetabix Oaty Bars), ikke? Så ser jeg, der står, der stort set er det samme kilojoule i per 100 gram, der synes jeg alligevel, at jeg er blevet snydt, fordi jeg ville faktisk... først tænkte jeg, 'skal jeg kigge eller hvad?', og så kiggede jeg og håbede på, at jeg havde ret, hvor jeg forventede, der ville stå tre gange så meget i den her (Weetabix Oaty Bars) cirka, eller i hvert fald dobbelt så meget, men det gør der ikke. Så føler jeg mig lidt snydt af...

B: At du tror, det er sundt?

S: Af at jeg rent faktisk er så dum, at jeg hopper på, bare fordi den er grøn, så, så er den sund og bare fordi der står æble og blåbær [...] Men lige umiddelbart tænker jeg 'ej, øv, snydt igen,' eller...

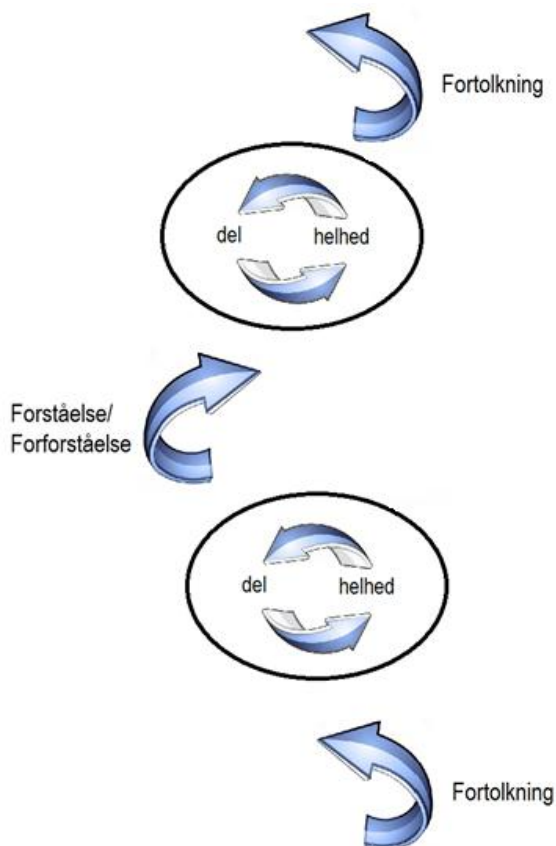
Snydt sådan af reklamen, øv.

(Bilag 24, linje 347-361).

S oplever, at hendes forforståelse ikke stemmer overens med frugstængernes indhold. Hun var

overbevist om, at frugstængerne var sundere end Weetabix Oaty Bars, fordi hun havde forventninger til, at et produkt lavet på frugt er sundt. Hun siger direkte, at hun føler sig snydt af emballagen, hvilket indikerer, at hun har afkodet frugstængernes emballages tegn og derved havde forventninger til et godt produkt. Hun pointerer endda, at hun har følt sig snydt af reklamer før, så følelsen af at være snydt kommer tilbage til hende. I dette tilfælde oplever S en kombination af den hermeneutiske cirkel og den hermeneutiske spiral.

Den hermeneutiske model har fået tilføjet en cirkelstruktur mellem fortolkningsprocessen og

forforståelsen for at visualisere, at man konstant ser tegn, som man sætter sammen til en forståelse. Når man har lagret den nye forståelse, ser man igen tegn, som man igen fortolker – og den proces foregår i en spiralproces, fordi man bliver ved med at bygge oven på sin hermeneutiske proces.

I eksemplet oven for afkoder S næringsindholdet i produkterne og sammenligner dem med hinanden. Her går hendes fortolkningsproces ikke bare i ring – hun bygger videre på den ved at afkode og ved at danne ny viden omkring produkterne, som spiralmodellen symboliserer. Det er netop her, som Heidegger også pointerer i citatet på i afsnit 2.3, at forbrugeren er sårbar over for vildledning – når det, man tror, i virkeligheden forholder sig anderledes.

6.8 Konkluderende bemærkning

Vi har nu fået sat en del karakteristiske træk på begrebet ”sundhed,” og ét ord, der skiller sig ud, er sukkerindhold. Forældrene, børnene og diætisten påpeger alle, at et usundt produkt har et højt sukkerindhold. Castus Frugtstænger har netop et højt sukkerindhold i forhold til eksempelvis Muesli+ eller Weetabix Oaty Bars.

Dog er Castus Frugtstænger baseret på tørrede frugter, hvis naturlige sukker indeholder vitaminer og mineraler – og det forklarer det høje sukkerindhold. Forældrene bliver dog først klare over det høje sukkerindhold, da de bliver gjort opmærksomme på, at de ikke har kigget bag på pakkerne, og derefter finder de ud af, at frugtstængerne ikke indeholder det, de troede. Det fører til, at to forældre – en i hver gruppe – føler sig snydt af produkterne og emballagerne.

Samtidig ses det, at kun tre ud af de ti forældre har placeret frugtstængerne i kategorien mellemmåltid, men det kan skyldes, at der faktisk ingen steder på forsiden af emballagen står, hvad frugtstængerne egentlig er. Forældrene har sat deres krydser ved at sammenligne produkterne og ved at afkode signaler på emballagerne og holde dem op imod deres forforståelser. Kan man tale om en rigtig eller forkert kategori for frugtstængerne? Det vil blive diskuteret i næste afsnit.

7. Diskussion

Diskussionen er opdelt i to dele – i den første del vil der blive fokuseret på de metodiske valg truffet i forbindelse med dette speciale. Jeg vil forholde mig kritisk til dem, og jeg vil se, om jeg kunne have truffet andre mere hensigtsmæssige valg i forhold til metodefremgangen. Den anden del af diskussionen vil handle om resultaterne fra analysen. Jeg vil komme ind på, hvad man kan bruge resultaterne til, og om hvorvidt de er valide og brugbare.

7.1 Metode - Den kvalitative versus den kvantitative metode

Det var min vurdering, at dette speciales problemformulering lagde op til en forbrugerundersøgelse, idet den stiller spørgsmålstejn ved forbrugerens oplevelse af Castus Frugtstænger. Derfor valgte jeg at bruge de kvalitative metoder i form af fokusgrupper og enkeltmandsinterview. Fordelene ved de to interviewformer er, at det er muligt at gå i dybden med problemstillingen og spørge ind til deltagerens eller den interviewedes tanker og holdninger – en mulighed jeg ikke ville have haft ved eksempelvis en spørgeskemaundersøgelse. Fordelen ved især fokusgrupper er gruppedynamikken, da det ofte er i interaktionen mellem mennesker, at nye vinkler dukker op (Kvale & Brinkmann, 2009:170, Morgan, 1997:2).

Fordelene har dog også deres begrænsninger. Netop på grund af metodens fokus på den individuelle og dennes holdninger, er det kun muligt at indsamle data fra en snæver målgruppe. Det er derfor svært (hvis ikke umuligt) at danne en generel holdning ud fra resultaterne og komme frem til en konklusion, som er repræsenterende for hele befolkningen. Metoden kan med andre ord "kun" bruges til at identificere tendenser i dele af helheden.

Grunden til, at der blev inddraget et kvantitativt element, var, at den kvalitative metodetilgang ikke giver et statistisk billede. Spørgeskemaet blev tilføjet til de voksnes fokusgrupper, hvilket blev brugt som en vejledning til deltagerne i den forstand, at skulle de gå i stå i deres diskussion eller glemme, hvilke produkter de havde placeret hvor, kunne de gå tilbage i skemaet og tjekke. Derved ville der være mindre risiko for, at diskussionen ville gå i stå. Samtidig blev skemaet brugt til at danne et overblik over gruppens holdninger efter interviewet, og det hjalp mig i analysen ved at bidrage med et statistisk overblik over, hvor forældrene havde placeret produkterne. Spørgsmålet omkring

børnenes alder og antal børn skulle bruges til dokumentation for udvælgelsen af fokusgruppedeltagerne.

Den form for sammensmeltning af de to undersøgelsesmetoder kaldes metodetriangulering (Trost & Jeremiassen, 2010:35), og det ønskede jeg at opnå for at præsentere så korrekt data som muligt med den valgte metodeltilgang. Derved ønskede jeg også at højne kvaliteten af undersøgelserne.

Havde jeg valgt at bruge den kvantitative metode, kunne jeg med fordel have brugt et spørgeskema, hvori jeg havde stillet konkrete spørgsmål til Castus Frugtstængers emballage og derved opnået en høj grad af standardisering, idet alle ville have fået de præcis samme spørgsmål (afsnit 3.4). Spørgeskemaet kunne været blevet sendt ud til en stor målgruppe via internettet, og ville kunne bidrage med holdninger fra en større del af befolkningen. Det ville dog ikke have været en dybdegående undersøgelse, og der skulle derfor have været lagt vægt på andre vinkler, end den pågældende problemstilling lægger op til.

7.2 Mine interviewevener

Jeg har selv udført alle interview og dermed fungeret som både interviewer og moderator. Begge roller var nye for mig, men jeg har været klar over mine evner og begrænsninger. I de følgende afsnit vil jeg reflektere over mine evner i de udførte interview.

7.2.1 Enkeltmandsinterviewet

Selvom jeg var bevidst om min manglende erfaring inden for interviewdisciplinen, og selvom jeg udførte pilotundersøgelser for at teste min struktur, levede jeg ikke helt op til forskrifterne om, hvordan man udfører et godt interview. Jeg stillede blandt andet lange og ledende spørgsmål i interviewene med Mai Brøndal, som Kvale og Brinkmann (2009) pointerede, at man skulle undgå for ikke at påvirke den interviewedes svar.

I det første interview med Mai stiller jeg et todelt spørgsmål:

23) "Og hvad er en snack så? Kan en snack være et mellemmåltid?" (bilag 23, linje 20).

Ved at stille to spørgsmål gør jeg det ikke klart over for Mai, hvad det er, jeg ønsker, at hun skal svare på. Jeg kunne have stillet de to spørgsmål et ad gangen for at skabe mere struktur over svaret. Jeg stiller ligeledes et ledende spørgsmål, der lyder:

24) *"[...]men hvad er en gulerod – er det en frugt eller en grøntsag?"* (bilag 27, linje 144-145).

Det er ledende i den forstand, at jeg godt kender svaret på forhånd, og min forventning er, at hun også ved det. Det er samtidig ledende i den forstand, at jeg på forhånd havde stillet mig selv spørgsmålet *"Hvorfor hedder det en frugtstang, hvis den indeholder gulerod?"* Herved fokuserer jeg på min egen interesse for produktet og mister fokus på specialets formål.

Det samme sker, da jeg spørger ind til Mais mening om, at der er en vindrue på forsiden af emballagen, når der ikke er vindruer i:

25) *"Men jeg synes for eksempel personligt, at der er forskel på smagen af vindruer og rosiner"* (bilag 27, linje 291-292).

Ovenstående citater understreger Kvale & Brinkmanns (2009) pointe om, at et interview er lige så uforudsigeligt som en samtale og derfor svært at kontrollere. Trods mine personlige kommentarer og ledende spørgsmål vurderer jeg, at Mai Brøndals svar stadig er brugbare og valide, da de er baserede på hendes faglige viden omkring sundhed og ernæring.

7.2.2 Fokusgrupperne med forældrene

I fokusgrupperne blev der stillet konkluderende og opfølgende spørgsmål, som jeg vurderede var passende for den ikke-moderator-styrede og det semistrukturerede forløb, som fokusgrupper som metode lægger op til. Jeg vurderede, at moderatorens rolle var at dreje diskussionen ind på de temaer, som specialet har fokus på, og det kunne lade sig gøre ved netop at stille de konkluderende og opfølgende spørgsmål. For at mindske min påvirkning mest muligt udførte jeg fokusgrupperne ved hjælp af en interviewguide indeholdende temaer og eksempler på spørgsmål. Samtidig havde jeg også valgt at have samme struktur på begge fokusgrupper for at skabe

sammenlignelige resultater.

Indledningsvist forsøgte jeg at sammensætte så varierede fokusgrupper som muligt, hvilket dog endte med ni mødre og en far – alle fra København og omegn. Svarene kunne have været helt anderledes, hvis jeg udelukkende havde spurgt fædre eller foretaget undersøgelser i andre landsdele, da det ikke er sikkert, at familier i storbyer har samme indkøbsvaner som familier i mindre byer. Fokusgruppernes svar er dog stadig valide, idet metodetilgangen lægger op til at fokusere på et udsnit af befolkningen og har ikke det formål at få så meget data som muligt, men at få så brugbare data som muligt.

Resultaterne havde muligvis også været anderledes, hvis produktudvalget i fokusgrupperne havde været anderledes. Som redegjort for i afsnit 4.3.1 blev de ni produkter valgt ud fra de karakteristiske træk, som blandt andet Mai Brøndal og Castus kom med. Jeg vurderede, at produktudvalget skulle indeholde ni produkter, idet det ville give et bredt sammenligningsgrundlag. Havde udvalget bestået af færre eller flere produkter, havde resultaterne muligvis også været anderledes, idet forældrene måske ville være gået i dybden med andre fokuspunkter.

Jeg forsøgte at højne kvaliteten ved at have den samme struktur i begge grupper, som blev fulgt ved hjælp af en interviewguide og forberedelse fra min side til rollen som moderator. På den måde var der plads til en åben diskussion, men stadig en fastlagt liste over temaer, så jeg ville kunne sammenligne deltagernes synspunkter.

7.2.3 Fokusgruppen med børnene

I modsætning til forældrenes fokusgrupper, forsøgte jeg at stille så mange spørgsmål som muligt – herunder også ledende spørgsmål og kommentarer:

26) *"Jeg spiser rigtig mange af de her tre slags frugtstænger her, fordi jeg synes, de smager meget godt"* (bilag 26, linje 144-145).

27) *"Er det fordi, I ikke kan lide dem her?"* (bilag 26, linje 162).

28) *"Så hvad synes I, der er mest sundt? Er det så frugtstængerne?"* (bilag 26, linje 266).

Det var et bevidst valg taget på baggrund af teorien om børn i fokusgrupper. Mit mål var at skabe en tillid til børnene ved at vise dem, at jeg lytter til dem, og jeg forsøgte at skabe noget struktur i et interview, der bestod af megen snak i munden på hinanden, grin og rastløshed (som blev accepteret som en del af interviewet (Gibsons punkt 4, afsnit 3.1.2.3)), og jeg ønskede at skabe trygge rammer (som i citat nummer 26-27).

Jeg opdagede dog, at børnene blev meget påvirkede af hinanden – det kan blandt andet ses i linje 14 til 18 i fokusgruppeinterviewet med børnene (bilag 26), hvor de bliver spurgt, om de har set alle produkterne før. M siger først ”Ja”, men efter L siger ”Jeg har ikke set den, den[...]”, skifter M mening og siger, at han heller ikke har set dem alle før. Det kan derfor godt være, at deres individuelle svar er påvirkede af hinandens svar. Det betyder dog ikke, at deres holdninger ikke er brugbare, idet de var i stand til at argumentere for deres valg af deres yndlingsprodukt, og selvom de var rastløse og snakkede i munden på hinanden, så hørte de efter, når jeg stillede spørgsmål.

Havde jeg haft flere fokusgrupper med børn, ville jeg have haft et større sammenligningsgrundlag blandt børns fortolkning af Castus Frugtstænger, men jeg vurderede, at én fokusgruppe ville være tilstrækkelig, idet mit formål ikke var at sammenligne børns fortolkninger, men holde dem op imod forældrenes.

7.2.5 Konkluderende bemærkning

Jeg har bestræbt mig på at skabe så brugbare resultater af så høj kvalitet som muligt. Det har jeg gjort ved at være bevidst om fordelene og begrænsningerne ved mine metodiske valg og også være klar over mine egne interviewevner.

Trods min omstrukturering af gruppesammensætningerne og manglende erfaring med interview med især børn vurderer jeg, at resultaterne er valide. Jeg har været bevidst om mine til- og fravalg, og at fordelene ved interviewmetoden – og specielt fokusgruppen – er, at der er fokus på interaktionen mellem mennesker og ikke på mængden af data. Fokusgrupper er karakteriseret ved netop uforudsigeligheden og dynamikken mellem deltagerne, og det er blandt andet derfor, at hele interviewforløbet ikke har været kontrolleret. Den kvalitative metodetilgang viste sig at være passende til det hermeneutiske perspektiv, idet det har givet et kort indblik i en lille del af

befolkningens fortolkningsprocesser – dele, som jeg har brugt til at sætte ind i en større forståelsesramme og en større helhed.

7.3 Resultaterne: Hvad viser undersøgelserne?

I følgende afsnit vil jeg stille spørgsmålstegn ved de punkter, som forældrene, børnene og jeg selv har taget fat på i løbet af analysen. Jeg vil blandt andet diskutere, hvor vigtigt det er for forbrugeren at inddele produkterne i kategorier, hvor vigtigt sukkerindholdet i frugtstangen er for forbrugerens opfattelse af produktet, og så vil jeg afsløre, hvilke spørgsmål, jeg stadig sidder tilbage med trods et samlet antal af seks interview med fem børn og fjorten voksne.

7.3.1 Er frugtstængerne et mellemmåltid eller en snack?

Som beskrevet i afsnit 2.2 skal der en masse fællesaccepterede træk til for, at vi alle forstår et objekt på samme måde. Det viser både begrebstrekanten og de træksystemer, der bruges inden for terminologien. Dog er mine undersøgelser ikke kommet frem til én definition på de tre kategorier, som er blevet analyseret – mellemmåltid, snack og slik. Grunden til, at begrebstrekanten på side 50 ikke kan fuldendes, er, at forældrene i fokusgrupperne ikke er enige om, hvilke karakteristiske træk der skal til for at beskrive de tre kategorier. De er samtidig heller ikke enige om, hvilken kategori Castus Frugtstænger hører ind under.

Ifølge Mai Brøndal hører frugtstængerne ind under kategorien ”snack”, fordi en frugtstang ikke indeholder nok næring til at dække et helt måltid. Hendes faglige inddeling af produkterne i de tre kategorier ser således ud:

	Mellemmåltid	Slik	Snack
Weetabix Oaty Bars		X	
Castus Frugtstænger			X
Castus Frugtstænger Fuldkorn			X
Dansk Supermarked Fruit Biscuits		X	
Toms Nellie Dellies		X	
Frugtstænger			X
Haribo Guldbamser		X	
Muesli+		X	
Kinder Mælkesnitte		X	

Til sammenligning har forældrene inddelt produkterne således:

	Mellemmåltid	Slik	Snack	
Weetabix Oaty Bars		X X X X X X X X X	X	(9 / 1)
Castus Frugtstænger	X X X		X X X X X X X	(3 / 7)
Castus Frugtstænger Fuldkorn	X X X		X X X X X X X	(3 / 7)
Dansk Supermarked Fruit Biscuits		X X X X X X X	X X X	(7 / 3)
Toms Nellie Dellies		X X X X X X X X X X		(10)
Frugtstænger	X X X		X X X X X X X	(3 / 7)
Haribo Guldbamser		X X X X X X X X X X		(10)
Muesli+		X X X	X X X X X X X	(3 / 7)
Kinder Mælkesnitte		X X X X X X X X X X		(10)

De to skemaer skal ikke ses som, at det ene er rigtigt og det andet forkert. Mai Brøndal har baseret sin inddeling på sin (faglige) forståelse af, hvad produkterne indeholder, og hun har ikke baseret sin inddeling på emballagernes signaler. Forældrene derimod har haft en anden indgangsvinkel til fortolkningen. De har kategoriseret efter, hvad de kender, hvad de har af forventninger til produktet, men også efter hvordan emballagen ser ud. Der bliver nemlig påpeget, at der er en forventning til et sundt produkt, når det hedder ”noget med frugt”. Samtidig er der en forventning om, at en poses indhold er slik, hvis emballagen ligner en slikpose.

Vi har i løbet af analysen ligeledes fået gennemgået mange karakteristiske træk for de tre kategorier, hvilket viser, at tre ud af de ti forældre mener, at frugtstængerne godt kan være et mellemmåltid, hvorimod syv ud af ti mener, at frugtstængerne hører til i kategorien snack. Hvad det statistiske overblik oven for ikke viser, er, at to ud af de tre forældre, der har sat kryds i ”mellemmåltid”, kun anser en frugtstang som et mellemmåltid, hvis den indtages sammen med noget andet. Det kommer til gengæld til udtryk i interviewene. Her kommer den førnævnte triangulering af metoderne til gavn.

Det, der ligeledes er værd at bemærke her, er, at den forælder, der mener, at en frugtstang godt kan erstatte et stykke frugt, tidligere har deltaget i fokusgrupper for Castus. Det er dog ikke til at

vide, om det er hendes egen forforståelse af Castus Frugtstænger, eller om hendes fortolkningsproces er blevet påvirket af Castus selv.

Efter at have sammenlignet alle kategorierne er det stadig ikke helt klart, om frugtstængerne hører til i kategorien mellemmåltid, eller om den bør placeres i kategorien snack. De fleste mener, at en frugtstang er en snack, men det er baseret på deres individuelle fortolkning af produktet, og det er ikke ensbetydende med, at det er den rigtige kategori. Det er dog noget, der peger på, at Castus har placeret sine frugtstænger i en niche på markedet, som ikke er veldefineret eller i hvert fald helt klart for forbrugeren. Resultaterne sender dog samtidig en hentydning til, at forældrene ikke tænker i de tre kategorier, når de handler ind – med undtagelse af kategorien slik. Den var de alle sammen nogenlunde enige om, idet der her var mange fællesaccepterede træk. Men det lader ikke til, at forældrene før interviewene havde tænkt over, om frugtstængerne er et mellemmåltid eller en snack, selvom de fleste kendte til produktet i forvejen.

7.3.2 Hvilken rolle spiller det høje sukkerindhold?

Et af de karakteristiske træk, som er blevet hæftet på alle tre kategorier er ”sundhed” og herunder ordet ”sukkerindhold”. Forældrene, børnene og diætisten påpeger alle, at et usundt produkt har et højt sukkerindhold, og de er enige om at kategorisere slik som usundt. Nogle forældre mener også, at en snack kan være usund. Castus Frugtstænger og frugtstængerne fra Aldi har netop et højt sukkerindhold i forhold til eksempelvis Muesli+ eller Weetabix Oaty Bars, som blev placeret i enten kategorien slik eller snack.

Til trods for sukkerindholdet blev frugtstængerne ikke set som hverken usunde eller som slik, hvilket kan skyldes ordet ”frugt”, som forældrene forstår som ”noget, der er sundt”.

Frugtstængerne er også baserede på frugter – dog tørrede frugter, som har et højt indhold af naturligt frugtsukker. Men som forældrene påpeger, er det mere acceptabelt at give sit barn frugtsukker end anden form for sukker, da frugtsukker er naturligt og indeholder en smule vitaminer og mineraler (bilag 25, linje 320-326).

Hvis man kigger på forsiden af Castus Frugtstængers emballage, står der dog ingen steder, at

produktet har et højt sukkerindhold. Tværtimod står der "Uden tilsat sukker" (se side 30), hvilket en af forældrene peger på, som en forsikring om, at produktet ikke er usundt (bilag 25, linje 389). Samme ernæringspåstand ser to af forældrene fra den første fokusgruppe også på emballagen – de siger dog, at det skaber mere mistro end tiltro ("for hvad er der så tilsat?"), men de har trods alt lagt mærke til det. Det vil sige, at de har afkodet det signal, der sendes, og det indgår i deres fortolkningsproces (bilag 24, linje 276-277).

Det høje sukkerindhold er vel at mærke ikke noget, der holder dem fra at købe Castus Frugstænger til deres børn eller placere produktet i kategorien slik, idet de føler, at frugtsukker er mindre skadeligt end andre former for sukker, og de føler sig trygge ved ernæringspåstanden på forsiden af emballagen.

7.3.3 Hvad siger emballagen?

Selvom deltagerne blev bedt om at placere frugstængerne i en af de tre kategorier, står der ingen steder på emballagen, at produktet tilhører kategorien mellemmåltid. Det fandt jeg ud af ved at gå ind på deres hjemmeside, hvor det står beskrevet. Hvis man vender den om, ser man frugtstangen komme med en udtalelse såsom, at den er sund at have med i skoletasken, hvilket kan give en hentydning til, hvad produktet kan bruges til. Men ud over det står der ingen steder, hvad produktet er. Det vil sige, at forbrugeren enten har en forforståelse for det, eller også sammenligner denne signalerne på pakken med andre produkter og kommer frem til en konklusion.

Emballagen har to målgrupper, som den skal nå på én og samme tid. Det gør den via den semiotiske cocktail med en blanding af ernæringspåstande, farver og storytelling. Det viste sig, at det element, som er en stor del af frugtstang-serien, nemlig storytelling, blev bemærket af børnene, men det var ikke noget, de voksne nævnte. Den mest tydelige del af elementet storytelling er fantasi-frugtstangen på forsiden, som dyrker en form for sport. Den repræsenterer ikke kun indholdet af frugt (via farven), men også det sundhedsfokus, som kommer til udtryk via Castus' egne definitioner, deres brug af frugter og udtalelserne fra fantasi-frugtstangen på bagsiden af emballagen.

Et element, som både de voksne og børnene kunne relatere til, var farven på pakken. Farven

fortalte dem, om det var en frugtstang med en frugt, de kunne lide, eller om de skulle vælge en anden. Faktisk refererede begge målgrupper til pakkerne som ”den røde” eller ”den blå” og ikke ”den med jordbær” eller ”den med blåbær”. Det kan derfor konkluderes, at farven er en essentiel del af emballagens semiotiske cocktail og udgør nærmest en erstatning for selve frugten.

7.3.3.1 Udstråler emballagen sundhed?

Man må antage, at når Castus ønsker at producere sunde mellemmåltider til børn, så må emballagen også skulle udstråle sundhed. Jeg har tidligere været inde på, om man kan kategorisere frugtstængerne som sunde eller usunde, og konklusionen derfra lød, at trods det høje sukkerindhold er frugtstængerne et sundere alternativ end eksempelvis en Muesli+-bar eller en Weetabix Oaty-bar. Men udstråler emballagen, at det er et sundt produkt?

Emballagen har elementer af sundhed såsom frugter (som forældrene definerede som noget sundt), sportsgrene (som er min forståelse af noget, der er godt for kroppen), ernæringspåstandene og udtalelsen i taleboblen. Mai Brøndal synes dog, at emballagen signalerer, at produktet er mere usundt, end det er – muligvis fordi det skal tiltrække børn. Hun synes faktisk, at frugtstængerne fra Aldis emballage er mere troværdig, idet der ikke er brugt lige så mange tegninger (bilag 27, linje 115-120). Så selvom Castus bruger alle elementerne for at associere til sundhed, er den faglige vurdering, at de ikke udstråler sundhed.

Flertallet af fokusgruppedeltagerne (både de voksne og børnene) udpeger dog sundhedselementerne på Castus Frugtstænger, og man må derfor gå ud fra, at Castus formår at sende budskaber om sundhed ud til målgrupperne.

7.2.3 Konkluderende bemærkning

Resultaterne fra fokusgrupperne viste, at det ikke er alle signaler, der bliver afkodet. Eksempelvis afkodede jeg et bestemt tegn på forsiden af Castus Frugtstænger med blåbærs emballage, som ingen andre stillede spørgsmål ved: Hvorfor er der en vindrue på forsiden af emballagen, når der ikke er vindruer i produktet? Der er rosiner i, men det er ikke det samme som vindruer – eller er det? Vindrue er et tegn, som jeg afkodede og undrede mig over, men da jeg var den eneste, der lagde mærke til den, fik jeg aldrig svar på det spørgsmål.

Et andet spørgsmål jeg stadig sidder tilbage med er, hvorfor der på forsiden af emballagen er afbilledet tre blåbær, to dadler og én vindrue (som jeg nu går ud fra skal repræsentere indholdet af rosiner), når produktet indeholder flest dadler, dernæst rosiner og ganske lidt blåbær (bilag 1)? Burde antallet af frugter ikke afspejle, hvor meget det indeholder af hver frugt, eller er det ikke vigtigt for forbrugerens afkodning af emballagen?

Til sidst undrede jeg mig over, hvorfor et produkt med tørret frugt bruger billeder af friske frugter på emballagen? Ud fra mit livssyn er der stor forskel på friske og tørrede frugter – i min forforståelse er smagen og konsistensen to faktorer, der især adskiller de to slags frugter. Det er noget, som Mai Brøndal pointerer i det andet interview, men det er ikke noget, nogle af de andre interviewdeltagere nævner.

De tre ovenstående eksempler (vindrue, antallet af frugter og friske versus tørrede frugter) viser, at vi hver især vælger de oplysninger, vi vil afkode og enten lagrer dem i vores forforståelse eller overser dem.

8. Konklusion

Vi oplever nogle gange at føle os snydt af en produktemballage. Hvis vi står nede i supermarkedet og bliver tiltrukket af nogle signaler på en emballage, tager vi fat i produktet, vi læser (oftest) kun på forsiden af indpakning og beslutter, at det er noget, vi skal købe med hjem. Når vi så kommer hjem med produktet og undersøger det nærmere, kan det ske, at vi ikke får indfriet de forventninger, som vi havde fået skabt. Det var det, jeg oplevede i min egen fortolkningsproces af Castus Frugtstænger, og det var grunden til, at jeg så en mulighed for at skrive dette speciale.

Problemstillingen blev skabt på baggrund af min egen oplevelse med Castus Frugtstængers emballage, idet den rejste flere spørgsmål, end den besvarede. Jeg har derfor skrevet et speciale med det formål at finde ud af, om jeg var den eneste forbruger, hvis hermeneutiske proces blev udfordret ved at afkode emballagens signaler og holde dem op mod min forforståelse for den fødevarekategori, jeg regnede med de tilhørte. Med det formål ønskede jeg at have en

problemstilling, som havde fokus på Castus' to målgrupper – forældrene og børnene – og understøtte den med tre arbejdsspørgsmål. Jeg vurderede, at de tre arbejdsspørgsmål ville holde mig fokuseret på problemstillingen og undersøge de vinkler inden for fødevarekommunikation, som jeg vurderede, der var behov for.

Jeg valgte at have et hermeneutisk perspektiv igennem hele opgaven, da teorien derom ville kunne give mig det indblik i forbrugernes fortolkningsproces af emballagen. Netop på grund af det hermeneutiske perspektiv var den kvalitative metodetilgang den mest passende at bruge.

Interview og fokusgrupper gjorde det muligt at samle en række forbrugere, hvis synspunkter jeg kunne gå i dybden med. Den metodetilgang passede til min problemstilling, og som Kvale og Brinkmann (2009), David L. Morgan (1997) og Trost og Jeremiassen (2010) pointerer, så er det netop i interaktionen mellem mennesker og dynamikken i en gruppe, at man kan opdage nye vinkler og derved få sat ord på forbrugernes fortolkningsproces.

Som den kvalitative metodetilgang pointerer, så er formålet med den metode at indsamle så dybdegående data som muligt – og ikke så meget som muligt. Jeg vurderede derfor, at tre endelige fokusgrupper ville producere tilstrækkelig data. Hvis jeg havde udført flere fokusgrupper, havde jeg fået for store mængder data i forhold til specialets omfang.

I fokusgruppe nummer et var den ene forælder muligvis påvirket af Castus, idet hun tidligere havde deltaget i en fokusgruppe for dem. Men hendes påvirkning bidrog til en mere varieret diskussion, og havde det ikke være for hendes synspunkter, havde ingen haft den holdning, at frugtstængerne var et mellemmåltid eller kunne erstatte et stykke frugt. Det skabte derfor ikke en unødigt påvirkning af resultaterne – tværtimod, det skabte variation.

Børnenes fokusgruppe producerede også brugbare resultater, idet jeg fik en indsigt i børns fortolkningsproces, og det var interessant at se, hvor stor en indflydelse storytelling var for børnene i forhold til forældrene – og trods Castus' gennemgående brug af storytelling, fandt børnene det ikke en ligeså tiltrækkende historie på frugtstængernes pakker som på andre emballager.

Set fra et statistisk synspunkt er der ikke sammenhæng mellem størstedelen af forældrenes forståelse af frugtstængerne og det reelle indhold samt Castus' definitioner. Frugtstængerne kan heller ikke fungere som et mellemmåltid, men som en snack til at stille den lille sult eller som et supplement til madpakken. Dog, som Heidegger (1889-1976) og Gadamer (1900-2002) pointerer, er alle fortolkningsprocesser subjektive, og der findes ingen rigtige eller forkerte fortolkninger. Vi baserer vores fortolkninger på vores livssyn, og det er kun os selv, der kan bygge oven på vores forforståelser. Set fra et hermeneutisk perspektiv kan man derfor ikke konkludere, at forældrene, der siger, at Castus Frugtstænger ikke er mellemmåltider, har ret eller uret. Man kan heller ikke konkludere, at Castus vildleder forbrugerne, idet de baserer deres produkter på deres forståelse for, hvad et mellemmåltid indeholder. Man kan dog godt konstatere, at der er en risiko for, at Castus Frugtstængers emballage lægger op til nogle forventninger, som ikke bliver indfriet.

To ud af de ti forældre føler sig snydt i løbet af afkodningsprocessen. Det kommer frem efter de har læst om indholdet af Castus Frugtstængerne og sammenholdt det med de andre produkter. Den ene forælder føler sig især snydt af det høje sukkerindhold – som viser sig at være højere i en frugtstang end i en müslibar med chokolade. Forælderen føler sig snydt, fordi hun havde en forforståelse for, at slik indeholder et højt sukkerindhold, og at det ikke ville være tilfældet for en frugtstang, som består af frugt og derfor er et sundt produkt.

Dog står der ingen steder på emballagen, om frugtstængerne skal fungere som et mellemmåltid, som en snack eller slik. Forbrugerne bliver derfor nødt til at afkode signalerne på emballagen og sammenligne dem med andre produkter, som de kender, og som muligvis ligner frugtstængerne på størrelse, form og indpakning. Først når de har gennemgået den proces, er oplysningerne lagret i deres fortolkningsproces, og de behøver ikke gennemgå processen igen næste gang, de ser frugtstængerne. Der kan dog ligge et problem i, at forældrene ikke afkoder signalerne ens.

Det kan skyldes, at begrebet "frugtstang" ikke har en række fællesaccepterede træk under sig. Som vist tidligere, er det ikke klart, hvad en frugtstang er (er det et mellemmåltid, en erstatning for frugt eller en snack?), og det kan skyldes, at begrebet "frugt" har mere end ét begrebsindhold.

Hver af Castus Frugtstænger er lavet på en frugt, og har derfor sin egen identitet, men

hovedbestanddelen er tørrede dadler, hvilket er den tørrede frugt, der indeholder mest sukker – og et højt sukkerindhold er et karakteristisk træk for en usund snack eller slik. Hvis en ”frugtstang” havde en række fællesaccepterede træk under sig, havde forældrene ikke haft et behov for at diskutere, hvad en frugtstang er, og hvilken fødevarekategori den hører til.

Fordi emballagen sender signaler om, at frugtstængerne er et sundt produkt (ved hjælp af billeder af frugt, ernæringspåstande og ordet ”frugt”), skabes der nogle forventninger til et sundt produkt. Spørgsmålet er bare, om et produkt, som egner sig til at supplere madpakken hver dag i løbet af en uge, og som indeholder så meget sukker, bør erstatte et stykke frugt, fungere som et mellemmåltid eller anses som en snack, som man en gang i mellem kan få med i madpakken.

Dette speciale kan ikke komme med en endelig konklusion på, om emballagens designelementer lever op til de forventninger, som den skaber, idet ingen andre end os selv har adgang til vores hermeneutiske proces, og med undersøgelser blandt en lille udvalgt forbrugergruppe, er det ikke muligt at komme med en generel holdning blandt de danske forbrugere. Specialet kan derimod identificere en tendens, som viser, at der bestemt er flere vinkler at arbejde med angående Castus Frugtstænger og deres emballage.

9. Perspektivering

På grund af de fastlagte rammer for en kandidatafhandling berører dette speciale blot et lille område inden for fødevarekommunikation. Specialet skal ikke ses som et endegyldigt resultat af undersøgelserne af Castus Frugtstængers emballage – tværtimod kan det danne basis for et videre kvalitativt arbejde med produktet og dets emballage.

I en større undersøgelse kan man arbejde videre med en sundhedsdiskussion – man kan blandt andet gå mere i dybden med frugtsukker versus anden form for sukker for at se på, hvordan kroppen optager det. Man kan samtidig undersøge produktindholdet nærmere og komme med konkrete anbefalinger for, hvor mange frugtstænger man må indtage, før de ikke længere bør blive anset som et (sundt) supplement til børnenes madpakke.

Derudover kan det være interessant at lave en smagstest blandt forbrugerne. Man kan eventuelt have to grupper – en gruppe, der får lov til at kigge på emballagerne inden smagstesten og en gruppe, der først ser emballagerne efterfølgende. Det kan være interessant at se, om gruppen, der ser emballagen før smagstesten bedre kan smage frugterne i frugtstængerne, og om deres forståelse for produktet i en efterfølgende diskussion er forskellig fra den gruppe, som ikke ser emballagen, før de smager.

I arbejdsprocessen for dette speciale har Castus lanceret en ny variant inden for deres produktserie af frugtpålæg. Det er en variant, som består af 89 % dadler og en ukendt mængde kakao (Castus, 2013h). En lignende opgave som denne kunne omhandle netop den nye variant – for hvordan fortolker målgruppens forbrugere (måske mest forældrene) et frugtprodukt, hvis frugtindhold udelukkende er dadler, og som er tilsat kakao?

Til sidst kunne en ny vinkel være at inddrage firmaet Castus ved at udføre et interview enten ved at dele forbrugernes vurderinger af frugtstængerne eller bruge deres meninger som de faglige vurderinger – ligesom Mai Brøndals holdninger blev brugt til dette formål.

Alle fire ovenstående punkter kan være mulige perspektiver i enten et videre arbejde med dette speciale eller et lignende projekt inden for fødevarekommunikation.

10. Litteraturliste

- Berg-Hansen, A. (2013). *Mission for unification of my multimedia, images, and resources*. Hentet d. 28. maj 2013 fra <http://mumir.org/>
- Castus. (2013a). *Historie*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/om-castus/the-whole-company/>
- Castus. (2013b). *Kvalitet*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/om-castus/kvalitet/>
- Castus. (2013c). *Mission*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/om-castus/mission/>
- Castus. (2013d). *Sundhed*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/kategori/sundhed/>
- Castus. (2013e). *Produkter*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/produkttyper/>
- Castus. (2013f). *Frugtstænger*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/produkttype/frugtstaenger/>
- Castus. (2013g). *Om Castus*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/om-castus/>
- Castus. (2013h). *Nyhed fra Castus*. Hentet d. 24. august 2013 fra <http://castus.dk/2013/05/nyhed-fra-castus-nu-kan-du-fa-chokoladesmag-med-god-samvittighed/>
- Christensen, M. L. (1994). *Hermeneutik - fortolkning og forståelse*. Hentet d. 15. juni 2013 fra [http://biblioteksarbejde.dk/art/BA41/christensen\(1994\).pdf](http://biblioteksarbejde.dk/art/BA41/christensen(1994).pdf)
- Ebdrup, N. (2012). *Hvad er hermenetik?* Hentet d. 1. marts 2013 fra <http://videnskab.dk/kultur-samfund/hvad-er-hermeneutik>
- Gadamer, H.-G. (2004). *Sandhed og Metode*. Århus: Systime.

- Gibson, J. E. (2012). Interviews and Focus Groups With Children: Methods That Match Children's Developing Competencies. *Journal of Family Theory and Review*, s. 148-159.
- Gulddal, J., & Møller, M. (1999). *Hermeneutik: En antologi om forståelse*. Haslev: Gyldendal.
- Halkjær-Jensen, A. C. (2010). *Udarbejdelse af flersproget termbasekoncept til Westpack A/S*. Hentet d. 20. juni 2013 fra http://pure.au.dk/portal/files/13545/Speciale_AC_til_upload.pdf
- Herslund, M., & Jensen, B. L. (2003). *Sprog og sprogbeskrivelse*. København: Samfundslitteratur.
- Hilding, M. (1999). *Hvad hermeneutik er for en*. Hentet d. 19. juni 2013 fra <http://www.information.dk/37949>
- Krueger, R. A. (1998). *Moderating focus groups*. Thousand Oaks: Sage.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview. Introduktion til et håndværk* (2. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Madsen, B. N. (1999). *Terminologi: Principper & Metoder*. København: Gads Forlag.
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Fødevarestyrelsen. (2008). *Snack 'n Snack*. Hentet d. 1. juni 2013 fra http://www.altomkost.dk/Services/Nyhedsrum/Nyheder/2008/Snackn_snack.htm
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Fødevarestyrelsen. (2011). *Hvad snack'er du?* Hentet d. 1. juni 2013 fra http://www.altomkost.dk/Services/Nyhedsrum/Nyheder/2011/2_nye_plakater_Hvad_snacker_du_og_sukkerspionen.htm
- Morgan, D. L. (1997). *Focus groups as qualitative research*. Thousand Oaks: Sage.

Rasmussen, E. S., Østergaard, P., & Beckmann, S. C. (2006). *Essentials of social science research methodology*. Odense: University Press of Southern Denmark.

Smith, V., Søndergaard, M. O., Clement, J., Møglevang-Hansen, P., Sørensen, H. S., & Gabrielsen, G. (2009). *Fair Speak: Scenarier for vildledning på det danske fødevaremarked*. København: Ex Tuto Publishing.

Trost, J., & Jeremiassen, L. (2010). *Interview i praksis* (1. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Bilag 1 - Castus Frugstænger med blåbær

Udtalelse: Jeg indeholder ingen konserveringsmidler, men jeg holder mig frisk på farten!

Indhold: Ingredienser: Frugter 96,5 % (dadler 73 %, rosiner 20 %, blåbær 3,5 % (blåbær 60 %, æblejuice)), vegetabilsk olie, vand, blåbærekstrakt. Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugstænger med blåbær		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1360/320	340/80
Fedt	3,5 g	0-1 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	66 g	17 g
- heraf sukkerarter	*59 g	*15 g
Kostfibre	8,5 g	2,0 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 2 - Castus Frugtstænger med abrikos

Udtalelse: Jeg er lavet i byen Vardum, der ligger i Nordjylland. Men jeg kan spises hvor som helst.

Indhold: Ingredienser: Frugter 93 % (dadler 67 %, abrikos 26 %), vegetabilsk olie, vand, surhedsregulerende middel (citronsyre). Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugtstænger med abrikos		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1340/320	340/80
Fedt	5,0 g	1,5 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	61 g	15 g
- heraf sukkerarter	*48 g	*12 g
Kostfibre	9,5 g	2,5 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 3 - Castus Frugtstænger med banan

Udtalelse: Det kan godt være lidt svært at ligge stille i sportstasken, når man er så sprængfyldt med energi.

Indhold: Ingredienser: Frugter 97 % (dadler 79 %, bananer 18 %), vegetabilsk olie, vand. Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugtstænger med banan		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1350/320	340/80
Fedt	3,0 g	0-1 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	66 g	17 g
- heraf sukkerarter	*59 g	*15 g
Kostfibre	9,5 g	2,5 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 4 - Castus Frugstænger med jordbær

Udtalelse: Gad vide, hvornår det er ulvetime? Jeg trænger til at komme ud og strække stængerne.

Indhold: Ingredienser: Frugter 96 % (dadler 75 %, rosiner 20 %, tørrede jordbær 1 % svarende til 2g*), vegetabilsk olie, vand, jordbærekstrakt 1 %. *Beregnet pr. 25 gram Frugtstang. Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugtstænger med jordbær		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1400/330	350/80
Fedt	4,5 g	1,0 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	66 g	17 g
- heraf sukkerarter	*59 g	*15 g
Kostfibre	8,5 g	2,0 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 5 - Castus Frugtstænger med pære

Udtalelse: Ta' mig med. Så er der noget at glæde sig til, når maven begynder at knurre.

Indhold: Ingredienser: Frugter 96 % (dadler 95 %, tørret pære 1 % svarende til 2 g frisk pære*), vegetabilsk olie, citronsaftkoncentrat, vand, pæreekstrakt 0,1 %. *Beregnet pr. 25 gram Frugtstang. Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugtstænger med pære		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1360/320	340/80
Fedt	3,5 g	0-1 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	66 g	17 g
- heraf sukkerarter	*58 g	*15 g
Kostfibre	9,5 g	2,5 g
Protein	2,0 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 6 - Castus Frugtstænger med figen

Udtalelse: Jeg kan godt forstå, at børnene er bilde med mig. For jeg smager super godt og bliver slet ikke smattet.

Indhold: Ingredienser: Frugter 95 % (dadler 54 %, figer 41 %), vegetabilsk olie, vand. Kan indeholde spor af jordnødder og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugtstænger med figen		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1350/320	340/80
Fedt	5 g	0-1 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	60 g	15 g
- heraf sukkerarter	*56 g	*14 g
Kostfibre	13 g	3,0 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 7 - Castus Frugstænger nøddemix

Udtalelse: Jeg kan tages med alle steder og behøver ikke at ligge på køl for at holde mig frisk.

Indhold: Ingredienser: Frugter 86 % (dadler 86), hasselnødder 5 %, jordnødder 4 %, vegetabilsk olie, vand. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugstænger nøddemix		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1510/360	380//90
Fedt	9,5 g	2,5 g
- heraf mættede fedtsyrer	1,0 g	0-1 g
Kulhydrat	60 g	15 g
- heraf sukkerarter	*51 g	*13 g
Kostfibre	9,5 g	2,5 g
Protein	3,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 8 - Castus Frugstænger med fuldkorn

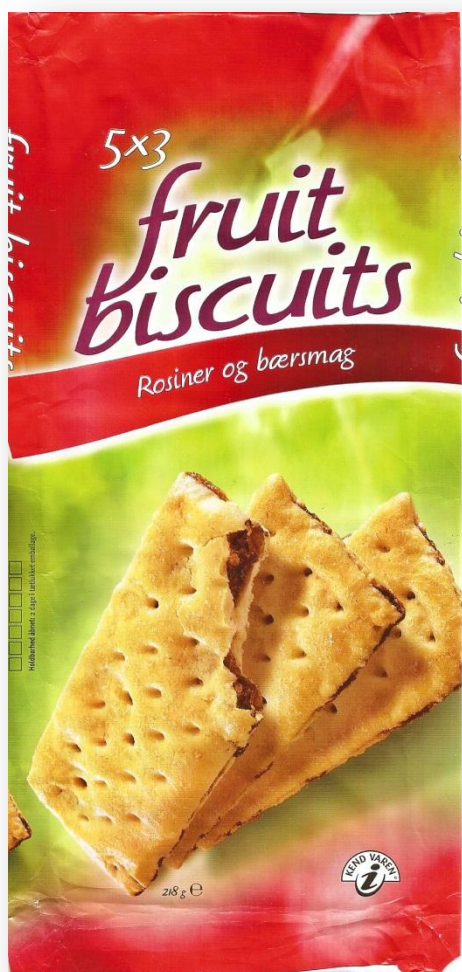

Udtalelse: Smag lige mig! Jeg er fuld af gode sager. Både æble, gulerod og fuldkorn!

Indhold: Ingredienser: Frugter 72 % (dadler 60 %, rosiner 8,0 %, æbler 4,0 %), valset havre 16 %, vand, gulerod 3,2 % svarende til 6,0 g rå gulerod, vegetabilsk olie, naturlig æblearoma. Kan indeholde spor af jordnødder, og andre nødder. Opbevares tørt og ikke for varmt.

Castus Frugstænger Fuldkorn		
Næringsindhold	100 g	25 g
Energi	kJ/kcal 1370/320	270/60
Fedt	5,5 g	0-1 g
- heraf mættede fedtsyrer	0-1 g	0-1 g
Kulhydrat	60 g	12 g
- heraf sukkerarter	*45 g	*9,0 g
Kostfibre	9,5 g	2,0 g
Protein	2,5 g	0-1 g
Salt	0,0 g	0,0 g
* uden tilsat sukker		

Bilag 9 – Dansk Supermarked fruit biscuits

Dansk Supermarked fruit biscuits	
Næringsindhold	100 g
Energi	kJ/kcal 1680/400
Protein	6 g
Kulhydrat	76 g
Fedt	7 g
Saltindhold	0,6 g

Bilag 10 - Weetabix Oaty Bars

4 great flavours to choose from!
Have you tried... Toffee Dazzler, Strawberry Crusher and White Chocolate Flavour Shooters?
Look out for all 16 bar wrapper Characters!

The Healthier lunchbox treat!

Mixed Cereal Bar Drizzled with a Milk Chocolate Coating. 115g (5 Bars)

INGREDIENTS: Cereals (Whole Oats (20%), Rice, Whole Wheat (2%), Protein), Dextrinose Syrup, Milk Chocolate (10%) (Sugar, Cocoa Butter, Sunflower Oil, Cocoa Mass, Full Cream Milk Powder, Milk Fat, Emulsifier (Soya Lecithin)), Cereal Flour (Rice, Wheat, Oat), Grape Juice Concentrate, Glucose Syrup, Natural Flavour, Citric Acid, Natural Flavour, Vegetable Oil, Banned Milk Powder, Natural Flavouring, Malted Barley Extract, Defatted Wheat Germ, Dextrose, Salt, Emulsifier, Soya Lecithin, Antioxidant, Tocopherols.

ALLERGY ADVICE: This product contains wheat, barley, milk, milk & soya. Not suitable for nut allergy sufferers.

For Best Before, see top flap.
*Weetabix Oaty bar Milk Chocolate Smasher contains less than half the amount of sugar (23g) per 100g than the average (45g) of other cereal bars and 100g bar. All 16 bar. *Category average calculated February 2017 (UK only).

NUTRITION: Typical average values

	Per 23g Bar (20%)	Per 100g (1431/342)
Energy	115 kcal	342 kcal
Protein	1.5g	6.5g
Carbohydrate	11.9g	51.7g
of which sugars	3.6g	15.5g
of which natural	1.5g	6.5g
Fat	0.5g	2.1g
of which saturates	0.5g	2.1g
Fibre	5.6g	24.3g
Sodium	0.02g	0.08g
Equivalent to Salt	0.05g	0.21g

Barcode: 5 010029 211467

Weetabix Oaty Bars		
Næringsindhold	100 g	23 g
Energi	kJ/kcal 1431/342	329/79
Protein	6,9 g	1,6 g
Kulhydrat	51,7 g	11,9 g
- heraf sukkerarter	15,5 g	3,6 g
Fedt	6,5 g	1,5 g
- heraf mættede fedtsyrer	2,1 g	0,5 g
Kostfibre	24,3 g	5,6 g
Natrium	0,08 g	0,02 g
Salt	0,21 g	0,05 g

Bilag 11- Toms Nellie Dellies Salty Liquorice

Nellie Dellies - salty liquorice	
Næringsindhold	100 g
Energi	kJ/kcal 700/170
Fedt	0,2 g
- heraf mættede fedtsyrer	0,1 g
Kulhydrat	6 g
- heraf sukkerarter	2 g
- heraf polyoler	0-1 g
Kostfibre	64 g
Protein	5 g
Salt	0,80 g

Bilag 12 - Frugtstænger fra Aldi

Frugtstænger fra Aldi - Æble/blåbær		
Næringsindhold	100 g	20 g
Energi	kJ/kcal 1450/340	290/70
Protein	2 g	0,4 g
Kulhydrat	68 g	14 g
- heraf sukkerarter	58 g	12 g
Fedt	5,5 g	1 g
- heraf mættede fedtsyrer	1,5 g	0,3 g
Kostfibre	5 g	1,6 g
Natrium	0,0 g	0,0 g

Bilag 13 – Haribo Guldbamser

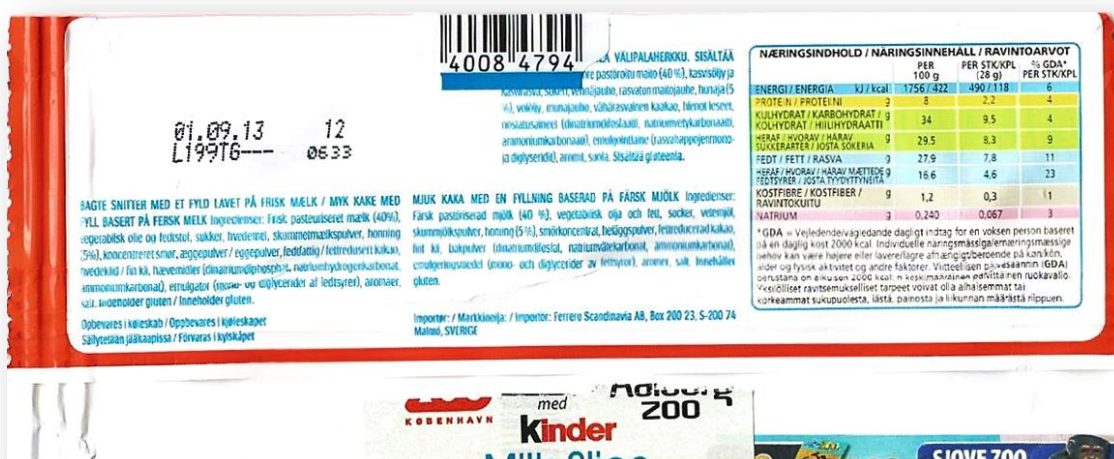
Haribo Guldbamser	
Næringsindhold	100 g
Energi	kJ/kcal 1460/340
Protein	6 g
Kulhydrat	80 g
Fedt	0,1 g

Bilag 14 - Muesli+ Hasselnødder

Muesli+ - hasselnødder		
Næringsindhold	100 g	21 g
Energi	kJ/kcal 1768/421	371/88
Protein	6,4 g	1,3 g
Kulhydrat	63,8 g	13,4 g
- heraf sukkerarter	21,5 g	4,5 g
Fedt	12,2 g	2,6 g
- heraf mættet	3,0 g	0,6 g
- heraf enkeltumættet	6,8 g	1,4 g
- heraf flerumættet	2,4 g	0,5 g
Kostfibre	4,4 g	0,9 g
Natrium	0,23 g	0,05 g

Bilag 15 - Kinder Mælkesnitter

Kinder - Milk-Slice		
Næringsindhold	100 g	28 g
Energi		
Protein		
Kulhydrat		
- heraf sukkerarter		
Fedt		
- heraf mættede fedtsyrer		
Kostfibre		
Natrium		

Bilag 16 – Interviewguide, forældre

Struktur:

1. Bed dem udfylde skema – mens de udfylder, må de ikke snakke med hinanden
2. Mens de udfylder skema – læg produkter på bordet og giv dem de tre kategorier
3. **Observer:** Tager nogle af dem produkterne op?
4. Lad dem komme med svarene en ad gangen – spørg først indtil svarene **efter** alle har sagt noget
5. Lad dem afgøre i fællesskab, hvilke produkter der skal ligge i hvilke kategorier
6. Lad dem diskutere forskellen på de tre kategorier
7. Opsummer, hvor de placerer produkterne
8. Lad dem diskutere "sundhed"
9. Lyt til, hvad der bliver sagt – spørg ind til det, hvis nødvendigt
10. **Spørg til:** Hvem tog produkterne op?
11. **Konklusion:** Vælg et produkt til børnene i madpakken – hvilket?

Spørgsmål (Kvale & Brinkmann, 2009:155):

Indledende spørgsmål – Jeg vil gerne høre, hvad I har svaret. X, vil du begynde?

Opfølgende spørgsmål – Så der er ikke noget her, I kategoriserer som et mellemmåltid? Så der er ikke noget her, I synes, er sundt? Hvad giver du dine børn med, hvis du giver dem noget ekstra med i madpakken? Så du bruger et mellemmåltid som noget ekstra i mellem de store måltider?

Sonderende spørgsmål – Hvad er sundhed for jer? Hvorfor synes du, at x er sundere end x? Hvis den der ikke er sund, hvad er så sundt? Hvorfor er slik ikke sundt?

Specificerende spørgsmål – Hvordan vil I definere et mellemmåltid/en snack eller slik? Hvorfor tog I ikke produkterne op og læste bagpå? Må jeg spørge, hvorfor du kalder den en figenstang og ikke en frugtstang?

(Tavshed – Lad dem holde de pauser, de har brug for for at komme videre i diskussionen. Højst fem sekunders pause før næste spørgsmål eventuelt.)

Fortolkende spørgsmål – Så I er enige om, at I helst vil give x til jeres børn, fordi....? Så det, der er vigtigt for jer at give jeres børn er...? Så når I giver jeres børn noget ekstra med er det fordi...? Så når I ikke synes, en frugtstang kan udgøre et mellemmåltid, er det fordi...?

Bilag 17 – Interviewguide, børn

Struktur (Gibson, 2012:149):

"Building trust"

1. Byd børnene velkommen – spørg ind til dem og sig med det samme tak, fordi de vil være med
2. Sid i en rundkreds (enten på gulvet eller andet afslappende sted)
3. Introducer dig selv – tag derefter en navnerunde (råb navnene op en ad gangen)

"Facilitating, understanding and obtaining informed consent"

4. Introducer dem til reglerne – ingen rigtige og forkerte svar, alle må sige lige hvad de vil, hvis man ikke forstår, hvad jeg siger, så siger man bare til
5. Introducer dem til fokusgruppen - "Hvad synes I er det bedste?"

"Encouraging thoughtful and detailed responses"

6. Læg produkterne foran dem
7. Giv dem tid til at kigge på dem
8. Spørg hvilke produkter de kender
9. Bed dem vælge, hvad de helst vil have deres forældre til at ligge i madpakken
10. Spørg ind til deres valg – hvorfor?

"Promoting enjoyment and creative expression"

11. Tag alt andet end frugtstængerne væk – hvilken frugtstang vil de vælge – og hvorfor?
12. Lad dem lægge produkterne ud på bordet i den rækkefølge, de helst vil have med i madpakken

Vær opmærksom på:

- Børnenes reaktion på spørgsmålene – forstår de eller ej
- Tiden – hold dem ikke for længe. Hvis de keder sig, mister de koncentrationen
- Ikke at afbryde dem – lad dem færdiggøre deres sætninger og lad dem føre diskussionen der hen, hvor de vil have den
- At virke som den, der har styr på situationen – på den måde får de tillid til, at jeg har prøvet det her før
- At være ærlig over for dem
- At spørge ind til dem

Bilag 18 – Interviewguide, enkeltmandsinterview

Interviewet kommer til at handle om forskellen på og definitioner af et mellemmåltid, snack og slik, og hvilke produkter inden for de tre kategorier, som børn kan/må få med i madpakken som noget ekstra.

- Hvad er et mellemmåltid?
- Hvad er en snack?
- Hvad er slik?
- Kan de ovenstående kategorier indeholde noget, der er sundt? - Hvis ja, hvilke og hvorfor? Hvis nej, hvilke og hvorfor ikke? (For hvad er sundhed?)

Mai vil dernæst få placeret ni forskellige produkter foran sig, og hun vil blive bedt om at inddele produkterne i ovenstående kategorier. Hun skal være forberedt på at fortælle, hvorfor hun inddeler produkterne, som hun gør.

- Hvilke af de ni produkter ville du give dit barn med i madpakken (hypotetisk)?
- Hvilke ville du anbefale, at børn får med i madpakken?
- Hvilke af de ni produkter ville du selv være tryk ved at spise?

Vi vil også komme ind på selve emballagerne – vi vil udvælge et produkt fra hver kategori (hvis Mai vælger at placere noget i alle tre kategorier) og snakke om, hvilke forventninger, hun får til produkterne.

- Synes du, emballagen lever op til produktet?
- Hvilken emballage kan du bedst lide?

Bilag 19 – Næringsindhold, produktudvalg

Product	pr 100g					
	Energi (kcal)	Kulhydrater (g)*	*Heraf sukkerarter	Fedt (g)	Protein (g)	Kostfibre (g)
Castus Frugstænger (Blåbær)	320	66	59	3,5	2,5	8,5
Castus Frugstænger Fuld Korn (Æble/Gulerod)	320	60	45	5,5	4	9,5
Dansk Supermarked Fruit Biscuits	400	76	**	7	6	**
Weetabix Oaty Bars (Milk Chocolate Smasher)	342	51,7	15,5	6,5	6,9	24,3
Toms Nellie Dellites (Salty Liquorice)	170	6	2	0,2	5	64
Frugstænger fra Aldi (æbler, blåbær)	340	68	58	5,5	2	8
Haribo Guldbamser	340	80	**	0,1	6	**
Muesli+ Hasselnødder	421	63,8	21,5	12,2	6,4	4,4
Mælkesnitte	417	34,5	29,2	27,3	8,4	0,9
Product	pr bar					
	Energi (kcal)	Kulhydrater (g)*	*Heraf sukkerarter	Fedt (g)	Protein (g)	Kostfibre (g)
Castus Frugstænger (Blåbær) 25g	80	17	15	0-1	0-1	2
Castus Frugstænger Fuld Korn (Æble/Gulerod) 20g	60	12	9	1	0-1	2
Dansk Supermarked Fruit Biscuits	**	**	**	**	**	**
Weetabix Oaty Bars (Milk Chocolate Smasher) 23g	79	11,9	3,6	1,5	1,6	5,6
Toms Nellie Dellites (Salty Liquorice)	***	***	***	***	***	***
Frugstænger fra Aldi (æbler, blåbær) 20g	70	14	12	1	0,4	1,6
Haribo Guldbamser	***	***	***	***	***	***
Muesli+ Hasselnødder 21g	88	13,4	4,5	2,6	1,3	0,9
Mælkesnitte 28g	117	9,7	8,2	7,6	2,4	0,3

** ikke oplyst

*** ikke målbart

Bilag 20 – Spørgeskema

Lidt om dig selv

Antal børn

Barnets/børnenes alder

Hvad giver du dit barn/dine børn med som ekstra i madpakken (sæt kryds)?

Mellemmåltid

Slik

Snack

Hvad synes du om disse produkter?

Placer følgende produkter under kategorierne **mellemmåltid**, **snack** og **slik**.

Sæt ét kryds ud for hvert produkt

	Mellemmåltid	Slik	Snack	Andet
Weetabix Oaty Bars				
Castus Frugstænger				
Castus Frugstænger Fuldkorn				
Dansk Supermarked Fruit Biscuits				
Toms Nellie Dellies				
Frugtstænger				
Haribo Guldbamser				
Muesli+				
Kinder Mælkesnitte				

Bilag 21 – Transskription, pilotfokusgruppe

Pilotfokusgruppe d. 11. april 2013

Fokusgruppen består af tre forældre, som også er kolleger, hvilket betyder, de kender hinanden godt. De vil blive refereret til som A, B og C. moderator bliver refereret til som MO.

1 MO: Jeg vil gerne høre, hvad I er kommet frem til. A, vil du dele dine svar fra skemaet med
2 os først?

3 A: Jamen jeg har egentlig meget kort fortalt taget alt andet end, øh, frugtstænger som slik.

4 MO: Mmh. Så alt er slik?

5 A: Ja for mig at se er det der *[produktudvalget med undtagelse af frugtstængerne]* sådan
6 fuldstændig sjasket ind i chokolade og sukker. Men det er jo bare min opfattelse af
7 produkterne.

8 MO: Mmh.

9 A: Og grunden til jeg så ikke har frugtstængerne i den *[mellemmåltid]* kategori, men kalder
10 dem snack, det er fordi, at jeg ved, at det har figner som indhold, selvom figner er søde.

11 MO: Ja... Hvad har du så sat dem som, siger du? Snack?

12 A: Ja

13 MO: Yes. B?

14 B: Jamen jeg startede med at, øhm, sætte kryds i mellemmåltid, fordi jeg tænkte, at jeg
15 giver dem *[hendes børn]* hverken slik eller snacks, men da jeg så kunne se hernede, hvad
16 det var af valgmuligheder, så kunne jeg godt se, at jeg lige skulle op og rette den igen. Men
17 det er selvfølgelig snack. Men det var faktisk kun den dag, jeg havde dem med *[Custus*
18 *Frugtstænger]*, at de har fået en frugtstang.

19 MO: Mmh.

20 B: De får ikke noget af alt det andet. De fik faktisk kun en frugtstang den ene gang, de var til
21 lægen.

22 MO: Ja, okay. Hvad ville du sige, de forskellige produkter var på bordet her?

23 B: Jeg ville sige, det er slik hele vejen rundt.

24 MO: Ja. Okay. C?

24 C: Jeg har, øhm, næsten det samme som A, jeg har også sagt, at rigtig mange af dem er slik

25 undtagen frugtstængerne, og af, altså det samme argument, at ligesom, det er tørret frugt
26 selvom sukkerindholdet er højt, så er det naturligt sukker.

27 MO: Mmh.

28 C: Så har jeg sat, den der müslibar som snack, og det, tror jeg, handler mere om en
29 opfattelse oppe i hovedet af, at der er fuldkorn i, og så kan jeg mærke, at det sikkert også
30 godt kan være lit mere ønsketænkning, fordi min dreng får dem med i sin madpakken. Fordi
31 det er det, han gerne vil have. Og så tror jeg, jeg bedre kan acceptere det som en snack. Jeg
32 er udmærket klar over, at det ikke nærmer sig noget sundt, øhm...

33 MO: Ja, okay. Så der er ikke noget her, som er et mellemmåltid?

34 Alle: Nej.

35 MO: Okay.

36 A: Altså, jeg har sat ring om mellemmåltid, fordi det er det, jeg reelt giver dem med.

37 MO: Ja, hvad giver du dem med, hvis...

38 A: En rugbrødsmed med et eller andet på.

39 MO: Ja.

40 A: Noget der mætter lidt... Knækbrød, sådan noget fuldkorns-noget.

41 B: Ja, noget brød eller noget frugt.

42 MO: Så I har inddelt kategorierne således: at alt andet end frugtstængerne er slik undtagen
43 müslibaren, den kan godt være en snack?

44 C: Ja, altså, jeg ved godt, at sukkerindholdet er højt, men så fordi der er det der havre og
45 sådan, så tænker jeg, den ikke er helt ligeså slem om det her [*Weetabix Oaty Bars*], altså
46 denne her hvor der er chokolade og alt muligt i.

47 MO: Mmh.

48 C: Man kan også få en variant af de her med chokolade i (Muesli+), dem får han ikke.

49 B: Men altså, det er vel også fordi... Altså havde det været chokolade, så havde det været
50 en snack, det havde ikke været slik. Altså slik det er sådan noget med meget sukker i. Og
51 snack det er mere sådan noget, det kan være chips eller...

52 A: Men prøv at spørge dig selv "*spise de et her til Disney Sjov?*"

53 B: Ja det kunne de godt.

54 A: Ja.

55 C: Men så kunne man også spise det der [*frugtstængerne*] til Disney Sjov. De kunne også

56 spise æbler, men så er der også noget slik. Altså de ville jo ikke lade sig spise af med det.

57 A: Men ville du så ikke få rimelig hårde protester?

58 C: Jo, hvis der ikke var slik til fredagsslik.

59 MO: Jeg skriver bare lige ned, hvad det er for nogle nøgleord, I kommer med til hver

60 kategori, for det relater sig til mit næste spørgsmål, for hvordan ville I beskrive slik, snack og

61 mellemmåltid?

62 A: Hmm, jamen som jeg sagde, et mellemmåltid, det der skal definere any kind of

63 mellemmåltid, det er en eller anden form for mæthedsfornemmelse, altså når man har

64 spist det.

65 MO: Mmh.

66 B: Ja, det er jeg enig i.

67 C: Ja og det er en arveart af et hovedmåltid, altså det ligner noget, som ikke mætter nær så

68 meget, altså som et helt hovedmåltid, men som ligesom kunne være en del af det. Altså det

69 ville det være for mig. Eller for min søn for eksempel, han spiser ikke så meget ad gangen,

70 så for mig er det vigtigt at, det bliver spredt ud, så han får også agurk og gulerod med i

71 madpakken så han kan spise det, når han bliver sulten.

72 MO: Ja. Så det er sådan lidt noget ekstra i mellem de store måltider?

73 C: Ja. Og en måde at fordele det grønne på. Men hvis han får sådan en der

74 *[frugtstængerne]*, så kan han... Altså, jeg oplever faktisk, han kan blive hyperaktiv, hvis han

75 spiser bare to af dem der. Det kan han køre på hele dagen.

76 B: Ja.

77 C: Så det får han ikke.

78 MO: Hvorfor ikke?

79 C: Jamen for det er ikke specielt sundt, altså, og jeg kan mærke på ham, at han er helt tom i

80 låget, altså. Der er jo ingen sunde næringsstoffer i. Hvis man kombinerer det med et stykke

81 rugbrød eller noget fuldkorn, som ligesom tager forbrændingen eller noget grønt, men hvis

82 det udelukkende er det der, han får...

83 A: Det jeg bliver irriteret over, hvis de spiser sig mætte i de der barer, det er, at de ikke får

84 variation.

85 C: Mmh.

86 A: De skal jo både have noget fuldkorn og noget grønt og, øh. Men det får man jo ikke her.

87 C: Nej... Men den der er der nødder i *[Muesli+]*.

88 Alle: *[griner]*.

89 C: der er nødder og havre... Men der er ting, jeg synes, der er mere tilladelige end noget
90 andet altså. Det der, det er altså slik *[Weetabix Oaty Bars]*.

91 A: Ja.

92 C: Og det, altså, faktisk må de godt få det her som fredagsslik, men så er det.

93 A: Ja, det er da også slik...

94 C: Men jeg ved, der er mange i klassen, der får det med som sådan en snack.

95 A: Ja. Og det er det værste, for der findes også nogle uden chokolade.

96 B: Jeg tror faktisk lige, jeg vil rykke kiksene herover til snack-afdelingen.

97 *[De taler i munden af hinanden og spørger ind til, hvorfor B vil det, når der er sukker og*
98 *syltetøj i]*.

99 B: Det kan jeg godt se, jeg smider den tilbage igen. Havde det bare været kiks uden noget,
100 så var det en snack.

101 C: Men også hvis det bare er ren hvede?

102 B: Ja. Altså en Mariekiks er også en snack.

103 C: En Mariekiks?

104 B: Ja, det er en snack ikke slik. Det har noget at gøre med konsistensen tror jeg også... Men
105 jeg tænker, når vi har snakket om slik og grunden til, de *[hendes børn]* ikke får det, det er
106 også på grund af deres tænder og egentlig ikke så meget næringen.

107 A: Men jeg tror, for mig er det meget det der med at definere det som slik, for så er det jo
108 nemt, hvad man skal vælge, og hvad man ikke skal vælge. Og de der er jo ligeså usunde
109 som de andre, det er bare... Jeg tror, de gerne vil have, at man opfatter det som en snack.

110 C: Rosiner og bær... Frugtkiks... Frugt... Kiks...

111 A: Lige så snart man har to kategorier, usund og sund, så er det meget nemmere.

112 C: Take me out to lunch. Prøv at se, hvor stærk han er, ikke *[Weetabix Oaty-baren]*.

113 A: Faktisk giver jeg ikke min børn lov til at spise det der.

114 C: Gør du ikke?

115 A: Nej, aldrig.

116 MO: Hvad er forskellen på mellemmåltid og snack?

117 C: Der er noget med sukker.

118 A: Men en snack kan også være sundt, det kan slik ikke. Snack kan jo godt være gulerødder
119 og figenstænger og sådan noget.

120 B: Ja, det kan faktisk godt. En sund snack kan være et mellemmåltid.

121 C: Jeg synes i ordet snack, ligger der, at det skal være lækket, så vi er lidt væk fra en gulerod.

122 B: Men det er jo det, hvis man skærer din i stykker, så er det en snack, men hvis det er en
123 hel gulerod, så er det bare et mellemmåltid.

124 C: Serveringsformen.

125 B: Ja.

126 C: Men det er helt klart, jeg synes, at grænsen altså fra mellemmåltid til slik er der langt,
127 men det der snack ind i mellem...

128 A: Ja, der er en tydelig grænse mellem snack og slik.

129 *[De snakker lidt om frugtstængerne].*

130 C: De her er jo snacks. De her giver vel en form for mæthed, men ikke god energi til resten
131 af dagen.

132 A: Men det sjove er, når de kommer hjem fra institution og er sultne så spørger de altid om
133 det der *[frugtstængerne]*.

134 C: Min søn spørger om havregryn.

135 A: Ja, det kan min søn også.

136 MO: Nu har snakket i lidt om sundhed. Hvad er sundt?

137 C: Så skal vi langt ned i sukkerindhold, vi skal... godt op i fuldkorn.

138 B: En grovkiks måske?

139 C: Ja, men nej... Men jeg synes, der er forskel på sukker. Altså om det er raffineret sukker,
140 eller det er frugtsukker. Eller via tørret frugt. Man optager det jo forskelligt i kroppen.

141 A: Jeg har svært ved at sige med mindre, det er en grøntsag, at en bestemt fødevare er sund
142 eller tænke *"det her i sig selv er sundt"*, det, vil jeg synes, er i sammenhæng med andre ting,
143 at det bliver til et sundt måltid.

144 C: Mmh. Altså med figenpålæg. Altså, jeg ville jo ikke sige til mine børn *"det er super i orden
145 i får det"*. Men altså...

146 MO: Hvorfor er slik ikke sundt?

147 B: Meget sukkerindhold.

148 A: Det har jo ingen næringsværdi.

149 B: Ja børn skal jo vokse og sådan...

150 C: Der er en frugtstang her... er den sund? Men denne her for eksempel er problematisk

151 *[Nellie Dellies]*, fordi der står "no sugar added", men det er jo løgn. Der er jo sukker. Det er

152 kunstigt sukker. Jeg synes bare...

153 B: Men det er vel som ethvert andet produkt?

154 C: Jamen jeg synes ikke, det er okay. Men hvad er sukker? For jeg synes også, kunstige

155 sødemidler også er sukker. Det er bare... Jeg ved bare mindre om, hvordan det virker.

156 B: Jeg tænker sukker er sukker, og sødemidler det er noget andet. Det er ikke bedre, bare

157 noget andet.

158 C: Men når der står det, tænker man jo som forælder "*fedt, der er ikke sukker i*". Men så

159 tænker man, "*hvorfor smager det så sødt?*"

160 A: Altså, jeg synes noget er sundt, når man varierer tingene. De må gerne få slik, men så

161 kun en gang om ugen når vi lige hygger. Og så får de jo noget sundt resten af tiden. Det

162 handler om at se det overordnet. Hovedbestanddelen af det, de spiser, skal være rene

163 råvarer.

164 C: Ja, men det handler vel også om, at lære dem hvad der er slik, og hvad der ikke er. Ved at

165 sætte tingene op mod hinanden. Ved at sige, sådan en her er den samme som den der.

166 MO: Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre... C, du er den eneste, der har taget

167 produkterne op og kigget bag på. Øhm, det er I ikke vant at gøre, når I går ned og handler

168 eller?

169 A: Nej det gør jeg faktisk næste aldrig.

170 MO: Nej?

171 A: Jeg har mine vaner, og så har jeg ikke tid til at stå der og vende alle produkterne. Jeg gør

172 det nok en enkel gang, hvis det er et nyt produkt, men så ikke igen.

173 MO: Kender du så de tre frugtstænger, der ligger her?

174 A: Denne her har jeg ikke set før *[frugtstængerne fra Aldi]*.

175 MO: De er fra Aldi og hedder ikke andet end frugtstænger.

176 B: Hov, her er en fuldkornsvariant.

177 C: Ja. Den er ret god.

178 A: Altså grunden til jeg slet ikke kigger bag på de her er, at jeg synes, at deres indpakning

179 lader ingen tvivl om, at det her må være usundt. Den er brun og chokolade og... Hvis de

180 vil signalere, at det her skal være mere snack end slik så har de ikke gjort det ret godt.
181 *[De åbner pakkerne og begynder at smage på produkterne].*
182 C: Altså det gode ved den her er, at de giver fuldkorn som giver mæthed. Så kombinerer
183 man jo frugt med fuldkorn.
184 MO: Men hvorfor har du så ikke lagt den i mellemåltid, hvis den mætter?
185 C: Ja det er noget med... sødmefaktoren.
186 B: Altså nu bliver jeg i tvivl... valset havre. Er det havregryn?
187 C: Ja.
188 B: Er det fuldkorn?
189 C: Ja.
190 B: Okay.
191 MO: Jamen ved I hvad, jeg vil gerne sige tak for hjælpen.
192 Alle: selv tak.

Interviewet blev optaget på computer. Det viste sig at programmet på computeren ikke havde virket optimalt, og der derfor meget støj i optagelserne. Derfor har det ikke været muligt at transskribere hele interviewet, men kun at få hovedpunkterne frem.

Bilag 22 – Transskription, pilotinterview, børn

Pilotinterview, børn, d. 24. marts 2013

Det blev informeret før interviewet, at A godt kan lide slik, og at hun til hver en tid, ville vælge slik frem for andet spiseligt. Det var brugbar information i forbindelse med fortolkningen af hendes svar.

A fik placeret seks forskellige produkter foran sig, og hun blev bedt om at udvælge ét enkelt, hun gerne ville have med i madpakken. De seks produkter var:

- Castus Frugtstænger med blåbær
- Frugtstænger fra Aldi med æble/blåbær
- Castus Frugtstænger Fuldkorn med æble/gulerod
- Muesli+ Hasselnødder
- Weetabix Oaty Bars (Milk Chocolate Smasher)
- Dansk Supermarked Fruit Biscuits

Hun havde kendskab til to af produkterne – Castus Frugtstænger med blåbær og Weetabix Oaty Bars. Hun blev bedt om at vælge ét produkt – hun valgte Weetabix som noget ekstra til madpakken.

A refererer til hende og INT refererer til mig som interviewer.

- 1 INT: Hvorfor valgte du dem? [*Weetabix Oaty Bars*]
- 2 A: Fordi de smager godt.
- 3 INT: Ja. Hvis du skal vælge imellem de tre frugtstænger, hvilken slags frugtstang ville du så
- 4 vælge?
- 5 A: Så vil jeg have den dér [*Frugtstængerne fra Aldi*].
- 6 INT: Hvorfor vælger du dem?
- 7 A: Fordi de dér ligner chokolade [*peger på dadlerne på emballagen*].

- 8 INT: Hvorfor valgte du ikke de andre?
- 9 A: Dem kan jeg ikke lide.
- 10 INT: Så du har smagt dem [*Castus Frugtstænger med blåbær*] før?
- 11 A: Ja.
- 12 INT: Ved du godt, hvad den blå pakke indeholder?
- 13 A: Ja, den indeholder blåbær.
- 14 INT: Det er rigtigt. Ved du så, hvad den orange indeholder?
- 15 A: Den indeholder en gulerod.
- 16 INT: Det er nemlig rigtigt. Hvad tror du, de frugtstænger, du valgte, indeholder?
- 17 A: Æble og blåbær, fordi det er der på. Og så chokolade.
- 18 INT: Ja. Chokolade, fordi det der er chokolade? [*peger på dadlerne på emballagen*]
- 19 A: Ja.
- 20 INT: Ja. Hvad er sundt, synes du?
- 21 A: Æbler og gulerødder.
- 22 INT: Er frugtstængerne sunde?
- 23 A: Ja, det er de.
- 24 INT: Er de der [*Weetabix Oaty Bars*] sunde?
- 25 A: Ja, det er de, for de er ligesom de andre [*frugtstængerne*].
- 26 INT: Ja. Er slik sundt så?
- 27 A: Nej.
- 28 INT: Det har du helt ret i. Tak, fordi jeg måtte spørge dig om det her. Nu må du gerne se
- 29 mere tv.
- 30 A: Tak. Og selv tak.

Interviewet blev optaget, men noget gik galt, for det var efterfølgende svært at høre alt, der blev sagt. Derfor indeholder denne transskription hovedpunkterne i interviewet - og observationer, kropssprog og talefejl er udeladt.

Bilag 23 – Transskription, enkeltmandsinterview nr. et

Første interview med klinisk diætist, Mai Brøndal, d. 20. januar 2013.

Mai vil blive refereret til som MB og interviewer som INT.

1 INT: Jamen, jeg vil gerne interviewe dig, fordi jeg er i gang med at skrive om Castus
2 Frugtstænger. De brander sig på at være et mellemmåltid. Men når man går ned i Netto, og
3 man går ned i Føtex, så ligger de som regel blandt kager, slik, og syltetøj, og det er
4 umiddelbart ikke det, jeg forbinder med mellemmåltider. Så derfor ville jeg gerne høre din
5 mening om, hvad et mellemmåltid er, og hvad forskellen er på snack og slik og
6 mellemmåltid, fordi jeg synes, at Castus Frugtstængers pakker ligeså godt kunne være snack.
7 De ligner rimelig meget de müslibarer, man kan købe, og derfor vil jeg gerne høre din
8 faglige vurdering.

9 MB: Ja.

10 INT: Så hvad synes du, der karakteriserer eller definerer et mellemmåltid?

11 MB: Jamen, det er i hvert fald noget, hvor der er noget substans, noget god næring, så man
12 ikke bare, altså, i slik der får du jo intet ud af det, men et godt mellemmåltid der, hvis det er
13 helt optimalt, skal der helst være både noget fedt og noget protein og noget kulhydrat og
14 nogle fibre. Øhm... Og som regel siger man, at de skal være på de her 100 kalorier, men det
15 kan være ret svært lige at få det opfyldt altid, for hvis du kun spiser et æble, så får du ikke
16 opfyldt alle de forskellige næringsstoffer, men det er jo stadig et godt mellemmåltid. Øhm,
17 så man får altså noget god næring til kroppen, som er med til at holde blodsukkeret stabilt
18 over dagen, og som også mætter noget mere, for det er jo et mellemmåltid, så det giver
19 noget mere substans.

20 INT: Ja. Og hvad er en snack så? Kan en snack være et mellemmåltid?

21 MB: Øhm... Det synes jeg ikke helt, det kan. Det er sådan lidt mere den lille sult, som man
22 lige hurtigt skal have stillet og som ikke giver den samme form for næring. Så... Øhm... Det
23 kan godt være et ganske fint alternativ til et rigtigt mellemmåltid, hvis man bare får valgt
24 noget, som indeholder noget, som kroppen kan arbejde med.

25 INT: Ja... Hvad er slik?

26 MB: Jamen slik det er det som, jeg sagde tidligere, overhovedet ikke giver noget, hvor det
27 bare er tomme kalorier og som regel også et højt sukkerindhold og generelt også meget
28 forarbejdet. Så det er bare fordi, at man skal have noget indenbords uden at det, at det
29 bidrager til at kroppen kan arbejde med det.

30 INT: Hvis du nu skulle, øhm... Anbefale forældre at give deres børn noget ekstra med i
31 madpakken , hvilke af de tre kategorier ville du så foreslå dem, at de skulle give dem med?

32 MB: Jamen både mellemmåltider og snacks synes jeg sagtens, man kan gøre, men ligefrem
33 slik... Det er selvfølgelig op til, om man vil det som forælder, men helt klart mellemmåltid er
34 førsteprioritet sådan, så børnene får noget at arbejde med, mens de er i voksenalderen.

35 INT: Mmh.

36 MB: Fordi det er virkelig, virkelig vigtigt, øhm... Og ja, igen snack, hvis det er, det er jo også
37 forskelligt, hvor sultne børn er. Så det kunne også bare være en mindre snack, det er jo
38 svært for nogle børn at få spist tilstrækkeligt, men deres mavesække er også bare mindre
39 end voksnes, så der skal mere fordeles over dagen, sådan så de kan få den næring, de skal
40 have... Øhm... De kan jo ikke spise det hele på en gang, så bliver de jo alt for mætte. Så... Så
41 man kunne jo godt give dem nogle, hvis man fandt på nogle gode snack, så ville det være
42 en fin løsning.

43 INT: Ja... Øhm... Som regel forbinder man ikke slik med noget, der er sundt. Men kan slik
44 godt være sundt?

45 M: Det synes jeg ikke, når man tænker på generelt, hvad det er, slik indeholder, så kommer
46 det nok an på, hvilke personer... Altså, folk har forskellige meninger om, hvad der lige er slik,
47 og hvad der ikke er. Man ser jo også nogle gange sundt slik. Det kunne jo godt for eksempel
48 være mandler og rosiner blandt sammen – det er der nogen der kalder for sundt slik, men
49 det ville jeg hellere kalde en snack for eksempel.

50 INT: Hvorfor?

51 MB: Jamen netop fordi at snack ser jeg som noget, hvor at der indgår nogle gode
52 næringsstoffer i... Altså, det er ikke lige så godt som et mellemmåltid, øhm, men det kan
53 stadig være en helt fint måde at få noget mad på, som der, som kroppen kan arbejde med.

54 INT: Ja. Okay. Jamen jeg vil sige tak for dette meget korte interview.

55 MB: Selv tak, skulle det være en anden gang.

56 INT: Mange tak.

Bilag 24 - Transskription, fokusgruppe nr. et

Fokusgruppeinterview d. 11. maj 2013.

Deltagerne er anonyme, men de er angivet med deres fornavns forbogstav. MO står for "moderator."

Før interviewet går i gang, er deltagerne blevet bedt om at udfylde et kort spørgeskema. De starter derfor med at skrive ned individuelt.

1 J: Skal vi udfylde skemaet her?

2 MO: Ja.

3 *[J er længst tid om at udfylde skemaet – han kigger en ekstra gang på produkterne,*
4 *inden han lægger kuglepennen ned].*

5 J: Hvad er det der? *[peger på Castus Frugtstænger med blåbær].*

6 S: Castus Frugtstænger.

7 MO: Så vil jeg gerne høre, hvad I er kommet frem til. R, hvad har du sat som
8 mellemmåltid – hvis du har krydset noget af i det felt?

9 R: Jeg har ikke valgt nogen mellemmåltider, jeg har kun slik og snack.

10 MO: Ja, okay. Hvad har du så valgt som slik?

11 R: Øh, de der Oaty Bars, øh, og fruit biscuits og Nellie Dellies og guldbamser og
12 mælkesnitter. Og som snack - der har jeg frugtstængerne.

13 MO: Ja.

14 R: Og Muesli.

15 MO: Ja. S?

16 S: Der har vi tænkt ens *[hun kigger på R, og de griner begge]*. Det eneste jeg har til
17 forskel er fruit biscuits, for dem har jeg som snack og ikke slik.

18 MO: Ja. J?

19 J: Jeg har øh... som snack, der har jeg frugtstængerne og Oaty Bars. Resten har jeg sat som
20 slik.

21 MO: Ja. A?

22 A: Jamen, jeg taget frugtstængerne som mellemmåltider og fruit biscuits som snack, og

23 resten er slik.

24 MO: Okay. Så du har faktisk krydset mellemmåltider af?

25 A: Ja.

26 *[Moderator arrangerer produkterne på bordet, som de har fordelt sig blandt deltagerne, og*
27 *lægger dem som de nogenlunde er blevet enige om].*

28 MO: Hvorfor kalder du dem *[peger på frugtstængerne]* for mellemmåltider?

29 A: Fordi jeg synes, altså, det er et godt alternativ til, hvis han skal have noget i stedet for et
30 æble eller en banan. Så kan han lige få sådan en frugtstang. Øhm.. Og også, hvis det skal
31 være lidt sødt. Så er de også gode. Jeg synes, de er et meget godt alternativ til rosiner og
32 sådan noget.

33 MO: Ja. Super. R, hvorfor har du sat dem som snack?

34 R: *[Rømmer sig]* Fordi... Det er vel definitionen på en snack – altså, et eller andet sted, for
35 mig er det en 'hurtighapser', som øhm... For mig er et mellemmåltid, det er sådan lidt,
36 jamen så får han lige en skrive rugbrød med noget på, som han kan gå og gnave lidt af, og
37 så kan han få en snack som kan være en frugtstang eller noget andet af det, øhm, som er
38 her på bordet. Så man kan 'spice det lidt op.'

39 J: Ja, lige præcis.

40 S: Ja, som sådan lidt det sunde slik.

41 R: Ja.

42 S: Altså, selvom det er jo ikke lige så godt som gulerødder og sådan.

43 MO: Så det er sundt slik?

44 S: Ja. *[Trækker lidt på det].*

45 R: Ja, altså halvsundt, ikke.

46 *[Alle er enige i den kommentar].*

47 S: Det handler jo også om, hvad de synes er godt, og hvad de synes er sjovt at have med.

48 R og A: Ja, ja.

49 J: Men der er jo ikke noget af det her, der er decideret godt.

50 R: Nej, de får jo ikke meget energi af det her. *[Peger rundt på produkterne]*

51 MO: Men øh.. Er der noget af det her, som jeres børn får med i madpakken nu? A, du
52 sagde at...

53 A: Ja, han får dem der *[peger på Castus Frugtstænger med blåbær]*. Altså, af og til. Det er

54 ikke hver dag – det er hvis jeg lige har dem liggende.
55 M: Mmh...
56 J: Nej, vi er gået helt væk fra det der. De får frugt med i stedet – noget melon eller nogle
57 jordbær. De kan godt lide jordbær.
58 S: Ja, altså mine får de der [*peger på Kinder Mælkesnitte*] nogle gange, når jeg lige har købt
59 en pakke. Men slet ikke hver dag.
60 MO: Ja, ja.
61 R: Mine får en gang i mellem nogle frugtstænger, eller en müslibar også, når.. øhm.. når det
62 skal være virkelig vildt.
63 [*Alle griner*].
64 S: Ja, når der lige skal være lidt mere sjov i madpakken, så får de også sådan nogle med
65 [*müslibarer*].
66 J: I stedet for frugtstænger kan man jo også godt få de der.., øhm... de der... dippers...
67 cheese...
68 S: Cheese dippers?
69 J: Ja, cheese dippers. Dem er de vilde med.
70 A: Ja, det er også et hit hos os – han er vild med det der med, at han kan dyppe dem.
71 MO: Ja?
72 A: Han valgte selv, han valgte dem selv. Dem ville han gerne have.
73 MO: Så du lader også ham bestemme, hvad han vil have med?
74 A: Nogle gange ja, så tager han selv initiativ.
75 J: Man kan også få sådan nogle ostepapser.. øhm... Sådan nogle Lillebror-ting.
76 S: Mmh.
77 J: Eller sådan nogle runde nogle, der er pakker ind i rødt papir.
78 R: Åh, Den Leende Ko, ikke?. Det' godt.
79 S: Nåh ja, det ved du lige [*griner*].
80 R: Nåh ja, man kan vel sine reklamer...
81 [*Alle griner*]
82 J: Ja, sådan noget, hvor der ikke er så meget sukker i.
83 MO: Ja. Hvor tit får jeres børn slik? Er det jer, der bestemmer det?
84 Alle: Det er os.

85 R: Eller, det er mig!

86 A: Ja, altså ,slik får man om fredagen til Disney Sjøv. Så kan han få en stor skål med et eller
87 andet. Men han får ikke slik til hverdag

88 MO: Hvorfor ikke?

89 A: Fordi det har vi gjort til en regel. En skål om fredagen, og så er det det. Og det kan han
90 godt styre. Så får han heller ikke for meget af det.

91 MO: Hvad øh.. Hvad er forskellen på slik og en snack?

92 A: Hmm, en snack det er noget, som du lige kan have nede i tasken... Sådan man har med
93 lige på farten, som kan give dem et eller andet... Så.. Ja, de der *[Oaty Bars]* kunne måske gå
94 som snack også... Men selvfølgelig på den dårlige måde, fordi der er sukker i... Det er
95 nemmere at have dem med end en pose vingummier.

96 MO: Er slik sundt eller usundt?

97 J: Haha!

98 S: Det er selvfølgelig ikke sundt. Men altså, alt med måde, ikke? Men ja, der er jo meget
99 sukker i.

100 R: Ja, men det er der jo også i det her *[peger rundt på bordet]*. Så man ved jo godt, at i
101 snacks er der også, øhm... Sukker i.. Men det er et eller andet sted bare... Det er bare rarere
102 at give sine børn en snack end en pose vingummibamser, altså, ikke? Ja, så kan der godt
103 være en lille smule chokolade i det der *[peger på Muesli-baren]*, og det kan der også i den
104 der *[Oaty Bar]*.

105 A: Men det er jo også noget med måden, man serverer det på. Hvis der nu stod en hel
106 slikskål, hvor man bare kunne tage, altså, det er vi slet ikke vant til hos os. Så ville han jo
107 slet ikke kunne styre det. Han skal vide, at det er det og ikke mere. Men det er jo også
108 forskelligt fra, hvordan man er som forælder. Der er jo forskel på, om man stiller slikket
109 frem, eller man blander en lille skål.

110 J: Mine børn får ikke ret meget slik. Hvis de spørger efter det en fredag aften, så må de da
111 godt, men de beder ikke om det ret tit. Altså, når de er til børnefødselsdag, så får de jo
112 sådan en pose, og de får det ikke spist, og så gemmer vi det indtil, det bliver for gammelt,
113 og så har de alligevel glemt alt om det.

114 MO: Så, slik er ikke sundt?

115 A: Med mindre det er lavet på noget andet sukker. Castus har jo.. Jeg har været med i en

116 fokusgruppe fra Castus, hvor de ville udvikle et produkt, som var slik, men lavet på
117 frugtsukker.
118 MO: Mmh.
119 A: Og så vil jeg sige, så er vi derhenne af i hvert fald. Men det kommer jo selvfølgelig an på,
120 hvor meget frugtsukker... Men det er jo sundere.
121 MO: Du ville hellere vælge det, der indeholder frugtsukker end...
122 A: Ja, hvis det kom mere frem, altså, blev markedsført.. Så ville jeg vælge det.
123 J: Mmh... Jeg har oplevet med mine børn, at hvis de har fået for meget, øhm, slik og...
124 sukker, så opfører de sig, som om de er på speed.
125 MO: Hmm. Så, Andrea, du sagde, at de her [*frugtstængerne*] var mellemmåltider, fordi de
126 erstatter et æble eller...
127 A: Altså ja, af og til. Altså, de er som lidt ekstra til madpakken. Jeg vil hellere give ham
128 sådan en med som noget dessert-agtigt end chokolade eller slik for eksempel.
129 MO: Får han en af de her tre slags med?
130 A: Ja, vi køber de der [*Castus Frugtstænger med blåbær*]. Men jeg har set den der med
131 fuldkorn før.
132 MO: Okay, så du kender de to pakker her. Har I set denne her før [*frugtstængerne fra Aldi*]?
133 R, S, J: Nej
134 A: Jeg har set den, men jeg kan ikke lige huske... i Netto... Eller Aldi måske?
135 MO: Aldi, ja.
136 A: Ja, Aldi. Jeg synes ikke, de er så lækre som Castus.
137 MO: Nej? Har din søn prøvet dem også?
138 A: Ja, men han var ikke så vild med dem. Han spiste dem, men...
139 MO: Ja... Så han er vant til at få disse [*Castus Frugtstænger med blåbær*]?
140 A: Ja, ja.
141 MO: Kan han godt lide dem?
142 A: Ja. Jeg køber dem tit, når jeg ser dem til en 10'er.
143 MO: Hvis I nu skulle vælge et af de her produkter, som er på bordet, som jeres børn skal
144 have med i madpakken på mandag, hvad skulle det så være?... Som noget ekstra?
145 J, S: Frugtstængerne.
146 S: Ja, for det er jo en... en sød ting. Men det er jo en frugtstang... Ja... Men mine børn er

147 meget kræsne, så jeg ville vælge de der *[Castus Frugtstænger med blåbær]*, for dem kender
148 de.

149 MO: Ja.

150 A: Og så er smagen også god – altså blåbær. Det er sådan... en mild smag.

151 R: Hmm, altså... De plejer at få en af de to med *[Muesli+ og Castus Frugtstænger med*
152 *blåbær]*, men jeg ved, at hvis de selv skulle vælge, så blev det den der *[Muesli+]*.

153 MO: Ja, hvorfor?

154 R: Jamen, det... Jamen, frugtstængerne hitter bare ikke så meget længere. Altså, de er ved
155 at være lidt trætte af dem. Og så var der en anden fra hans klasse, der havde sådan en med
156 *[Muesli+]* på et tidspunkt, og så var det det store hit og sådan noget, ikke. Så det er sådan
157 lidt... Så jeg ved at han med sikkerhed ville spise den der *[Muesli+]*, hvor den der *[Castus*
158 *Frugtstænger med blåbær]* nok kunne komme med hjem i tasken igen, fordi så var det ikke
159 lige, det det var... Men altså... Jeg ville stadig vælge dem der *[Castus Frugtstænger med*
160 *blåbær]*, fordi dem der *[Muesli+]* får han med meget sjældent.

161 J: Men det er også som om, at det er accepteret at få med *[frugtstængerne]*. På mine børns
162 skole har de en regel om, at de ikke må have slik med, så hvis de kommer med sådan en der
163 *[Oaty Bar]*... Altså, det må de slet ikke. Der er frugtstængerne mere accepterede – det
164 ligner ikke slik.

165 MO: Mmh, ja.

166 R: Men altså, den der ligner jo faktisk lidt slik *[frugtstængerne fra Aldi]*. Altså, de der *[Nellie*
167 *Dellies]* er garanteret sundere end den der *[frugtstængerne fra Aldi]*. Det ligner bare
168 sådan... synes jeg.. noget tyskerslik..

169 S: Må jeg prøve at se? *[tager pakken op]*
170 *[Moderator griner af Rs kommentar]*

171 R: Ja, det er det værste, det ved vi jo *[smiler]*.

172 S: *[Kigger på pakken foran og bagpå]* Ja...

173 R: Jeg tænker sådan indpakningen.... Den ser sådan lidt...
174 *S tager fat i Nellie Dellie-poseden og sammenligner den emballage med frugtstængerne fra*
175 *Aldi*

176 J: Så ser de der faktisk sundere ud *[Nellie Dellies]* end dem der *[frugtstængerne fra Aldi]*.

177 R: Ja.

178 MO: Så hvis det ligner slik, så ville I ikke vælge det? Til jer selv eller til jeres børn?

179 J: Til mine børn.

180 MO: Til dine børn... Er det vigtigt, at jeres børn får noget, der er sundt?

181 Alle: Ja.

182 R: De må også godt få noget, der er usundt, det skal bare ikke være hovedbestanddelen af

183 det, de får.

184 MO: Hvis vi nu kigger på – jeg lagde de tre kategorier her – mellemmåltid, snack og slik. Så

185 hvis vi tager og kigger på selve emballagen på de her tre for eksempel [*Castus Frugtstænger*

186 *med blåbær, Nellie Dellies og Oaty Bars*]. Hvad synes I så, pakkerne fortæller jer?

187 J: At den der er slik, for den ligner slik [*Nellie Dellies*] på grund af posen og designet. Også

188 denne her med chokolade på [*Oaty Bar*]. Den får mig til at tænke på småkager...

189 Men hvorimod Castus den siger ikke så meget. Det ligner ikke en slikpose. Så derfor ville

190 jeg nok købe den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

191 S: Tjah, men... Man ved jo bare, at sådan en der, ikke [*Castus Frugtstænger med blåbær*]...

192 er bedre end det der [*Nellie Dellies*]...Vi har en tradition med, at vi har en vingummipose i

193 bilen. Og så får man én. Men kun én. Og det er de vant til nu. At det er én man får... For de

194 skal jo også have lov – det skal jo ikke være sådan noget, hvor de slet ikke må noget.

195 MO: Ja... Hvilken emballage af de tre er pæneste, synes I?

196 R: Den der [*Nellie Dellies*].

197 MO: Ja. Hvorfor?

198 R: Hmm, jamen umiddelbart synes jeg bare, den er meget rolig. Også på grund af den der

199 fesne blå farve. Og så er den lavet af noget... Af noget papir, som er lidt lækkert. Det ligner

200 noget øko-papir.

201 J: Hmm, ja jeg tænker også, at de der hakker deroppe [*på toppen af Nellie Dellies-posen*], de

202 gør, jamen så er det nemt at åbne. Bum, sådan. Hvorimod sådan en pakker der, [*Oaty Bars*]

203 det gider jeg ikke. For så er det ekstra pap, som skal smides ud. Og så skal de små pakker

204 inden i jo også åbnes.

205 MO: Okay. Hvad er det første der lige falder jer i øjnene, hvis I nu kigger på for eksempel

206 den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*]?

207 R: Hmm.

208 A: Hmm, hvilken smag det er.

209 R: Hehe, jeg kigger på den der (*frugtstangen uden på Castus Frugtstænger med blåbær*)

210 J: Farven... Ja farven... Fordi farven fortæller mig også, hvad smagen kommer af.

211 MO: Ja?

212 J: Ja, for jordbær er jo for eksempel rød og... blåbær er blå...

213 MO: Er det også farven, der får der til at bestemme, hvilken smag det er, eller læser du,

214 hvad der står, Andrea?

215 A: Ja, det er begge dele. For jeg kan jo godt se, at når den er blå, så er det blåbær. Og den

216 gule er banan for eksempel. Men de er bokse, hvor der står, at der ikke er tilsat sukker og

217 sådan noget, dem kigger jeg aldrig på.

218 S: Hmm, ja, det står der jo faktisk også der [*på Oaty Bars står der 'Rig på fibre'*].

219 J: Ja, også halvt så meget sukker.

220 S: Hehe ja, men af hvad?

221 J: Ja, det er et godt spørgsmål, hehe

222 MO: Det er faktisk meget interessant, at vi nu har siddet her i 20-25 minutter, og I har slet

223 ikke kigget bag på pakkerne. Kigger I aldrig bag på pakkerne, når I handler? Eller er det

224 rutine-køb, I gør jer mest i?

225 A: Ja, jeg køber som regel det, jeg kender. Altså de der [*fruit biscuits*] dem behøver jeg ikke

226 kigge bagpå for at se, at de indeholder rigtig meget sukker, for det ved jeg.

227 R: Det er sjovt, for jeg kigger aldrig bag på pakkerne. Primært fordi... Et eller andet sted så

228 siger det mig ikke noget. Altså, jeg får ikke noget ud af det. De ting jeg kigger bag på er

229 shampoo eller cremer eller sådan noget. Der kigger jeg bagpå... øhm...

230 S: Ja, efter Svanemærket og sådan.

231 R: Ja, ja ja. Så sådan noget... Men altså mad... det... det... Ja, altså det...

232 S: Ja, altså, jeg kigger nogle gange efter Fuldkornsmærket..

233 J: Altså, vi har prøvet at finde et alternativ til rugbrød, og der kiggede jeg på mærkerne for

234 at finde nogle fuldkornsmærker, så man får fibre nok. Men ja, man har jo en tendens til at

235 vælge det man kender.

236 S: Ja, altså mine børn får det, de kan lide også. Hvis jeg køber sådan noget [*peger rundt på*

237 *bordet*] som de ikke kan lide, så vil de ikke spise det... Så... Ja...

238 R: Det er sjovt, jeg sætter mig ikke ind i, altså, hvad der står bagpå. Det er sådan lidt, altså,

239 hvis der står at det er okay for børnene så... altså... jeg reagerer kun på det, der står foran

240 på pakken.

241 *[J tager Oaty Bars-pakken op og kigger på den].*

242 R: Så hvis der er tilsat en eller anden form for vitaminer eller noget, så lader jeg det ligge,

243 og altså... ja... jeg undersøger det ikke nærmere.

244 A: Jeg savner faktisk alternativer på hylderne til sådan noget her. Altså generelt. Også til

245 Castus-stængerne. Som på det tyske marked for eksempel. Jeg ved godt, vi ikke er så mange

246 mennesker, men øhm...

247 MO: Hvad synes I, der er mest usundt af det, der ligger her?

248 *[J peger på vingummibamserne].*

249 *S peger på Kinder Mælkesnitterne og vingummibamserne).*

250 R: Dem der *[Oaty Bars]*... ja, eller dem der *[Kinder Mælkesnitter]*. Arh, dem der *[Kinder*

251 *Mælkesnitter]*.

252 J: Jeg mindes de der reklamer for lang tid siden om de der *[Kinder Mælkesnitter]*, som

253 prøvede at få det til at se så godt ud.

254 MO: Ja. Men det er ikke sundt?

255 J: Nej.

256 MO: Hvad er det sundeste på bordet så?

257 J: Det er svært, for der er ikke noget, der er decideret sundt.

258 A: Den der kunne måske godt være et lidt sundere alternativ til slikket *[Nellie Dellies]*.

259 MO: Ja. Hvad siger du, R?

260 R: Ja... Ja, det ved jeg ikke rigtigt *[griner]*. De der *[Castus Frugtstænger med blåbær]*, men

261 jeg kunne også godt forestille mig, at de der *[Nellie Dellies]* ikke er så slemme, hvis det nu

262 er rent...

263 A: Ja, ren lakridsrod.

264 R: Ja... Så.. Men et eller andet sted så tror jeg også, at de der frugtstænger snyder ad

265 helvedes til, altså... øhm... Men det er bare sådan en forestilling, man har.

266 MO: Hvorfor tror du, de snyder?

267 R: Hvorfor jeg tror, de snyder?

268 MO: Ja.

269 R: Jamen, det' vel øh... en generel skepsis i forhold til.. .altså, godt nok læser jeg ikke, hvad

270 der står bag på pakken, men det er jo også sådan lidt... Altså, jeg ved godt, altså, at de skal

271 sælge deres produkter, og derfor sætter de sådan nogle ting på, så det ser virkelig sundt ud.
272 MO: Er det din skepsis?
273 R: Ja, det er skepsis over for den måde, man sælger ting på.
274 S: Ja, men det er jo også sådan, man får folk til at drikke light sodavand, altså, så er der ikke
275 sukker i, men så er der så meget andet i. Altså, det samme tror jeg lidt er med de der
276 produkter *[peger på frugtstængerne]*. Når der for eksempel står, der ikke er tilsat sukker i,
277 men hvad er der så, tænker jeg.
278 J: Ja, de skriver så meget på pakkerne.
279 A: Ja. Den der ser faktisk lidt amerikansk ud *[Oaty Bars]*.
280 S: Ja.
281 R: Ja.
282 S: Ja og så den der "Take me out to lunch" *[det er det, der står på siden af Oaty Bar-*
283 *pakken]*.
284 R: Ja, men det er jo stærk chokolade *[hun slår lidt ud i luften]*. Altså, bang!
285 S: Hehe, ja. Men den der ville jeg aldrig købe *(Oaty Bars)*. Det andet kunne jeg finde på,
286 men den der bliver på hylden.
287 R: Hmm, jeg kunne egentlig godt forestille mig, at den der den var sund
288 *[vingummibamserne]*... altså apropos min skepsis, det er sådan lidt... når alt kommer til alt,
289 og alt bliver sået fra, så kunne det jo godt ske, at den der var den sundeste
290 *[vingummibamserne]*.
291 MO: Ja, okay.
292 A: Ja.
293 MO: Har I ellers nogen afsluttende bemærkninger eller tanker omkring de produkterne her?
294 *[Alle ryster på hovedet]*.
295 R: Næh
296 A: Nej
297 MO: Jamen, så vil jeg sige mange tak for jeres hjælp.
298 *[Alle siger selv tak og smiler]*.

Bilag 25 – Transskription, fokusgruppe nr. to

Fokusgruppeinterview d. 2. juni 2013.

Deltagerne er anonyme, men de er angivet med deres fornavns forbogstav. MO står for ”moderator.”

Inden interviewet går i gang, og inden diktafonen tændes, siger en af deltagerne ” De snyder garanteret alle sammen, alle de her produkter.” Det gav anledning til, at tre af deltagerne tog produkterne op og kiggede på dem – og læste bag på dem. Det kan muligvis også have påvirket svarene senere hen.

1 MO: Så vil jeg gerne høre, hvor I har sat jeres krydser. Vi starter her [*henvender sig til S*].

2 S: Øhm, ja, den der Weetabix Oaty Bars, det er slik, synes jeg. Og så lige så snart vi ryger over
3 i de der figenstænger, så ryger jeg i snack-gruppen... Ved både fuldkorn og ikke fuldkorn... Og
4 øhm, frugt, fruit biscuits dem har jeg også sat i snack, og Toms Nellie Dellies det er slik,
5 frugtstænger det er snack, Haribo Guldbamser det er slik, Muesli plus er snack og
6 Mælkesnitten slik.

7 MO: Ja. Tak. Lad os gå videre til M.

8 M: Ja, øh... Den øverste, Weetabix, det er slik, Castus Frugtstænger det er mellemmåltid, men
9 jeg sad faktisk lige og tænkte over her, nu var jeg lige ude og lave te, snakkede I om, hvad
10 forskellen er på mellemmåltid og snack? Fordi for mig, så... Øhm... Det er måske det, det hele
11 det går ud på eller hvad?

12 MO: Ja, blandt andet. Hvad synes du, der er forskellen?

13 M: Jamen et mellemmåltid det er, det er mad – for mig. Og snack det er slik... Så jeg har
14 faktisk svært ved at sidde og... Så nu har jeg gjort det som, jeg troede det skulle forstås.

15 MO: Ja, det er skam helt i orden.

16 M: Så er der Cactus¹¹ Frugtstænger, dem har jeg som mellemmåltid, og frugtstænger fuldkorn
17 er stadig et mellemmåltid, så er der fruit biscuits det er slik, Toms Nellie Dellies slik,
18 frugtstænger mellemmåltid, guldbamser slik, Muesli – sjovt nok har jeg sat den som snack

¹¹ M udtaler dem ”Cactus”, og det er derfor med vilje skrevet sådan – og ikke som Castus. Det samme er tilfældet for B i linje 31.

19 hmm... Nåh, Mælkesnitter er slik.

20 MO: Ja

21 L: Nu kører jeg den helt vildt hurtigt. Weetabix slik, Castus Frugtstænger snack, frugtstænger

22 fuldkorn snack, så har jeg de der biscuits slik, Toms Nellie Dellies slik, frugtstænger snack,

23 Guldbamser slik, Muesli snack, Mælkesnitte slik.

24 D: Det har jeg også næsten.

25 MO: Ja?

26 D: Jamen, jeg har faktisk det samme som L, tror jeg, øhm, den første Weetabix slik, og begge

27 frugtstænger har jeg som snacks, og så har jeg fruits biscuits som slik, og Toms Nellie også

28 slik, og så der frugtstænger igen, det snack, og guldbamserne er slik, og Muesli plus snack, og,

29 øh, Mælkesnitte er slik.

30 MO: Ja.

31 B: Jamen, jeg har meget af det samme. Øhm, Weetabix, det er slik. Og så er der Cactus

32 frugtstænger og fuldkorn det... Det har jeg skrevet snack og, og mellemmåltid, hmm, så er

33 der de der fruit biscuits, det er slik og snack, og så er der de der, øhm, Toms Nellie Deillies,

34 det er slik, så der frugtstængerne, det er snack og mellemmåltid, så der guldbamserne, det

35 slik, müslibaren det er slik og snack, og så er der Kinder Mælkesnitter, det slik.

36 LO: Yes, jeg har det samme, som D. De der Weetabix er slik, Castus frugtstænger er begge to

37 snacks, øhm fruit biscuits slik, Toms slik, frugtstænger snack, Haribo Guldbamser slik, Muesli

38 plus snack og Mælkesnitter slik.

39 MO: Ja. Så I er rimelig enige om, hvad der er forskellen på de tre kategorier

40 S: Ja...

41 L: Jo...

42 M: Jeg synes, jeg skiller mig ret meget ud – jeg har slet ikke snack.

43 MO: Nej?

44 M: Jeg har en snack.

45 D: Jeg har sat nogle af dem til at være mellemmåltider også.

46 MO: Ja.

47 D: Men det er sjovt, at du sagde, at de var mellemmåltider [*frugtstængerne*], når du sagde, at

48 mellemmåltider var noget mad [*henvender sig til M*]?

49 M: Ja.

50 *[Alle griner].*

51 M: Men det er fordi, i min verden så er mellemmåltider, så får de sådan en pose med nogle
52 gulerødder og noget peberfrugt, og så er der nogle gange sådan en frugtstang i.

53 D: Nå, det er derfor.

54 M: Så det, det er et mellemmåltid.

55 MO: Ja.

56 S: Ja, men mit mellemmåltid er et stykke rugbrød med noget pålæg.

57 M: Ja? Okay.

58 L: Ja, jamen jeg er fuldstændig enig, det er ikke bare... Det er ikke bare et lille stykke – der
59 skal være noget substans i det, ikke?

60 M: Ja, ja... Så når frugtstangen er sammen med et æble, så er det et mellemmåltid

61 L: Ja, det er et lille måltid, ikke? Som er sundt, og som er nogle forskellige ting.

62 MO: Ja.

63 M: Men jeg tror, det er fordi, jeg ikke forstår snack.

64 MO: Ja, jamen godt spørgsmål, hvad er en snack?

65 S: Det er jo i virkeligheden slik.

66 B: Det er, hvor man ikke er sulten, men... Ja.

67 S: Det er sådan lidt en snyde-form for slik. Hvor man tænker, "ej det er kun en snack", men
68 det er jo faktisk slik.

69 *[Alle griner].*

70 LO: Ja, en snack kan godt være... En snack, det er...

71 S: Hvor man er sulten for sjov, ikke?

72 LO: Jo, en snack kan være sådan at det, at det er... Det smager sødt, men det kunne godt

73 være lidt sundt. Som for eksempel, at, at der er, altså at man ved, at sådan nogle

74 frugtstænger et lavet af tørret frugter, så smager de jo lige så sødt som en vingummibamse
75 for eksempel, men det er ikke sådan kunstigt fremstillet.

76 MO: Nej.

77 LO: Så sådanne snacks kan godt være... Det virker lidt mere naturligt... Men det er stadig

78 noget, man kan snyde børnene til at spise... Men jeg tænker også... Altså, så får de noget,

79 som ikke er helt usundt, men de har lyst til noget sødt, altså, usundt, de har lyst til noget

80 lidt...

81 S: Jeg synes det er svært at definere en snack.

82 LO: Mmh.

83 S: Fordi eg kunne godt narres til at svare en masse gulerødder og peberfrugt-stave og

84 agurker, så er det jo også en snack.

85 LO: Så det er måske noget med serveringen?

86 S: Hmm... Ja, det spænder bredt. Jeg kan sgu ikke definere det.

87 L: Altså faktisk er snack for mig en lille smule usundt.

88 S: Ja...

89 L: Det har sådan en lille snert af at være usundt, jeg tænker, jeg får associationer til chips

90 og kiks og sådan noget.

91 MO: Mmh.

92 D: Ja, nok meget chips og sådan.

93 S: Ja, chips ville helt klart være en snack

94 B: Ja.

95 D: Ligesom saltede mandler og sådan noget.

96 S: Ja, det er mest sådan nogen ting, der er snacks, ikke?

97 LO: Men chips er det så for usundt til at være snack eller hvad?

98 S: Nej, det er en snack.

99 D: Det ville jeg også sige.

100 S: Ja, fordi chips er ikke helt slik, men hvad er det så? Det' en snack.

101 LO: Og det er ikke sundt nok til at være et mellemmåltid, og frugtstænger synes jeg også,

102 altså, det er ikke sundt nok til at være det, man kalder et mellemmåltid.

103 MO: Hvad skal der egentlig til for at noget er sundt? Altså usundt versus sundt?

104 D: Det er de rene råvarer vil jeg sige, altså, jeg går meget op i, at det er... Altså et stykke

105 frugt ved man, hvad indeholder, og vi ved jo decideret ikke rigtigt, hvad tingene indeholder

106 her med mindre, vi er virkelig gode til at læse etiketterne bag på. Så, så hvis det er en ren

107 råvare, man ved, at det' en gulerod, det er en peberfrugt, eller det er et æble, så ved du at

108 det er sundt og godt, men når man køber noget, der er færdigproducere,t og der er en hel

109 masse numre i, vi ikke kender noget til, og som vi heller ikke sætter os ind i, så bliver det

110 uoverskueligt for os som forbrugere at finde ud af, om det egentligt er sundt, eller om det

111 ikke er.

112 MO: Mmh.

113 D: Og så er det nemmere at holde sig til, hvad der er råvarer, fordi det ved du, hvad er.

114 MO: Ja.

115 S: For mig er sundt noget, der ikke feder.

116 MO: Ja.

117 S: Det er ikke nødvendigvis rigtigt, men...

118 D: Men det er jo både fedtindhold og sukkerindhold, der er svært at finde ud af, hvad der er

119 i de forskellige produkter. Men børn elsker jo de her ting [*peger på produkterne*].

120 MO: Har jeres børn noget af det der med i madpakken?

121 B: Frugtstænger.

122 M: Ja, det vil jeg også sige.

123 S: Jeg kender godt nogle af de her müslibarer til dem, men ellers ikke, de gider ikke

124 frugtstænger.

125 D: Mine får aldrig sådan noget med i madpakken.

126 MO: Hvorfor ikke?

127 D: Jamen det er fordi, jeg synes, det er for usundt, og så skrider mine grænser i forhold til,

128 hvad der er sundt og usundt. Eller ja, i forhold til hvad man skal have med i madpakken.

129 Hvis man skal have noget med i en madpakke, så skal det være noget, som der øhm... Der

130 holder mætheden længe, så de ikke får sådan et boost af et højt blodsukker, og så dratter de

131 ned igen, når de skal indlære og sådan noget... Jeg ved god, det lyder helligt... Men jeg tror

132 ikke det er et pro... Jeg ved det ikke... Børnehaver har det jo meget med, at de ikke må have

133 sådan noget med.

134 S: Ja, nul tolerance for sukker.

135 D: Det er først, når de kommer i skole, at de godt må.

136 M: Der er rigtig mange, jeg vil sige, vi har store konflikter hjemme hos os bare med,

137 hvorvidt der skal, de får altid vand i drikkedunken, men halvdelen af klassen får da juice. Ja,

138 og altså... Jeg vil da sige, at rigtig mange har müslibarer og kiks og kager med.

139 S: Ja, men tror også, der er mange, der har en pålægschokolademad med eller...

140 M: Ja, men se, den synes jeg ikke er så slem.

141 B: Nej.

142 M: Det er skægt, det synes jeg ikke er så slemt.

143 S: Nej, det synes jeg heller ikke.

144 L: På et stykke rugbrød.

145 S: Mine får også pålægschokolade med på rugbrød.

146 M: Men det er jo ikke en god chokolade... Altså med mindre man køber en lækker...

147 S: Nej, det gør vi ikke.

148 M: Nej.

149 L: Man kan give dem sådan en økologisk, tyk mørk 70 % chokolade med, som de ikke gider

150 at spise.

151 *[Alle griner]*.

152 M: Nej, det gider de ikke. Men det er som om, det er okay at give dem sådan en med.

153 B: Det er igen det der med, at så ligger det på et stykke rugbrød, og så synes man...

154 L: Nej, ved I hvad det er, det er det hurtige og det langsomme virkende.

155 M: Ja, til sammen.

156 L: Det er det jeg, til sammen, synes er noget okay.

157 LO: Ja.

158 M: Ja.

159 L: Det er ikke kun det, der giver et nu-boost, men det giver også den lange effekt, fordi

160 rugbrødet er med.

161 D: Ja.

162 LO: Ja.

163 S: Mmh. Og fordi at de skal spise deres madpakke, så går det altså nemmere, hvis der er et

164 stykke med pålægschokolade hos os, hvis det nu er kun noget andet... I forhold til en med

165 pålægschokolade, det gør altså noget... Men det er som om, at madpakken bliver spist, og

166 det har en større værdi, end at jeg så kommer til at fylde dem med chokolade og sukker.

167 M: Ja.

168 S: Ja, for værdien af, at de spiser madpakken, er stor.

169 B: Men du synes, det her er usundt *[Haribo og frugtstænger]*...

170 S: Nej, jeg giver dem det derhjemme.

171 B: Men så pålægschokolade?

172 S: Ja?

173 B: Den er så okay?

174 S: Ja... Det er skægt, ikke? Ja... Ja, det er fordi, øh...

175 D: Men det er nok også mere det der...

176 B: Men det bliver jo også dyrt, hvis man skal...

177 S: Jeg tror, at hvis man starter på at give dem de der i madpakken [*frugtstænger*], så går der

178 ikke lang tid inden, de synes, de skal have de her med i madpakken [*Muesli+ og Weetabix*

179 *Oaty Bars*]. Det er noget med, at jeg får flyttet mine grænser på en eller anden måde, men

180 den går så ved pålægschokolade. Eller en eller anden Danone-dut, de også lige pludselig

181 synes, de skal have med.

182 M: Ja.

183 S: Jeg tror, det handler om, hvor grænsen går, ja. Men så kan de få dem der derhjemme, så

184 kan jeg godt give dem sådan en, når de kommer fra skole [*frugtstænger*] eller et eller

185 andet... Så får de lige sådan en hurtig dut, og det er for mig ikke et mellemmåltid, det er en

186 snack-ting. Og så kan, med min datter for eksempel, hun vil rigtig gerne have en

187 Mælkesnitte, den kan hun så få om fredagen.

188 LO: Som slik?

189 S: Ja, så får hun en mælkesnitte.

190 LO: Ja, sådan er det også hos os.

191 MO: Når I er ude at handle og skal købe slik eller snacks, hvor tit kigger I så bag på pakken?

192 S, L, M, D, B: Aldrig.

193 LO: Altid... altså, rigtig meget.

194 MO: Hvor lang tid bruger I på at kigge foran på pakken? Vælger I det, I kender, eller vælger I

195 tit noget nyt?

196 B: Ja, tit så er det det, man kender i forvejen.

197 D: Ja, og man ved, hvad de kan lide. Altså, man gider jo ikke til at begynde at, jeg gider ikke

198 købe alt muligt slik, de ikke har prøvet og så siger "ad", altså så køber man jo det, de

199 foretrækker, og jeg ved, at min datter kan lide chokolade, og min søn er lidt mere til

200 vingummi og lakrids, så køber jeg de ting, som de kan lide.

201 MO: Mmh.

202 D: Så begynder an ikke på alt muligt nyt.

203 S: Ja, det vi kender, det ryger ned.

204 LO: Hos os der får de nogen gange lov til at vælge selv, altså så må de blive enige om en

205 slikpose, de vil have. Det er som regel ikke den samme.

206 *[Alle griner]*.

207 LO: Men jeg ser meget på, hvis det er slik for eksempel, ser jeg meget på farvestoffer. Altså

208 der er vi ude over det med sukker, det har man jo ligesom indgået en pagt om, når man

209 siger slik. Øhm, men der kigger jeg rigtig meget på, altså jeg kan godt lide, når der står uden

210 kunstige farvestoffer for eksempel. Det gør der på alle Haribo-posere. Så hvis han vælger

211 noget, der er... For eksempel det der Malaco, så får han ikke lov. Fordi det er kunstige

212 farvestoffer, der er i.

213 MO: Så du føler dig mere tryk ved, at der står "uden kunstige farvestoffer"?

214 LO: Ja.

215 S: Er det fordi du tænker, det er kræftfremkaldende, eller?

216 LO: Ja og nej, det er fordi der har været så meget om det der med, at de går ind og... Kan

217 påvirke børnenes humør og alt sådan noget. Altså, der har også været alt muligt oppe med

218 ADHD og sådan noget. Så tænker jeg bare, det, synes jeg, er mistænksomt, og hvis vi kan

219 undgå så meget som muligt, altså, jeg kan også bedre lide, at de vil have chokolade for

220 eksempel end, at de vil have vingummier... Og så ville det ideelle, altså, jeg synes, det kunne

221 være fedt, hvis man kunne købe økologiske vingummier til dem, men det koster jo en

222 milliard.

223 S: Ja, det koster.

224 LO: Ja, så det kan vi ikke, men så... Det er min begrænsning, der hedder...

225 S: Ja.

226 LO: Og så er der det der med de kunstige... Altså, sådan nogle her for eksempel, ikke, med

227 kunstige, og når der så står "low sugar" *[Nellie Dellies]*...

228 D: Dem får man ondt i maven af.

229 LO: Præcis, og der synes bare det er endnu mere mistænkeligt, når det er kunstigt sødestof

230 end det er almindeligt sukker, fordi at jeg tænker, at almindeligt sukker, det ved jeg, hvordan

231 fungerer, og det har vi fået styr på på en eller anden led over mange, mange år, og alle de

232 her nye sødestoffer er jeg meget mere skeptisk over for... Øh, vi havde en på arbejdet som

233 kom han og sagde sådan "Jeg spiste en hel pose af dem her *[Nellie Dellies]*, er du sindssyg

234 jeg skulle på toilettet", så altså, der er bare alle mulige andre ting i, som jeg ikke ar lyst til at

235 give mine børn.

236 D: Jeg spiser aldrig sukkerfrit slik, altså, hvis jeg skal have noget, så skal...

237 B: Så hvad så med sødemiddel?

238 D: Nej, jeg bruger heller ikke sødemiddel. Jeg spiser... Jeg spiser ikke. Altså, hvis jeg spiser

239 slik, så tager jeg noget rigtig chokolade, og så tager jeg insulin efter... Jeg køber ikke... Og jeg

240 synes heller ikke, de har så meget udbud i Danmark af... Altså, jeg har været i Belgien, der'

241 vildt meget chokolade, og der havde de masser af sukkerfri chokolade, og det købte jeg noget

242 sukkerfri chokolade for at teste mit blodsukker, om det steg eller hvad, det gjorde. Og det

243 gjorde det ikke. Altså, det kunne jeg godt spise. Jeg fik heller ikke ondt i maven af det. Så jeg

244 ved ikke, hvad de har puttet i der. Men det er jo ikke fordi, jeg grovæder, eller åd og spiste

245 tyve stykker, men...

246 *[Alle griner]*.

247 D: Jeg spiste måske fem-seks stykker og så kiggede, hvad mit blodsukker var.

248 L: Det kan være Katja lige skal have at vide, at du har type 1 diabetes.

249 MO: Ja, ja, det fangede jeg.

250 D: Ja... Så nej, hvis jeg skal have noget slik, så tager jeg noget almindeligt, og så tager jeg

251 noget insulin efter det. Og jeg kan også godt tage, altså, hvis de får fredagsslik, så, der sker

252 ikke noget for mig, hvis jeg bare tager et par vingummier og så spiser, så sker der ikke noget

253 ved mit blodsukker. Men hvis jeg spiste en hel pose, så ville det jo bare brage derop af, ikke.

254 LO: Men for eksempel, denne her, ikke, Weetabix, der kan det godt provokere mig helt vildt,

255 at de skriver "great for lunchboxes".

256 S: Ja.

257 LO: Altså, der har jeg det sådan lidt, fordi det ved jeg da godt, at det ikke er, hvis jeg kigger

260 bagpå, og jeg synes, der er chokolade, altså, så må man vælge, om man putter chokolade i,

261 altså det kan da godt være, man synes, det er fint, men, men... Altså, er det fordi den passer

262 godt ned i eller hvad? Og det, synes jeg, faktisk er...

263 L: Det er sådan noget, hvor jeg tænker, at det her, den er jo simpelthen så amerikaniseret

264 denne her æske, at jeg ville gå langt uden om den. Den skriger...

265 S: Ja.

266 L: Og den er alt for farvestrålende og signalerer noget der er, noget helt andet end denne

267 her *[frugtstængerne fra Aldi]*, der er grøn, og der er frugt på og... Ja... Og der er dadler...

268 Og...

269 D: Der er stadigvæk et segment på den der, altså, der er ikke... Hvor står det...

270 L: Nej, men hvis man går ud fra, at man gerne vil have en sund madpakke, hvis det er det,

271 man gerne vil lave til sit barn, så ville alle gå uden om denne her.

272 LO: Men der står også "high in fiber, low in salt", altså, så...

273 L: "Half the sugar"...

274 LO: "Half the sugar"... Men hvor meget er det så alligevel?

275 D: De kigger på de ting, der kan skade dem selv, og så vælger de at tro på det.

276 L: Men er det kun mig, der får sådan en ide om, at det her er en chokoladebar [*Weetabix*

277 *Oaty Bar*]?

278 S: Nej, det gør jeg også.

279 B: Nej, nej, men der er bare....

280 S: Der er rigtig mange i dagens Danmark, som ikke tror, at det der er en chokoladebar

281 [*Weetabix Oaty Bar*].

282 LO: Jeg ville sige, det var en müslibar.

283 S: Elle også tror de, det er en müslibar, ja, og tænker, at en müslibar er en müslibar.

284 LO: Jeg tænker müsli.

285 S: Det er der mange, der tror.

286 B: Jeg tænker, det er sundt, fordi det er müsli.

287 S: Rigtig mange tror at... Dem ser jeg hver dag i mit arbejde.

288 D: Og så står der, at det er det halve sukker, og at det er godt, hvis...

289 S: Müslibarer er müslibarer og müsli er ikke slik, så man må godt... Altså... Så tror man, det

290 er sundt.

291 LO: Ja, for det er fiber, det er fiber, det er noget med grovkorn. Eller hvor meget...

292 D: Det står der også her – "high in fiber" og lav salt.

293 LO: "Free from artificial colours", altså, de kan godt få det til at lyde sundt... Men så prøv at

294 hør her, "half the sugar", står der, så står der så "less than half the sugar of the average kids'

295 cereal or fruit bar", så det er sådan, altså, det er sådan lidt...

296 S: Ja, så er de dækket ind... Men den lugter af meget usundt chokolade.

297 LO: Og "the healthier lunchbox treat", det er altså vildt nok.

298 B: Okay, 342 kalorier.

299 LO: Men hvis man også kigger på sukkerindhold i en bar [*Weetabix Oaty Bar*], så er der 3,6

300 gram, det er faktisk ikke specielt meget, men det er alligevel...

301 S: Ja, for når vi så går ind og kigger, hvor meget usundere er den så i forhold til, hvad man
302 tror?

303 LO: Ja, hvor meget sukker er der i den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*]? Per 100 gram.

304 S: Altså... Per 100 gram, kulhydrat... 66 gram.

305 LO: Per 100 gram?

306 S: Ja, kulhydrat, nu har jeg ikke taget...

307 LO: Står der sukkerarter?

308 S: Heraf sukkerarter 59 gram.

309 [*Der er tre sekunders stilhed*].

310 LO: 59 gram? Ja, men så er der jo mere sukker i den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*],

311 end der er i den der [*Weetabix Oaty Bars*]. Det er ret sjovt, ikke?

312 L: Hvad med per bar?

313 S: Hvad er kilojoule per 100 gram i den der?

314 LO: Øh, 1431.

315 S: Ja, 1360, det er stort set det samme.

316 B: Ja, og det er det samme i vingummier.

317 D: Og vi tænker, at de der mindst er tre gange så usunde.

318 LO: Ja, det tænker vi.

319 S: Men det er fordi...

320 LO: Jeg tænker, det er fordi, det her er kunstigt sukker i modsætning til frugtstukker, og der

321 synes jeg, der ligger, der ligger alligevel en forskel, vi ved jo godt, at et æble er sødt og

322 indeholder sukker, men det er jo frugtstukker. Så på en eller anden led, synes jeg, det er...

323 B: Mere naturligt.

324 S: Ja, naturligt indhold.

325 LO: Ja, naturligt, sådan noget raffineret sukker, som der så er i sådan noget her...

326 B: Men der er det samme i de tre der ren kaloriemæssigt.

327 S: Ja, det er uhyggeligt, når man lige ser det, synes jeg... Alligevel, at der er stort set det

328 samme, den samme energi i .

329 B: Hvad med denne her? Det må også være nogenlunde det samme.

330 LO: Dem der får min søn med.

331 B: Jo, ja, der er endda endnu mere.

332 LO: Er der endnu mere?

333 B: 1600.

334 D: Det er alligevel ufedt.

335 LO: Nu får de det aldrig med mere.

336 D: Nu får de alle sammen dem der med, for de har det laveste indhold.

337 *[Alle griner]*.

337 LO: Nej, du må ikke få den med nødder, du skal have den med chokolade... Ej, det ville jeg

338 stadigvæk ikke sige til mine børn. Fordi der er noget med signalværdien i det. Jeg synes,

339 chokolade...

340 L: Jeg vil bare ikke købe dem der, jeg vil ikke stemples som hende, der køber det her.

341 LO: Nej, men også over for mine børn. Man siger, altså, det er også det, du siger med, at så

342 går man over en grænse, som man egentlig har sat inde i sit hoved, og jeg synes, den

343 grænse er... Når det hedder chokolade og sådan noget, så er vi ovre i slik. Og nu heder det

344 noget med frugt, jamen så hedder det noget med snacks eller mellemmåltid.

345 S: Ja, det er egentlig meget godt defineret... Men jeg føler mig godt nok lidt snydt lige nu.

346 *[Pause]*.

347 MO: Nu sagde du, at det næsten var snyd. Føler du dig lidt snydt?

348 S: Ja, lige nu.

349 MO: Hvorfor?

350 S: Jamen, det er fordi, jeg synes, den er så fy-agtig, og som vi snakkede om før, den er grøn

351 og den er amerikansk, ikke? Så ser jeg, der står, der stort set er det samme kilojoule i per

352 100 gram, der synes jeg alligevel at jeg er blevet snydt, fordi jeg ville faktisk... Først tænkte

353 jeg, skal jeg kigge eller hvad, og så kiggede jeg og håbede på, at jeg havde ret, hvor jeg

354 forventede der ville stå tre gange så meget i den her cirka, eller i hvert fald dobbelt så

355 meget, men det gør der ikke. Så føler jeg mig lidt snydt af...

356 B: At du tror, det er sundt?

357 S: Af, at jeg rent faktisk er så dum, at jeg hopper, på bare fordi den er grøn så, så er den

358 sund, og bare fordi der står æble og blåbær... Men jeg mener heller ikke sund, fordi så er

359 det jo netop... Naturligt frugstukker... Men... Og det er det, der redder mig lidt, som du

360 siger, at det ikke er raffineret og alt muligt sukker. Men lige umiddelbart tænker jeg "ej øv

361 snydt igen” eller. Snydt sådan af reklamen, øv.

362 LO: Men spørgsmål er, om der er forskel på, hvordan vi optager det der sukker i kroppen.

363 Altså, om der er forskel på, hvordan frugtsukkeret fra en figenstang gør ved vores krop, og

364 hvad sukkeret fra sådan en der gør. Nu er der så også kulhydrater i den.

365 M: Jeg skulle til at sige, der er også alle mulige andre mærkelige ting i den der.

366 B: Og der er alle mulige e-stoffer i den der.

367 M: Altså, her har du jo... Altså, her har du jo gulerødder og dadler [*Castus Frugtstænger*

368 *Fuldkorn*]...

369 LO: Så samlet set... Er et rensset produkt, det var også det du sagde D, at man ved mere, at

370 det der er et mere rensset produkt.

371 B: Der er ikke alle mulige e'er i vel?

372 LO: Nej.

372 [*Pause mens de kigger på pakkerne*].

373 M: Skal det egentlig ikke også stå på dansk, undskyld mig?

374 L: Jo, det er egentlig ret vildt, at det ikke står på dansk.

375 M: Jo, måske her... Jo, der står noget her på dansk.. Men det her det kan man jo ikke læse.

376 L: Må jeg se?

377 M: Forestil jer lige at læse det her nede i supermarkedet.

378 L: Fuldkorn, ris, fuldkorshvede.

379 LO: Fylدت med alt muligt.

380 L: Der er alle mulige ting og sager.

381 [*De snakker i munden på hinanden om indholdet af de forskellige produkter*].

382 B: Min mor siger, at det der stevia er bedre end normalt sukker.

383 S: Ej, men det er bedre ingen tvivl.

384 LO: Frugtstængerne?

385 S: Ja.

386 MO: Fordi hvad?

387 S: Fordi det er rene råvarer.

388 D: Ja.

389 S: Fordi der står vores produkter er ikke tilsat sukker konserveringsmidler... Og... At der ikke

390 står en hel række af e538, e746...

391 L: Frugter 97 procent, dadler, rosiner, æblejuice, vegetabilsk olie, vand, blåbærekstrakt
392 [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

393 S: Så det er simpelthen, fordi der ikke står alt muligt på ingredienserne. Der står faktisk det
394 vi får, og det er godt. Der står dadler, rosiner, æbler, valset havre, vand, gulerødder, og så er
395 der noget olie, naturlig æblearoma [*Castus Frugtstænger Fuldgrain*], og så er der mere i den.
396 Og her der er der bare... der brager det bare nedad ikke. Med alle mulige ord vi ikke kender,
397 og så en masse, er der nogle e-stoffer i? Dem synes jeg bare skal være der, men jeg kan ikke
398 lige se dem her. Det er der faktisk ikke.

399 B: Skal de ikke stå på? Skal de ikke stå på, e-numrene?

400 S: Jo.

402 M: Der er i hvert fald masser af e herovre, hvis I savner lidt.

403 S: Jamen, det gør vi.

404 [*Alle griner*].

405 S: Men der er ikke nogle i denne her, den er bare fyldt med sukker og chokolade [*Weetabix*
406 *Oaty Bars*]... Og karamel... Måske skulle man egentlig bare spise dem her?

407 [*Alle griner*].

408 B: Haha, nej, så slemme kan de da ikke være?

409 S: Det vil altså sige, den her, den er der mange af mine naboer, som helt vildt spreder om
410 sig med [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

411 D: Er det rigtigt?

412 S: Ja, så det er den, de får... Eller... Øhm... Hos alle mine naboer. De har altid dem her i
413 huset [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

414 L: Så nu kan du sige, det er godt nok...

415 MO: Har I ændret syn på de forskellige kategorier, vi startede med at have? Hvad er
416 mellemmåltid, hvad er snack, og hvad er slik?

417 D: Ja lidt, men stadigvæk altså, så synes jeg, at slik og snack er lidt det samme, som vi har
418 snakket om. Vi synes måske snacken er lidt sundere end slikket, men det er nok bare noget
419 indbildning i vores hoved.

420 S: Denne her tror jeg alligevel, jeg rykker over på slikken.

421 D: Men sådan er det jo også generelt med almindelige hovedmåltider, hvis du køber de der
422 færdigproducerede varer, altså en færdiglavet pizza i frysedisken eller noget andet, så ved

423 man jo, det er fyldt med mg, i stedet for man selv køber produkterne ind, og så selv kan
424 sammensætte, hvad du vil, du ved hvor meget olie, du putter på, du ved hvor meget ost, du
425 putter på og de ting. Men... Det er mere, når man ikke har overskud til det, nr man har
426 børn.

427 MO: S hvis I skal vælge en ting, som jeres børn godt må få med i madpakken – rent
428 hypotetisk - hvad skulle det så være?

429 LO: Den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

430 B: Den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*], det er den, vi køber. Og den der, det kunne
431 godt være jeg skulle købe den, nr I siger, den smager godt [*Castus Frugtstænger Fuldkorn*].
432 Eller denne det kunne det også være.

433 MO: S frugtstængerne er I enige om?

434 D: Ja, altså jeg giver dem dem jo ikke, fordi de ikke kan lide dem, så...

435 M: Nej, men jeg synes, det kommer i perioder, om de kan lide dem. Fordi de er sådan lidt
436 sde og så...

437 D: Og jeg tror, og det ved man også selv, gr jeg ud fra, da man gik i skole, det var rvsygt
438 med madpakken, altså, så skifter det, og varierer det fra måned til måned. Så er det måske
439 lidt pitabrød med fyld en gang, så er det måske sandwich den næste, eller også er det
440 måske bare en enkel bolle med noget grønt ved siden af. Det varierer jo fra måned til
441 måned, hvad de kan lide.

442 B: Men jeg vil sige, ligesom M siger, det er jo ikke bare en figenstang, den skal jo være
443 sammen med en banan eller et andet stykke frugt om eftermiddagen eller måske med en
444 rugbrødsmad. Så den står jo ikke alene.

445 L: Den kan aldrig udgøre et mellemmåltid. De bliver simpelthen ikke måtte af det. Det er
446 bare sådan en lille ting, som ryger ned. Der skal noget mere til, fr de føler, at nu er de
447 mtte. Så jeg vil ikke engang sige, den kan stille den lille sult.

448 D: Vi gr det vel for at holde energien, altså, for at de synes, det er mere fedt at åbne den,
449 fordi så tager de måske den der müslibar først, og s ligger der et æble ved siden af, de kan
450 tage, fordi de måske... Nu er de gået i gang med den her gumlemad eller den bolle, der
451 ligger ved siden af.

452 B: Men jeg synes da også, de fr brændt rigtig meget krudt af, og jeg ved at min køer død
453 lige pludseligt, og s er han nødt til at have et eller andet, og sådan en her kan være med til

454 at få sukker, eller blodsukkeret op [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

455 LO: Jeg gør det sådan, min gør det nemlig også, går fuldstændig kold, jamen, så får hun lige

456 sådan en [*Castus Frugtstænger med blåbær*], og så kan man nå hen og smøre en

457 rugbrødsmad, inden hun går helt kold.

458 L: Ja, det er jo ti minutter, man køber sig.

459 LO: Ja, og det ved man godt. Det er det, der kan tage hysterianfaldet.

460 L: Ja.

461 LO: Når man står i Fakta, eller når man er på vej hjem, eller når man er på vej hjem fra

462 børnehaven eller kører i bilen, det er det der...

463 L: Ja, andet er det ikke.

464 LO: Det er ikke, fordi jeg tænker, at det er okay at give dem fem af sådan nogle der, altså,

465 sådan tænker jeg ikke.

466 L: Nej, for så begynder man...

467 M: Spiser I selv noget af det her?

468 LO, S, B: Ja.

469 LO: Ja, jeg synes, det smager skide godt.

470 [*Alle griner*].

471 M: Så det er lige før, du bliver rigtig hysterisk, at du...

472 [*Alle griner*].

473 LO: Ja, og jeg bruger dem faktisk på arbejdet. Det der med når man har lyst til en

474 eftermiddagssnack, så kan jeg godt, jeg elsker at spise de er.

475 M: Ja.

476 LO: i stedet for chokolade for eksempel. Eller karameller. Jeg føler ikke... Jeg synes faktisk

477 ikke... Jeg får ikke lige så dårlig samvittighed, som hvis jeg havde spist en Toms Guldbar, det

478 får jeg ikke af at spise sådan en der, så tænker jeg, "det var meget godt".

479 M: Ja.

480 LO: Det er det sunde alternativ. Men...

481 L: Jeg spiser dem aldrig selv.

482 D: Så vil jeg hellere være sulten.

483 B: Er det rigtigt? Jamen, jeg elsker tørret frugt.

484 L: Ja, men så vil jeg hellere have selve den tørrede frugt end sådan noget der. Det er ikke

485 mig.

486 M: Men i de der helsekostbutikker har du sådan nogle store ruller med kokos på, de smager
487 så godt.

488 LO: Ja, og man kan faktisk også få, de der, Castus laver også nogle ruller, og de er tyve gange
489 billigere end at købe de der stænger.

490 L: Hvad er det for nogle?

491 LO: Castus. De laver sådan en dadelrulle nærmest, som smager sindssygt godt. Hvis man
492 bruger det som sundt slik på en eller anden led, så er vi i en blanding mellem snack og
493 mellemåltid. Vi er faktisk ude i en kombi.

494 S: Det kommer an på, hvem man er jo. Det kunne være dejligt, hvis det var det der, der var
495 fredagsslikket *[produktudvalget]*.

496 LO: Ja.

497 D: Der er jo nogle elementer, der er fredagsslik. Vingummier, og Mælkesnitten.

498 LO: Men jeg kan også have det sådan, at jeg hellere vil give dem en Mælkesnitte end
499 vingummier. Jeg vil hellere give dem en Mælkesnitte, end jeg vil have de spiser tyve
500 vingummier, fordi det er et mere rent produkt, du ved mere hvad der er i. Eller... Ej, det er
501 faktisk ikke så galt, når man læser bag på, hvad der er i en Mælkesnitte. Skal jeg læse højt?

502 M: Nej nej, jeg skulle bare lige finde en passende afstand.

503 *[M læser, mens de andre småsnakker om deres børn]*.

504 M: Okay, ikke nogle e-numre...

505 *[De begynder at snakke om juice]*.

506 M: Altså, jeg har aldrig set den der *[frugtstængerne fra Aldi]*. Det er ikke Cactus?

507 L: Nej, det er det ikke.

508 M: Eller... Castus...

509 D: Nej, det er noget... Den hedder vist bare frugtstænger.

510 M: Jeg vil bare lige sige, de er kortere, eller de lader til at være kortere.

511 LO: Men det kan være, de er bredere.

512 L: Castus er 25 gram.

513 LO: Hvis det var de der økologiske frugtstænger, så ville jeg næsten føle mig sund.

514 D: Ja, så der er fem gram mere i.

515 L: Så kan der heller ikke være flere superlativer på frugtstænger.

516 S: Skal vi vælge Castus?

517 MO: Hvilken en af de to emballager er pæneste [*Castus Frugtstænger med blåbær og*
518 *frugtstængerne fra Aldi*]?

519 Alle: Den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

520 D: Denne her [*frugtstænger fra Aldi*] den går helt galt i byen, synes jeg. Jeg ved ikke, hvor
521 den går hen, men den går for meget amok vel.

522 S: Hvad er der så ved den anden, som ikke går amok?

523 D: Der er bær på forsiden.

524 B Den er rolig.

525 D: Vi føler vel, vi har overskud til at udforske.

526 L: Jeg synes til gengæld, at den der skrigblå farve, den er altså lige fejlcastet.

527 M: Det er jo blåbærene.

528 S: Det er skægt, for hvis jeg skal vælge på det der store stativ med alle farverne, så vælger

529 jeg altid blå... Jeg synes, den smager lidt af chokolade. Men jeg kan godt lide den der blå.

530 Det er skægt.

531 [*Der er en pause på 3 sekunder*].

532 MO: Jamen, jeg vil sige tak. Nu begynder de små at røre på sig, så jeg tror, vi skal slutte her.

533 Tusind tak for jeres hjælp, det har været super.

534 Alle: Selv tak.

Bilag 26 – Transskription, fokusgruppe med børn

Fokusgruppeinterview med børn d. 26. maj 2013.

Deltagerne er anonyme, men de er angivet med deres fornavns forbogstav. MO står for "moderator."

Før interviewet startede sad vi i en rundkreds omkring bordet og lærte hinanden at kende. Vi havde en navnerunde og fortalte lidt om os selv. Vi snakkede om formålet med interviewet, og vi afprøvede diktafonen, så de ved den virker, og så børnene kan høre deres egne stemmer og forstå, hvad der skal ske.

Jeg starter med at lægge produkterne på bordet lige inden diktafonen bliver tændt, og børnene begynder at smile.

- 1 MO: Er det rigtig gode ting?
- 2 Alle: *[griner]* Ja.
- 3 MO: Okay. Er det noget, I kender?
- 4 L: Ja.
- 5 MO: Hvad har I set før?
- 6 N: Den der, den der, den der, den...
- 7 M: Den der, den der, den...
- 8 B: Den, den, den der...
- 9 L: Den, den, den der...
- 10 M: Jeg har næsten set alle.
- 11 L: Og den der.
- 12 N: Og den.
- 13 M: Jeg har set...
- 14 MO: Har I set dem alle sammen?
- 15 M: Ja, det har jeg.
- 16 B: Jeg har set dem alle.
- 17 L: Jeg har ikke set den, den, øh...

18 M: Jeg har set alle bortset fra den der.
19 L: Ja.
20 MO: Okay
21 N: Jeg har også set alle undtagen den der.
22 L: Det har jeg også.
23 M: Okay. Undtagen den, og den, var det det?
24 M: Ja, jeg har ikke set den, jeg ved ikke... Har du set den? *[kigger på B]*
25 N: Jeg har ikke set den der.
26 MO: Okay. Er der noget af det her, I får med i madpakken?
27 L: Nej.
28 M: Jeg har...
29 L: Jo.
30 M: Jeg har engang prøvet at få sådan nogle der med.
31 N: Jeg har prøvet at få sådan nogle der med.
32 B: Jeg plejer at få den der.
33 N: Det gør mange fra vores klasse altså også.
34 B: ja, det gør mange fra vores.. I frikvarteret og sådan noget.
35 MO: Ja, sådan en müslibar der?
36 N: Ja, kan du ikke huske det *[kigger på L]*...Alle drengene... De øh... Altså, hvis der er en, så
37 siger for eksempel P, hvis han har en, "Hvem vil have en müsli?", så råber alle drengene
38 bare "mig".
39 MO: Hehe.
40 L: Nååh jo, jo. P, han har mange müslier med.
41 N: Og A...
42 L: Ja, han har også.
43 MO: Så, så der er mange, som...
44 B: Er det P S eller P H?
45 L: Jeg ved ikke, hvad han hedder, jeg har aldrig...
46 N: Hehe.
47 M: Går I i skole sammen?
48 L: Ja, vi går alle sammen i skole sammen, vi går bare i forskellige klasser.

49 M: Han går en klasse højere end mig [*peger på B*] og...
50 L: Vi går selv i samme klasse [*peger på sig selv og N*].
51 MO: Ja, okay.
52 B: Og de går... to... nej, tre klasser over mig [*peger på L og N*].
53 L: Nej, du går i første og vi går i fjerde...
54 N: Ja, så går vi tre klasser over...
55 L: Nej.
56 N: Jo.
57 L: Ja.
58 MO: Haha
59 N: Haha
60 L: Haha
61 MO: I går i hvert fald på samme skole?
62 L: Ja.
63 MO: Okay, så det er derfor I kender en P S eller P H...?
64 B: Ja, de går to klasser over mig...
65 M: Okay. Øh... Har I prøvet at smage alt... Noget af alt det her?
66 L: Den, og den, og den.
67 N: Jeg synes også, jeg har smagt den der før.
68 M: Den og den og den. Og så noget af den der, og så den der.
69 N: Og den der har jeg smagt i rød [*Castus Frugtstænger*]. Den der tror jeg, jeg har smagt.
70 B: Jeg har smagt den, den og den. Og den der.
71 N: Jeg har også smagt den der i rød.
72 M: Jeg har smagt den, den, den, den og den.
73 L: Jeg har smagt den, den, den og den. Og så har jeg også smagt en af dem der bare i rød,
74 tror jeg.
75 N: Ja.
76 M: I rød.
77 N: I rød kan jeg også bedst lide dem.
78 MO: Okay... Har du smagt dem alle sammen af de her [*Castus Frugtstænger*]?
79 N: Øh, nej.

80 M: Det har jeg...

81 N: Jeg har kun smagt den røde, og så tror jeg den gule.

82 M: Nej, det har jeg ikke.

83 MO: Den røde og den gule?

84 N: Ja.

85 MO: Hvad var den gule med, kan d huske det?

86 N: Banan, tror jeg vist.

87 MO: Og var den røde bedst, eller var den gule bedst?

88 N: Ja, jeg synes den røde var bedst.

89 MO: Ja.

90 N: Det er bare længe siden, jeg har smagt dem... eller, min lillesøster spiser dem stadig.

91 MO: Okay. Får hun dem også med i madpakken, eller...

92 N: Ja, det gør hun.

93 MO: Ja.

94 N: Hun får dem faktisk hver dag.

95 L: Jeg har også smagt dem der med jordbør, tror jeg, det var.

96 MO: Ja.

97 M: Jeg har smagt øhm... Dem der...

98 MO: Mmh.

99 M: Dem fik L og mig engang i byen [*Muesli+*].

100 MO: Var I ude at handle, og så fik I...

102 M: Ja, af min far.

103 M: Årh, det var sødt af far, hehe.

104 [*Ms far griner i baggrunden*].

105 MO: Hvad kan I allerbedst lide?

106 Alle: Dem der [*Kinder Mælkesnitte*].

107 M: Dem, eller dem, eller dem.

108 L: Ej, jeg tror faktisk de der tre.

109 M: Ja, jeg tror faktisk de der tre.

110 N: Den der ser også god ud.

111 MO: Frugtkiksene?

112 N: Ja, jeg synes bare, jeg har set dem før også.
113 M: Kan du også godt lide dem der? *[kigger på B]*
114 B: Mmh.
115 MO: Ja? Smager de godt?
116 B: Ja.
117 MO: Jeg synes også, de smager godt. Øhm... Har I set denne her før? *[Frugtstængerne fra*
118 *Aldi]*
119 L: Nej.
120 M: Nej, ikke sådan rigtigt.
121 N: Jeg har set den før.
122 MO: Har du smagt...
123 N: Jeg har ikke smagt dem.
124 MO: Nej? Det er faktisk frugtstænger lige som dem her *[Castus frugtstænger med blåbær]*,
125 som I havde smagt i rød – og du havde også smagt dem i gul?... Har I smagt dem her før?
126 *[kigger på M og B]*
127 M: Ja, jeg har prøvet at smagt.. smage sådan en der før.
128 MO: Mmh.
129 B: Jeg har prøvet at smage sådan en her *[Castus frugtstænger med blåbær]*.
130 M: Jeg har prøvet at smage en i blå og i rød.
131 MO: Ja? Hvad kan du bedst lide, kan du huske det?
132 M: Rød.
133 MO: Den røde.
134 B: Jeg har... Jeg har kun smagt en orange og en rød.
135 MO: En orange og en rød.
136 B: Ja.
137 MO: Ja... Og hvad kunne du bedst lide? Kan du huske det?
138 B: Hmm.
139 MO: Den røde eller den orange?
140 B: Den orange.
141 MO: Den orange... Var det den der *[Casts Frugtstænger Fuldkorn]*, eller var det en anden
142 orange?

143 B: Det var en anden orange.

144 MO: Okay... Øhm... Jeg spiser rigtig mange af de her tre slags frugtstænger her, fordi jeg

145 synes de smager meget godt. Så... Hvis I nu skulle vælge en af de her tre frugtstænger, som I

146 gerne ville have med i madpakken, hvad for en skulle det så være?

147 M: Jeg vil gerne prøve en ny en.

148 MO: Du vil gerne prøve en ny en?

149 M: Mmh.

150 MO: Så denne her? [*Frugtstængerne fra Aldi*]

151 M: Mmh.

152 B: Jeg vil også prøve en ny en.

153 N: Jeg tror, jeg ville vælge den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

154 L: Det tror jeg også.

155 MO: Hvorfor vælger I den der?

156 L: Fordi den ser god ud, og fordi.. fordi det er blåbær.

157 N: Ja, blåbær.. Jeg kan godt lide blåbær.

158 L: Og så blå er vores yndlingsfarve.

159 N: Ja.

160 N, L, MO: [*griner*].

161 MO: Nååh ja, så hjælper det jo også. Okay... Og hvorfor vil I gerne prøve noget nyt? [*kigger*

162 på B og M

162] Er det fordi, I ikke kan lide dem her [*Castus frugtstænger med blåbær*]?]

163 B: Jeg vil bare gerne prøve noget nyt.

164 MO: Ja, I kan godt lide at prøve noget nyt?

165 M: Ja.

166 B: Ja.

167 MO: Ja... Ved I, hvad den smager af, denne her? [*Frugtstænger fra Aldi*]

168 M: Nej.

169 B: Nej.

170 L: Æbler og blåbær.

171 M: Ja.

172 N: Uuh, der er også blåbær i dem.

173 B: Æble og blåbær også.

174 MO: Kan I godt lide blåbær?
175 Alle: Ja.
176 MO: Og æbler?
177 Alle: Ja.
178 N: Gæt, hvor mange der er i denne her.
179 L: Der er... fem.
180 N: Hvor mange tror I, der er her?
181 L: Der er... fem.
182 B: Den der er der tre i gætter jeg på... En, to tre...
183 N: Der er fem her.
184 MO: Mmh.
185 N: fem styk må der være.
186 MO: Det er rigtigt. Hvor mange er der så i den der?
187 L: Øhm, fem styk med æble og gulerødder.
188 N: Mmh, æble og gulerødder, det lyder godt.
189 L: Og fuldkorn.
190 MO: Ja... Ved I, hvad fuldkorn er?
191 L: Det er... nogle korn.
192 M: Det er havregryn.
193 MO: Ja, havregryn. Det er rigtigt.
194 L: Og havregrød.
195 MO: Ja. Smager det godt?
196 L: Ja, det fik vi til morgenmad.
197 MO: Nååh... Kan I godt lide gulerødder?
198 L: Ja.
199 M: Ja.
200 N: Ja, jeg har faktisk lige spist nogle derhjemme.
201 L: Du er også lidt orange om munden.
202 MO: Hehe.
203 N: Hehe.
204 L: Hehe.

205 N: Det er fordi, jeg ikke kan spise det med fortænderne, så spiser jeg det inde i siderne her.

206 MO: Nååh. Hvorfor kan du ikke spise det med fortænderne?

207 N: Jeg ved det ikke helt. Jeg tror, det bliver koldt inde i mine fortænder.

208 MO: Ja?

209 N: Det er ubehageligt.

210 M: Ja... Okay... Hvad for en af pakkerne – af alle pakkerne her – synes I, der er sjovest... eller

211 flottest... eller pæneste?

212 N: Jeg synes den der.

213 MO: Den der? *[Haribo Guldbamser]*

214 N: Ja.

215 L: Jeg synes den der.

216 M: Jeg synes den.

217 MO: Ja? Så frugtkiksene og müslibaren?

218 L: Og den der *[Weetabix Oaty Bars]*.

219 M: Ja, dem kan B godt lide.

220 MO: Ja? Det er da et godt valg. Hvorfor er den sjovest? *[Weetabix Oaty Bars]*

221 L: Fordi at det ser da meget sjovt med sådan en øh...

222 N: Der går...

223 L: Ja, hehe.

224 N: Hehe, sådan en müsli-ting, der går.

225 L: Og der er også nogen, der holder sådan et stort skilt.

226 M: Jeg kan bedst lide den der.

227 MO: Den der?

228 M: Ja.

229 MO: Frugtstængerne *[Frugtstængerne fra Aldi]*.

230 L: Og så fordi, at...

231 N: Det er chokolade...

232 L: Ja. Og det er sådan, ligesom sådan PAW. Som om de lige gør sådan der *[slår ud i luften]*.

233 N: Sådan slår. De slår chokoladen i stykker.

234 MO: Ja. Men du valgte denne her, M *[Frugtstængerne fra Aldi]*?

235 M: Ja.

236 MO: Hvorfor det?
237 M: Fordi den ser sjov ud.
238 MO: Ja? Hvad er der sjovt ved den?
239 M: Fordi det ligner et hoved [*Æblet på pakken*].
240 MO: Det ligner et hoved? Ja, det gør det faktisk.
241 L: En æble-smiley.
242 MO: Æble-smiley, ja.
243 L: Hehe, ja.
244 MO: Ja... Ja, det kan jeg godt se nu, når I siger det.. Er der noget af det her, I synes, der er
245 usundt?
246 N: Den der.
247 B: Dem, dem dem og dem.
248 L: Jeg synes den, den og den.
249 N: Og den.
250 B: Jeg synes næsten alle.
251 MO: Næsten det hele?
252 M: Og den, den den og den.. ikke den.. den. Og den der.
253 N: Ja, altså den, den, den, den, den og den.
254 M: Ja.
255 MO: Okay.
256 N: Ja, også mig.
257 L: Og så er der måske også et eller andet lidt i den der [*Castus Frugtstænger med blåbær*].
258 MO: Okay?
259 N: Men det er ikke meget... Det der er frugtstænger, og det der er frugtstænger. Og det der
260 er kiks.
261 MO: Så I synes...
262 L: Men der er da noget inde i dem der [*fruit biscuits*]. Det ligner chokolade.
263 MO: Jeg tror, det er sådan noget jordbær...
264 N: Det er rosiner og... bærsmag.
265 L: Ja.
266 MO: Ja. Så hvad synes I, der er mest sundt? Er det så frugtstængerne?

267 N: Ja.

268 B: Ja.

269 L: Ja, det tror jeg er frugtstængerne.

270 N: Hehe, nej nej, det er dem der *[de griner og peger på Kinder Mælkesnitter]*.

271 L: Haha, eller dem der *[Haribo Guldbamser]*.

272 N: Ej, mig og C *[en veninde]* plejer at spise rigtig meget candyfloss. Og så, så plejer vi at sige,

273 at det er helt vildt sundt at spise candyfloss. At det er lavet ud af frugter.

274 MO: Candyfloss lavet på frugter?

275 N: Ja.

276 MO: Hvad siger jeres forældre til det?

277 N: Hehe, det ved jeg ikke. De siger bare hele tiden "nej, det er usundt." Men det kan ikke

278 stoppe os.

279 B: Jeg fik en i grøn.

280 MO: En candyfloss?

281 B: Ja.

282 MO: Var den god?

283 B: Ja.

284 MO: Hvad synes I... Hvad er det, der gør ting usunde?

285 N: Sukker.

286 L: Sukker.

287 MO: Ja. Hvad er så rigtig sundt?

288 L: Det er noget, som der ikke er sukker i.

289 MO: Noget, der ikke er sukker i... ja... ja...

290 *[De omarrangerer pakkerne, så de ligger i linjer og ikke rodet rundt på bordet]*

291 MO: Er det nemmere at se på dem nu?

292 N: Det ved jeg ikke, det er bare sjovt.

293 MO: Ja... Så i morgen, når I skal i skole, hvad for én ting af alt det her vil I allerhelst have

294 med?

295 N: Den der.

296 L: Men hvis vi skal være helt... og hvis vi... og hvis vi... altså, før talte vi om sukker... Så vil jeg

297 helst have den der med *[Kinder Mælkesnitter]*, eller den der *[Weetabix Oaty Bars]*.

298 B: Jeg vil helst have den der [*Kinder Mælkesnitte*].
299 M: Jeg vil helst have den [*Kinder Mælkesnitte*] eller den [*Weetabix Oaty Bars*].
300 B: Den, den eller den.
301 L: Eller den.
302 N: Ja.
303 M: Ja... Hvad har du med?
304 MO: Jeg har sådan nogle her med [*Castus Frugtstænger med blåbær*]. Og så har jeg sådan
305 nogle med nogen gange [*Weetabix Oaty Bars*].
306 B: Det må vi ikke have.
307 M: Må I ikke have det?
308 B: Jeg må i hvert fald ikke i min.
309 M: Jeg må heller ikke.
310 M: Nej?
311 M: Jeg har kun prøvet... at få... hvor mange gange har jeg... to højst...
312 N: Hvilken en farve og smag af dem her [*Haribo Guldbamser*], kan du bedst lide [*henvender*
313 *sig til L*]?
314 L: Det ved jeg ikke.
315 N: Jeg kan lide de røde og de orange.
316 MO: Hvad smager de røde af?
317 N: Jordbær.
318 L: Jordbær
319 N: Og de orange er... øhm... af... en eller anden frugt... appelsin.
320 M: Appelsiner?
321 N: Mmh.
322 L: Og den grønne smager så af æble.
323 N: Ja og... en af dem af ananas... den der nok... gul.
324 L: Hvad er så hindbær, det er så... den lidt mere rød... er det ikke sådan?
325 N: Nej, der er orange, rød og gul... ingen hindbær... vi smider hindbær ud.
326 L: Men hvad så med citron?
327 N: Den tager vi også ud. De der smager altså ikke af citron.
328 L: Så er der de gennemsigtige.

329 *[de begynder at drille hinanden ved at prikke hinanden på skuldrene]*

330 MO: Jamen ved I hvad, det var faktisk bare det, jeg gerne ville spørge jer om. Så tak, fordi I

331 ville snakke lidt med mig... Så hvad for en synes I, jeg skal have med i min madpakke i

332 morgen?

333 *[Alle peger på Castus Frugtstænger med blåbær]*

334 MO: Frugtstængerne? Okay, så tager jeg dem med i morgen. Tak skal I have.

Bilag 27 – Transskription, enkeltmandsinterview nr. to

Andet interview med klinisk diætist, Mai Brøndal, d. 12. juni 2013

Interviewet foregår mellem Mai Brøndal og undertegnede. Mai vil blive refereret til som MB og jeg vil blive refereret til som INT (for "interviewer").

Interviewet finder sted efter de tre fokusgruppeinterview. Mai har modtaget en liste over temaer, der vil blive spurgt ind til samt en oversigt over indholdet i produkterne i produktudvalget.

1 INT: Så sidder vi med ni forskellige produkter foran os. Og så kunne jeg godt tænke mig at
2 vide, hvordan du ville dele dem op i de tre kategorier, vi snakkede om tidligere –
3 mellemmåltider, snack og slik. Er der noget her, som helt klart er snack, slik eller et
4 mellemmåltid?

5 MB: Øhm, jamen, hvis vi starter med slik. Den er jo super nem at udpege, kan man sige.
6 Der er i hvert fald de her Nellie Dellies, dem ser jeg i hvert fald klart som slik. Det kan godt
7 være, at de indeholder stevia og derfor ikke indeholder sukker, og de har rigtig mange
8 kostfibre for at give fyldstof til det, men stadigvæk så er det jo bare noget, som kroppen
9 overhovedet ikke kan bruge til at arbejde med. Det er bare unødvendigt fyldstof. Så det er i
10 hvert fald helt klart i slik-kategorien.

11 INT: Ja.

12 MB: Og så er der også de her Mælkesnitter. Det er også noget, som der kan være
13 fuldstændigt ligegyldigt at indtage, hvis det er, man gerne vil give barnet noget god næring.
14 Det burde høre til fredagsslikken i min verden. Så den er også klart på slik-siden.

15 INT: Mmh.

16 MB: Og så er der de her fruit biscuits med rosiner og bærsmag. Det er, øh... Lad os se
17 engang, hvad står der her bag på... Ja, der er heller ikke det vilde at komme efter med
18 hensyn til nogle næringsstoffer. Øhm... Selvom det er noget folk typisk ville tænke, at det
19 er sådan lige en lille snack til madpakken, men jeg synes bestemt også, at det er noget, der
20 hører i slik-kategorien.

21 INT: Ja.

22 MB: Og... Sådan nogle müslibarer de kan jo være lidt af en gråzone. Øhm... *[MB læser*
 23 *bag på pakken]*. Men... Jeg synes alligevel, at de også hører med i slik-kategorien.

24 INT: Ja.

25 MB: Fordi de har, altså, de har både et højt energiindhold, og de indeholder også meget
 26 sukker, øhm, og tit også en masse honningristede ting og chokolade, og det er lidt svært at
 27 argumentere for, at de skulle være en snack, når det igen mest er noget, man burde nyde
 28 en fredag aften egentlig.

29 INT: Ja.

30 MB: Selvom mange ikke anser det som det. Men... Øhm... Så dem ville jeg egentlig også
 31 lægge i slik-kategorien.

32 INT: Ja, de er også med.

33 MB: Og så var der jo også vingummibamserne. Det siger jo næsten sig selv, at det også er i
 34 slik-kategorien.

35 INT: Ja? Så er der ikke ret meget tilbage.

36 MB: Nej, så er der ikke meget tilbage *[smiler]*... Lad mig se, der er de to fra Castus her.
 37 Frugtstængerne og så den sidste frugtstang. Øhm, lad os se engang på ingredienslisten
 38 ... I forhold til de andre... De minder jo en del om hinanden, kan jeg se. Men altså, det gode
 39 ved dem er jo, at det kan godt være de indeholder en del sukker, øhm... Altså, det er jo
 40 naturligt sukker, men det er stadig ikke noget, man skal have for meget af, men trods alt er
 41 det jo lavet på råvarer, kan man sige. Så det her, ville jeg synes, kunne gå ind under som en
 42 rimelig snack til madpakken. Det er ikke noget, man bliver super mæt af, øhm, og der er
 43 også rimelig mange kalorier i hver enkel stang. For eksempel i blåbær, der er den oppe på
 44 80 kalorier for en bar, og når man tænker på, at et normalt mellemmåltid, der siger man, at
 45 det tit skal ligge på omkring 100 kalorier, så er det jo næsten deroppe af sådan ifølge den
 46 definition, eller hvad man skal kalde det. Så er det jo et mellemmåltid. Men det vil jeg så
 47 bare alligevel argumentere for, det ikke er i og med, at den bare er 25 gram, og man bliver
 48 ikke mæt af den, og det kan faktisk også godt være med til at forstyrre blodsukkeret lidt,
 49 fordi det indeholder så meget sukker. Så det ville være fint, hvis du spiste den sammen med
 50 noget andet, så det var sammen med madpakken, at det ikke bare var alene, øhm, fordi så
 51 er det, at blodsukkeret det pludseligt skyder i vejret.

52 INT: Okay.

53 MB: Men igen, det er jo lavet af æbler og gulerod, og de bryster sig jo også af, at der ikke er
54 nogen konserveringsmidler og ikke kunstige aromastoffer og så videre så, altså, på de
55 punkter gør de det jo egentlig meget godt. Men ja, hvis det bare er et lille supplement til
56 madpakken, som en lille snack, så ville jeg synes, det ville være fint at give børnene det.
57 INT: Ja.

58 MB: Men det skal ikke være som et mellemmåltid, slet ikke. Der er slet ikke nok god energi,
59 som kroppen kan arbejde med til det.

60 INT: Hvad ville du foreslå, kunne være et mellemmåltid?

61 MB: Jamen, det kunne så være for eksempel noget frugt, altså, noget frisk frugt eller nogle
62 gulerodsstænger, eller... Også hvis man kombinerer det med noget brød, sådan så det ikke
63 bare er frugt i sig selv.

64 INT: Ja.

65 MB: Også nogle nødder for eksempel. Frugter og nødder sammen eller grøntsager og
66 nødder sammen ville være rigtigt fint. For når man får noget fedt, så er det også med til at
67 stabilisere blodsukkeret, så...

68 INT: Ville du så synes, at et æble og en frugtstang ville være okay som mellemmåltid?

69 MB: Hmm... Ja, men så er der måske lidt for meget kulhydrat alligevel. Fordi igen, æbler er
70 jo rigtig sunde, men der er måske bare lidt for meget kulhydrat, så skulle der også noget
71 fedt ind over i form af nogle mandler for eksempel.

72 INT: Ja.

73 MB: Øhm... Og selvfølgelig er der også fibre i æbler, men igen, måske noget brød, hvor der
74 også er fibre i, så kroppen har noget at arbejde med.

75 INT: Men er det ikke svært at finde den balance for en almindelig forbruger, som er nede at
76 handle ind og står der med tre børn om anklerne og skal bestemme, hvad de skal have med
77 i madpakken i morgen?

78 MB: Helt sikkert, det her det er jo den nemme løsning.

79 INT: Ja.

80 MB: Øhm... Men altså igen, vil man have et hyperaktivt barn, eller vil man have et barn,
81 der kan finde ud af at begå sig og er sådan rimelig rolig og har noget godt at bygge sin lille
82 krop op af?

83 INT: Ja.

84 MB: Men igen, det behøver jo ikke være særlig svært at finde på gode mellemmåltider,
85 man kan jo bare have en standard, som man, som man plejer at lave. Det er jo ikke fordi,
86 det tager lang tid lige at skrælle et par gulerødder og give et par mandler med.

87 INT: Nej.

88 MB: Eller man lige har en hjemmebagt bolle måske, hvor man ved hvilke ting, der er i.

89 INT: Ja. Er det... Det har jeg hørt fra andre sider, det der med at man ved, hvad der er i, det
90 er ret vigtigt. Øh, jeg kender mange der for eksempel er på palæo og alle mulige andre
91 former for diæter, som går meget op i de rigtige, rene råvarer. Det er det, der er sundt, for
92 de ved, hvad det er. Er du lidt skeptisk, eller du rimelig tryk ved indholdet her? Når du
93 kigger på ingredienslisten, føler du så, at du ved, hvad der er i – i Castus Frugtsætnger?

94 MB: Altså, jeg synes, det virker... Ingredienslisten er ikke super lang, og det er altid positivt.
95 Jo længere den er, jo mere kritisk bliver det jo for jo flere tilsætningsstoffer af, jeg ved ikke
96 hvad, kan der gemme sig. Men altså, for eksempel her på Castus den blå, der står, der
97 frugter 93 procent. Altså, det er jo vældig, vældig meget.

98 INT: Ja.

99 MB: Og så noget vegetabilsk olie, så ja, det er et rimelig rent produkt. Så den credit skal de
100 da have. At, øh... at det er rimeligt, øh... nemt gennemskueligt, hvad der er i. Så det her
101 høje sukkerindhold, af det naturlige sukker, er en anden side af sagen, men hvis det bare er
102 en lille snack i kombination med noget andet som afslutningen på madpakken, så ville det
103 være helt okay.

104 INT: Ja.

105 MB: Men igen, ikke for mange *[smiler]*.

106 INT: Ikke for mange?

107 MB: Bare en enkel *[smiler]*.

108 INT: En enkel om dagen eller en enkel en gang i mellem?

109 MB: Hmm... Altså, jeg kan jo godt lide variation. Så... Jeg synes godt, man kan give dem
110 frugtstænger med et par gange om ugen måske. Men det der med at gøre det til en daglig
111 del af madpakken, det er jeg ikke så stor fan af.

112 INT: Nej... Hvad synes du om pakkerne? Synes du de er sjove, er de flotte, er de... Synes du,
113 de udstråler det, de indeholder? Nu har du jo lige læst, hvad dem med blåbær indeholder.

114 MB: Altså, i hvert fald dem fra Castus, de er jo meget sådan børnevenlige, kan man sige,

115 med det design, de har. Øhm... Faktisk når jeg set dem, så tænker jeg, at de er mindre
116 sunde, end hvad de egentlig er.

117 INT: Ja?

118 MB: Altså, jeg synes faktisk, de ser lidt usunde ud, fordi det er sådan lidt for useriøst på
119 pakkerne, jeg ved godt, at de skal henvende sig til børn, men igen, det er jo forældrene, der
120 skal købe dem.

121 INT: Ja.

122 MB: Øhm... Denne her fra Aldi, den ser faktisk øhm... Okay, der er også et æble på, der er
123 tegnet, men igen, den ser egentlig sundere ud umiddelbart. Men de er jo rimelig lige alle
124 tre.

125 INT: Ja.

126 MB: Så, øhm...

127 INT: Hvad synes du om, at de hedder frugstænger, når hovedingrediensen er dadler?

128 MB: Det kan godt være noget misvisende. Øhm... Lad os på denne her, den blå. Ja... De
129 hedder frugstænger, og så er der 97, nej, 73 procent dadler og blåbær 3,5 procent. Så det
130 kan godt være lidt misvisende, kan man sige... øhm...

131 INT: Mmh... Hvor mange blåbær ville du synes... eller ville du forvente, der var i et produkt,
132 der hed "med blåbær"?

133 MB: Altså, en ting er, hvad producenterne spiser os af med, altså, som regel er der jo ikke
134 særlig meget af den hovedingrediens, som de bryster sig af, men jeg synes stadigvæk, at 3,5
135 procent, det' måske lige i underkanten, når man direkte kalder dem for "med blåbær."

136 INT: Ja.

137 MB: Øhm... Så ja, det er svært at give et svar på, hvor meget det skulle være, men det er i
138 hvert fald i min verden ikke nok til, at det kan kaldes for "med blåbær."

139 INT: Nej.

140 MB: Så er der dem med æbler og gulerod... Er der overhovedet gulerod i?

141 INT: Ja, jeg tror, der er noget gulerod i.

142 MB: Nå ja, 3,2 procent. Ja, det er igen primært dadler. Så, øhm... Markedsføringen af dem
143 er måske lidt misvisende...

144 INT: Men... Ja, undskyld, det lyder måske som et dumt spørgsmål, men hvad er en gulerod –
145 er det en frugt eller en grøntsag?

146 MB: Det er en grøntsag. Så ja, allerede der kan man også sige at... Altså, skulle det så
147 hedde grøntsagsstænger eller hvad? *[griner]*

148 INT: Ja. *[griner]*

149 MB: Øhm... Og der er jo også fuldkorn i. Der er jo mange ting, de prøver at få ind over på
150 en gang her.

151 INT: Nej, fuldkorn hører vel ikke til hverken frugter eller grøntsager?

152 MB: Nej det kan man ikke rigtig sige. Det er trods alt... Der er 16 procent valset havre i, så
153 det er jo egentlig en ret stor del taget i betragtning af, at den med blåbær kun indeholder
154 3,5 procent. Det har nok også noget at gøre med, at råvarerne er lidt dyrere, når det er
155 blåbær, vi taler om.

156 INT: Ja, det kunne godt være.

157 MB: Men øhm... Hvad har vi i denne her?... Fra Aldi... Der er trods alt ni procent blåbær.

158 INT: Ja.

159 MB: Så den gør det egentlig lidt bedre på trods af, at det normalt er Castus, man forbinder
160 med de her frugtstænger, det er dem der har styr på det område.

161 INT: Ja. Men der er der så kun 95 procent frugt.

162 MB: Det er rigtigt.

163 INT: Altså, to procent under. Hvor stor forskel gør det, hvis du skulle vælge mellem de to?

164 MB: Hmm, det ville jeg ikke rigtig skele så meget til altså. Lad os se, hvad der står her... Ja,
165 der er noget palmeolie i, øhm, på fem procent. Og på de andre... Der står der ikke, hvor
166 meget olie, der er i, der står bare vegetabilsk olie.

167 INT: Hvad er forskellen på vegetabilsk olie og palmeolie? Nu står det jo som om, der er
168 forskel.

169 MB: Jamen, begge dele er egentlig vegetabilsk olie, men, øhm... Palmeolie er den billigste
170 udgave, man kan finde. Vegetabilske olier det kan godt være nogle bedre olier.

171 INT: Okay.

172 MB: Men palmeolie er det billigste overhovedet, som der tit bliver brugt i kiks og kager...

173 INT: Okay.

174 MB: ... Så i det her tilfælde frugtstænger. Øhm... Så ja, det er sådan lidt det samme i bund
175 og grund.

176 INT: Ja... Er der noget af det her, der er decideret sundt, synes du?

177 MB: Jamen igen, alt med måde. Altså, det er jo ikke fordi, det er decideret usundt det her,
178 det skal bare ikke være for meget. Og man kan bare hurtig få meget sukker.

179 INT: Ja.

180 MB: Øhm, lad mig se engang. En bar... Der er der... I den med blåbær, der er der 17 gram
181 kulhydrater og ud af dem, er der 15 gram, der er sukkerarter, det er altså virkelig meget.

182 INT: Ja.

183 MB: Så det er virkelig koncentreret. Øhm... Men igen, altså, i tørret frugt der er også
184 vitaminer og mineraler, og det er også komprimeret, kan man sige, fordi al vandindholdet er
185 væk, så du får jo nogle gode ting. Det skal bare ikke være det, der udgør det for den frugt og
186 grønt, som barnet ellers skulle få.

187 INT: Nej.

188 MB: Man skal jo altid have det så naturligt som muligt og så mindst forarbejdet som muligt.

189 INT: Ja.

190 MB: Så igen, det er et meget fint supplement, men så heller ikke mere end det.

191 INT: Nej... Øhm, nu lagde du de der Weetabix over i slik-bunken. Men... Det er fordi du lige
192 kiggede på kulhydrater i Castus Frugstænger, hvor du siger, at 15 gram af sukkerarter per
193 bar, det er ret meget.

194 MB: Mmh.

195 INT: I Weetabix er der 3,6 gram sukkerarter per bar.

196 MB: Ja. Lad os se engang, det er denne her... Øhm... Vi skal lige finde ingredienslisten...

197 INT: Det står meget småt.

198 MB: Ja. Men altså, den er jo også bare meget længere end Castus. Der er jo alle mulige
199 mærkelige ting i, som man ikke engang ved, hvad er jo.

200 INT: Ja.

201 MB: Øhm... Ja, så det er mest det her med, at det kan godt være, det indeholder mindre
202 sukker men det er bare overhovedet ikke noget, kroppen kan arbejde med alligevel. Altså,
203 der er en masse tilsætninger og ekstrakter og salt og nogle kemiske sukkerarter og... Ja, så
204 øhm... Så fordi det er så et forarbejdet produkt...

205 INT: Ja.

206 MB: ... Så er det i hvert fald ikke noget, jeg ville anbefale, man antager som værende et
207 mellemmåltid eller snack.

208 INT: Der står også, at de indeholder 5,6 gram kostfibre per bar. Hvorimod Castus indeholder
209 2 gram per bar. Hvad tænker du om det?

210 MB: Jamen altså, igen, det er ligesom med de her Nellie Dellies, de indeholder også
211 sindssygt mange kostfibre jo, fordi de bruger det som fyldstof, men, og kostfibre et godt,
212 men det gør det bare ikke til et godt produkt. Af den grund.

213 INT: Mmh.

214 MB: Øhm... Men ja, det er jo en gråzone, fordi man kan sige, altså, der står jo, den
215 indeholder færre af det og færre af det... Men... Ja, müslibar med chokolade og honning
216 sikkert, og jeg ved ikke hvad. Det er lidt svært...

217 INT: Ja.

218 MB: ... At lige finde den sunde vinkel på det. Øhm...

219 INT: Har du oplevet, når du har været ude at rådgive andre mennesker om deres kostplaner,
220 har du oplevet, at det er virkelig svært at vejlede? At det er svært at sige, det her må du
221 gerne spise, det her må du ikke spise, fordi som du selv siger, der er jo masser af gråzoner?

222 MB: Jamen, det er der, og folk har jo også deres egne indgroede vaner og meninger, som
223 det er virkelig svært at rykke ved nogle gange.

224 INT: Ja.

225 MB: Så det er også sådan noget, man skal tage lidt undervejs. Og justere sådan så de også
226 kan arbejde med, men tit så er det jo en virkelig stor øjenåbner for folk at finde ud af, hvad
227 det egentlig er, de spiser.

228 INT: Ja.

229 MB: Også når man vænner dem til at kigge på en ingrediensliste, som der er mange, der
230 aldrig har gjort før. Så er det en hel ny verden, der åbner sig, men så kan det blive en hel
231 sport for dem.

232 INT: Ja.

233 MB: Så...

234 INT: Men det kan jo være svært at læse sådan en ingrediensliste?

235 MB: Det kan det bestemt. Altså, selvom man får det vist flere gange, så kan folk stadigvæk
236 være forvirrede, også fordi producenterne kan skrive mange forskellige betegnelser om det
237 samme. For eksempel når der står vegetabilsk olie, jamen, hvad for noget olie er det så, og
238 palmeolie er så også skidt, og noget af det er hydrogenet, og det er det værste.

239 INT: Ja.

240 MB: For så har de lavet om på bindingerne, og det er heller ikke altid lige, at der står det.

241 Så det er en videnskab at læse, og for eksempel bare sukker kan jo være, det kan hedde

242 tusinde forskellige ting på en ingrediensliste.

243 INT: Ja.

244 MB: For eksempel også bare hvis der står dextrose, så tænker folk "Nå, det er sikkert fint

245 nok", men det er jo bare en anden form for kemisk sammensætning, så altså, man kan

246 virkelig narre forbrugeren på mange områder, så... Jeg kan godt forstå, at folk synes, det er

247 svært at vælge.

248 INT: Ja.

249 MB: Men der kan så siges, der er Castus rimelig nemme at læse bag på fordi, at det er bare

250 lige ud ad landevejen med, hvad de har brugt.

251 INT: Ja... Øhm... Jeg har selv tænkt over, at der i Castus Frugtstænger og i frugtstænger fra

252 Aldi, der ligger fem stænger per pose. Der er fem skoledage, så det passer jo meget godt. Til

253 én per madpakke.

254 MB: Ja?

255 INT: Øhm... Men der er også fem Kinder Mælkesnitter, der er også fem Weetabix, der er

256 også fem i de her fruit biscuits. Kan du forstå, at det er svært for forbrugeren nogle gange at

257 finde ud af... Okay, det er nemt, der ligger lige en til hver dag, hvad skal man så vælge...?

258 MB: Ja, det forstår jeg sagtens. Øhm. Men det vel også, altså, nu er der jo også kommet alt

259 det med nøglehulsmærket og fuldkornsmærket, det skal jo også gøre det nemmere for

260 forbrugeren at blive guidet igennem.

261 INT: Ja.

262 MB: ... Og det kniber vist lidt med de mærker på de produkter her. *[griner]*

263 INT: *[griner]* Ja, der er vist ikke nogle af dem, der har sådan nogle.

264 MB: Nej. Men det er jo heller ikke fordi, man bare skal bruge det som guideline, men igen,

265 hvis det skal gå lidt hurtigt, kan det virkelig være en hjælp, øhm... At have det at rette sig

266 efter.

267 INT: Ja.

268 MB: Så... Men det er egentlig sjovt, du har lagt mærke til, at der er de der fem stykker i

269 hver, at det er sådan et gennemgående tema, fordi det lægger jo utrolig meget op til sådan

270 ubevidst "Nå, jamen, det passer jo lige, så kan de lige få en med i dag, så er den ude af
271 verden."

272 INT: Ja, lige præcis. Og det gælder, eller det er gennemgående for de fleste af produkterne
273 her... Det er meget praktisk i hvert fald.

274 MB: Men også igen, det er jo ikke fordi, man aldrig skal kunne få en Mælkesnitte med i
275 madpakken.

276 INT: Nej.

277 MB: Men det skal bare ikke være det gennemgående tema, at det lige er sådan en man
278 slutter af med hver dag. Børnene bliver jo også vænnet til det.

279 INT: Mmh.

280 MB: Øhm... Og jo sværere er det jo også at slippe.

281 INT: Ja... Øhm... En sidste ting jeg bare har lagt mærke til på Castus blåbær-pakken, og det
282 er en ting, som jeg ikke ved, om er vigtig eller ej, og derfor ville jeg høre din mening. Der er
283 et billede af en vindrue på pakken. Har du lagt mærke til den før, jeg sagde det?

284 MB: Hmm...

285 INT: Det er selvfølgelig lidt svært at vurdere.

286 MB: Ja...

287 INT: Men der er jo ikke vindruer i – der er rosiner i.

288 MB: Ja, det er rigtigt. Det er lidt misvisende.

289 INT: Er det det? Fordi det er klart, at rosiner er tørrede vindruer...

290 MB: Mmh.

291 INT: Men jeg synes for eksempel personligt, at der er forskel på smagen af vindruer og
292 rosiner.

293 MB: Det er der også, man kan også sige, det er vildt underligt at have et tørret frugt-
294 produkt, og så er der både en frisk vindrue og friske blåbær udenpå.

295 INT: Ja.

296 MB: Altså, så de er åbenbart ude i noget blandingsprodukt her. *[griner]*

297 INT: Haha, ja, en god blanding.

298 MB: Så ja, de kan jo forvirre på mange måder. Men folk tænker jo bare blåbær, og så kan
299 det jo være... I princippet kunne det også være blåbærkoncentrat i denne her, og så ville
300 folk stadig tænkte, at det er fint nok.

301 INT: Ja.

302 MB: Det er jo blåbær.

303 INT: Ja, og blåbær er jo sunde.

304 MB: Ja.

305 INT: Og godt.

306 MB: Altså, blåbær har jo virkelig fået status af at være "superbær," så det kan jo virkelig

307 sælge godt.

308 INT: Ja.

309 MB: Øhm... Der er også æblejuice i denne her [*Castus Frugtstænger med blåbær*].

310 INT: Ja, der er lidt af det hele.

311 MB: Der 'spicede' de det lidt op frem for standarden, der bare var en figenstang i tidernes

312 morgen.

313 INT: Det kan jeg også huske, de hed bare figenstænger.

314 MB: Findes den overhovedet mere?

315 INT: Ja, det gør den. Den hedder bare "Frugtstang med figner."

316 MB: Nå.

317 INT: Så det er den figenstang, som vi kan huske, som bestod af dadler og figner og ikke

318 mere.

319 MB: Ja.

320 [*Begge griner*].

321 MB: Så der var også dadler i den?

322 INT: Ja. Altså hovedingrediensen i dem alle sammen er dadler. Og det... Det er måske

323 nemmeste at arbejde med, når man skal lave sådan et tørret produkt.

324 MB: Ja, men dadler er bare den tørrede frugt, der indeholder allermest sukker.

325 INT: Ja.

326 MB: Så...

327 INT: Det er vel også der, det meste, nu står der, der ikke er tilsat sukker, så det er vel fra

328 dadlerne, det meste sukker kommer fra?

329 MB: Ja, og hvis der kom ekstra sukker i den der, så ville det være så kvalmende sødt, at

330 man ikke kunne spise det, altså, når det består så meget af dadler så... Altså, det er fint, så

331 kan man bryste sig med, der ikke er noget sukker i, nej, men det er da klart, når det er så

332 hvinende sødt i forvejen.

333 *[Begge griner].*

334 INT: Jamen, ved du hvad, det var bare det, jeg gerne lige ville have drøftet. Jeg siger tusind

335 tak for din hjælp, det har givet mig nogle rigtig gode vinkler på min opgave.

336 MB: Jamen selv tak.